

Idem in se reuersus egrotat & patrem se visitans tem sceleris arguit.	.xlvi.
Iosaphat ptra theodā verborū certamē inuit.	.xlvi.
Idē eundē de stulta suorū sapientia pfudit.	.xlvi.
Theodas opūct? heremū p? nachoz petit.	.xlvi.
Rex ofilio arachis regnū cū filio diuidit.	.xlvi.
Qualiter iosaphat se gessit in ptestate regni & que fecit.	.i.
Qualiter patrem deus visitauit.	.li.
Qualitē fili? eū istruxit & d sacrosōte suscepit.	.lii.
Qualiter & ipse pater post cōuersionem se gessit & de morte eius.	.liii.
De substitutōe barachie & fuga iosaphat.	.liiii.
De reditu eius & pfirmitōe barachie i regnū.	.lv.
De fuga iosaphat in heremū.	.lvi.
De temptationib? quas ibi sustinuit.	.lvii.
De inuentione barlaam.	.lviii.
De mutua saluatione eorū & pūctū.	.lix.
Qualiter barlaā obitū suū ei nūciauit.	.lx.
De dormitione barlaam.	.lxj.
De visione iosaphat qua celestes māfiones ei ap; paruerūt.	.lxij.
De obitu eiusdem.	.lxij.
De trālatōe vīusq; sacri corpis in indiā.	.lxiii.
De sancto zosima monacho.	.lxv.
Qualitē inuēit sanctā mariā egiptiā cā i hēmo.	.lxvi.
Q; vidit eam ozantē in aere subleuatā.	.lxvii.
Qualitē illa cepit ei nazare seriē vite sue.	.lxviii.
Qualiter beatam virginem apud filiū suū fidedi ctricem pro se dedit.	.lxix.
Qualitē ad heremū pges ibi penitentiā egit.	.lxx.
Qualiter narzationem finiuit & sacram omūio: nem petijt.	.lxxj.
Qualiter zosimas recedens ad eam cum sacra cō: munionē redijt.	.lxxij.
Q; tercio rediens eā sepeliuit.	.lxxij.
De facta marina & ei? falsa accusatione.	.lxxiiij.
De penis q; pp? ofcientiā dei sustinuit.	.lxxv.
De sancta cufrosina que sexū suū similiter inter monachos celauit.	.lxxvi.
Qualiter eius pater ab ipa nesciens cōsolationē accepit.	.lxxvii.
Qualiter tandē mortuā eam agnouit.	.lxxviii.
Documēta quorū dā patrū de mō viuēdi.	.lxxix.
De pemptu uel amore pecunie.	.lxxx.
De pemptu carnalis effectus.	.lxxxi.
De amore solitudinis.	.lxxxii.
De luctu & pūctione.	.lxxxiii.
De silentio & locutione.	.lxxxiii.
De abstinentia.	.lxxxv.
De simplicitate & humilitate.	.lxxxvi.
De patientia.	.lxxxvii.
De pace fraterna.	.lxxxviii.
De stabilitate & pseuerantia.	.lxxxix.
De pusillanimitate & incōstantia.	.xc.
De psumptione & iactantia.	.xci.
De fugienda mani gloria.	.xcii.
De irā cauenda.	.xciii.
De pteptu temerario fratris tēptati ul' lapsi.	.xciiii.
De suspitione & de detractione.	.xcv.
De temptatione demonū.	.xcvi.
De temptatione carnis.	.xcvii.
Adhuc de eodem.	.xcviii.
De utilitate temptationis.	.xcix.
De remedijs ptra impetū pue cogitatōis.	.c.
.i. De rege auemur & eius edicto contra chzistianos.	
Johannes damasce nus.	

Vit in india rex quidaz
romie auemur diues &
potens. & in bellis strē
nuus omnibnsq; mūdia
libus successib? glorio:
sus. sm animā vero mul
tis malis suffocatus. &
ydeloz seruituti dedit?

Cūq; in multis delicijs
viueret. vnū erat sterilitatis malū. qd eius leticiā
minuebat. & cor eius affligebat. Nam filios habe
re nō poterat. Genus autē xpianoz & monachoz
multitudines in terra illa angelicā vitam ducen
tes. in gratia dei pficiebant. regis cultū vilipen
dentes. & prozsus mimas eius non formidantes.
Multi quoq; pro xpo mortē stiebant. eternā bea
titudinem desiderantes. Vnde & sine timore pōi
cabant. nichilq; aliud nisi xpm in ore habebant.
Multi quoq; doctrinā suscipiebāt. adeo ut quidā
nobilitaz ac senatorū omnia relinquentes monachi
fierent. Rex autē ut hoc audiuit. furore succensus
edictū ilico posuit. omnē xpianū coartari. ut ne
garet fidem xpi. nouas cōtra eos tormentoz spe
cies excogitans. nouos mortū modos eis mimans.
Tūc alij tormēta timentes. execrabili pcepto obe
diebant. Alij palā in facie regis impietate redar
guentes. p martiriū vitā fmiebant. Alij se in soli
tudinib? & montib? abscondebant. II.

De ei? archisatrapa facto moācho q; eū pfudit
Vne quidā regis archisatrapa. qui mag
tudine & forma & anime constantia ab
omnib? alijs differebat. Videns impie
tatem & valesaciens huic vane glorie. monachoz
ppositis se omiscuit. ac montiū deserta petēs. ibi
ieiunijs vigilijs & diuinis meditationib? intene?
fuit. Qd cū audiuit rex de amico pōito doluit. cō
tra monachos autē amplius in iram exarsit. Miste
itaq; nūcios qui eos vbiq; quesiēt. donec in de
sertis inuentū pphendentes. tribunali regis exhi
buerūt. Quē rex in paupere & asperzimo vesti
tu videns. durā anochozescos puerfatōe macera
tum. tristitia repletus ait ad eum. O stulte & mē
tis pōite. cur honore tuū in otumeliā cōmutasti.
& ludū pueroz teipm pstituisi. nostreq; amicit
cie & fiducie oblitus. & nec pprioz filioz miser
tus. ptra ipaz naturā insurrexisti. Vt qd hoc feci
sti & omnib? diis hoīem qui dicit hiesus pcalisti
Hoc audiens homo dei hilariter respōdit. O rex
si rationē a me audire vis. inimicos tuos eice de
medio ptozii. & tūc respondebo tibi. Illis nanq;
psentib?. nullus a me tibi sermo reddet. ppter ra
tionē vero torque. occide. & fac qd vis michi mū
dus crucifixus est. & ego mūdo. Rege autē dicēte.
qui sūt inimici quos de medio pellere iubes. Ait
vir sanctus. Ira & ocupiscentia. Nam ocupiscent
tia in nobis opat voluptatez. & incitat. Ira vero
destruit. Abscedant igitē ista & assideant ad au
dientia dicēdoz. ad iudiciū equitas & prudētia.
Cūq; rex eius petitioni anueret. Ait ille. Gra
tias ago deo per hiesū xpm. quia eruit me de lacu
miserie & de luto fecis. & ostendit michi viā opē
diosam. & facilez p quā in hoc fragili corpore pos
sum angelicā ducere puerfatōne. psentiū stemmē
do vanitate. Cum em oīm pncipale bonū a nob
amputare ptenois. id ē. pietate & deū deserere.
qd damnis omnib? est pferenduz. quomō tibi in
hoc omūicare possum? & nō mag ecōtra amicitia.

& honore & filioꝝ affectuꝝ. & si quid aliud erat negabimꝰ. Videmꝰ em̄ te ingrātū esse deo. qui & ip̄m tibi esse & respirare prebuit. qui celos & terram stabilivit. hoīemqꝫ forma vit. & immortalitate dotavit. Ac regem cūctozꝫ que in terra sūt ostendit. Ip̄m qꝫ a dyabolo voluptate deceptū. & omnibꝰ his bonis puatū. morte crucis sue redimēs. in pristina libertate restituit. Tu autē eū respicis & in eius cruce offendis. totus delicijs corporalibus deditus. & exterminādis subditꝰ passionibꝰ & ydoloꝝ errore pollutꝰ. Scito igitꝰ qꝫ nō acquirē scām tibi. neqꝫ meū benefactorē & saluatorē negabo. Etiaꝫ si me bestijs deuorandum p̄icias. vel gladio & igni tradas. qd̄ nūc est tue potestatis. Nō em̄ mortē timeo. nec p̄sentia amo. quozū leticie & exultationi omnis copulāe dolor & tristitia. His ab eo dictis rex ait. Vndi qꝫ miser tui poitōꝝ meditatꝰ ad hāc (ut arbitror) es fortuna pouctꝰ. Acuisi em̄ mentē & linguā tuā. ut hanc effunderes fatuā & vanā fabulationē. Sed nisi in principio sermonis p̄misisses tibi. qd̄ de medio ostilio irā remouerem. nūc itaqꝫ igni carnes tuas tradereꝝ. Quoniaꝫ vero anticipans me talibus circūuenisti sermonibꝰ. suffero mō tuā p̄ccitatē. qn̄ & p̄pter priorē meā erga te amicitia. Surge ergo & fuge ex oculis meis. ne ultra te videā & male te p̄dam. Tūc egressus vir dei secessit in desertū. stristatꝰ quidē qd̄ martiriū nō sustinuit. Martiriū tñ quorū die in p̄sentia tolerabat. pugnās aduersus p̄ncipes & potestates. aduersus mūdi rectores tenebrarū harū. Tunc ampliꝰ rex iratus. p̄secutionē grauiorē p̄tra monachos meditatꝰ. & ampliori honore cultores ydoloꝝ venerat & amat. **III.**

De ortu iofaphat & reclusionē eiꝰ ī palatio. Nter hec nascitur ei filiꝰ pulcherrimꝰ. In cuiꝰ ortu gauisus valde. iofaphat eū nominauit. ac p̄ eo imolaturus & gratiaꝫ redditurus ad ydoloꝝ templa stultus abiit. atqꝫ ad pueri natalicia multitudines populozꝫ vndiqꝫ congregari fecit. Afferentes seqꝫ que sacrificio erāt ydonea. sicut cuiqꝫ possibile erat. & regalez dignitatem decebat. Tūc etiā puenerunt ad regē quasi lv. astrologi. quos accersitos ad se. rex edicere singulos rogabat. quid futurꝰ esset puer qui sibi natus erat. Illi vero plurima p̄secutantes dicebant. illū magnū esse futurꝰ in diuitijs & potētia & sup̄gressurꝰ omnes qui ante fuerūt reges. Vnꝰ autē de astrologis excellentior cūctis ait. Sicut ex his qui me docuerūt astroꝝ cursus valeo p̄dicere o rex. pueri huius p̄fectus qui nūc natus est tibi. nō in tuo erit regno. sed in alio meliori. & incōparabiliter eminentiori. estimo vero illū quā p̄sequimur xp̄ianoꝝ religionē fore suscepturꝰ. nec puo qd̄ sua spe ip̄e p̄uuet. Hoc dixit sicut olim balaā astrologia nō vera p̄nūciante. sed deo p̄ aduersarios ea que sunt veritatis significante. ut omnem impij excusationē adimeret. His auditis rex grauius ferens annūciationē hanc. tristitia illi leticia intercudit. In ciuitate itaqꝫ seorsū palatiū edificauit speciosissimū. & in ea cameras splendidas artificiose atqꝫ operose p̄struxit. Ibiqꝫ puezꝰ posuit ad habitandū. Postqꝫ infantie impleuit etateꝝ. & inaccessibileꝝ fore omnibꝰ imperauit. Pedagogos & mīstros illi cōstituit. iuuenes etate & aspectu pulcherrimos. p̄cipiens illis ut nichil hozꝫ q̄ in hac uita trīsticia generant. manifestuzꝰ illi facerent nō mortē. nec senectutē. nec infirmitatē. nec paup̄-

tatem. nec aliquid aliud qd̄ eū stristaret & leticia ei minuere posset. Sed omnia iocūda & delectabilia p̄ponerent. quatinꝰ his mens illiꝰ iocūdata & delectata. nichil om̄ino de futuris cogitare ualeret. Precepit etiā ut nec modicū verbū de xp̄o. & de eius dogmatibꝰ penitus audiret. hoc etiam magis oibus occultare ei cupiebat. astrologi metuens p̄nūciationē. Si quē vero ministrantiū ei in firmari p̄cigisset. hūc mox inde eijcere. aliū uero p̄ ip̄o floridū & sanū dabat. ut nichil oīno fedū uel enozyme oculi uiderent illius pueri. Precones itaqꝫ p̄ vniuersas regiones p̄cepit discurrere clamantes ut nullus omnino post tres dies hozꝫ monachozꝫ inueniret. Si autē aliqui post tres dies inuenirent p̄ ignē & gladiū p̄derent. **III.**

De amico regis quē ip̄e in dolo temptauit. Nterea vir quidā inter p̄mos illiꝰ regni p̄p̄ollebat pius fide & salutis sue sollicitus. sed p̄p̄ timorē regis latebat. Cūqꝫ aliquādo eū rege ad uenationē egressus esset singulariter ambulans. inuenit hoīez in loco quodā neōroso in terrā p̄iectū & male t̄ctatū hūc pedē a bestia p̄ritū. Qui uidens eū p̄tereuntem rogabat ne p̄transiret illū. sꝫ miserec̄ ei in tāto magno euetu. & in suā domū deferret adiucens. qz nō in utiliter tibi & omnino inefficaciter inuentus suꝫ inquit ego. Ego em̄ medicus sū uerboꝝ. Si enim aliquādo in uerbis aut colloquijs ledatur aliquis aut in tribulatione inueniat. p̄gruis medelis ista curabo. ne amplius morboꝝ succrescat. Igitꝰ religiosus vir ille qd̄ dictū fuerat p̄o nichilo p̄putauit. Illū uero p̄pter mandatū dei p̄ducere in domum suā fecit. & p̄petenter curā ei exhibuit. At uo inuidi homines ac maliciosi derogant viro apud regem. qz nō tantū illius amicitia obliuiscens negauit deozꝫ cultū. & ad fidem xp̄ianoꝝ declinauit. sed etiā mala meditatꝰ aduersus ip̄sꝰ regnū & urbem puertens atqꝫ sollicitans & libimet cunctos ostilians. Sed si uis inquit certus fieri nichil nos fictū dicere. uoca eū seorsū. & dic temptādo uelle te derelinquere paternā sectam & gloriā regni & xp̄ianū fieri. & monachicū sumere habitū queꝫ quondā p̄secutus es. Rex uero erga se uiri amicitiam non ignorans. derogationē falsam putauit. Rem tamen exanimare uoluit. Vnde aduocās eū seorsū. ait ei temptans. Nosti o amice quāta mala ostendi monachis & omnibus xp̄ianis. Nūc uero penitentia ductus sup̄ hoc & despiciēs p̄ntia spe illiꝰ immortalis regni qd̄ p̄dicat. ad aliā futurā vitam cupio p̄tingere. Nam p̄sens morte utiqꝫ amputabit. nec aliter hoc p̄sequi potero nisi xp̄ianus fiam. & abrenūcians regno meo. & ceteris delectationibꝰ & iocūditatibꝰ huiꝰ uite. heremitas & monachos requirā ubiqꝫ sint. quos miuste p̄secutus sum illisqꝫ me admisceā. Ille uero ut hoc audiuit dolū nō intelligens. p̄p̄ctus animo & lacrimis p̄fusus simpliciter respōdit. Rex in eternuzꝰ uiue. cōsiliū em̄ bonū & salutare reperisti. Quia & difficile est ad inueniendū regnū celoꝝ. attamē omni uirtute est querendū. Nam qui querit inuenit illud. Delectatio uero p̄sentiu et si in p̄sentia iocūda sit & delectet. tamen bonū est illā abūcere. Nam in ip̄o suo esse nō est. et qd̄ letificat septē plīciter rursus stristat. Nam dulce qd̄ quidē hozꝫ t̄p̄alis. dolores uero p̄hēnes. xp̄ianoꝝ uero labor temporalis est. dulcedo uero & satietas eterna. Dirigat ergo regis bona uolūtas bonuzꝰ uero &

nimis bonum est corruptibilia eternis omutare.
Rex autē ut audiuit ista. valde tristatus est. et
nuit tamen iram. .V. **Q**ualiter con-
cilio infirmi iram regis placavit.

Ille autē cū agnouit regem gratiē verba
sua cōcepisse & q̄ in dolo temptauerat
eū. reuertit ad domū suā tribulabat. atq;
grauabat hērens quali modo deliniret regez. &
euaderet immēs sibi periculuz. insomnem itaq;
totā noctē ducens. in memoriā venit ei homo qui
pedem lesū habuerat. Cui ad se adducto ait.
Reminiscor qz dixeris te verboz medicū ac p̄cu-
ratorē esse malozū. & etimū narrauit ei. quam
apud regē ab initio amicitia obtinebat. & paulo
ante p̄politū sibi ab ip̄o rege fraudulentiuz collo-
quū. His auditis pauper ille deliberans in semet
ip̄o ait. Surge ergo & tonde comam & exuendo
vestimenta ista splendida ciliciū indue. sū moq; di-
luculo accede ad regē. Illo vero interrogante qd
sibi vult habitus iste respōdebis p̄ his que hester-
na die locutus es o rex. ecce ego assū paratus se-
qui te p̄ viā qua desideras ambulare. Nam & si de-
licie sunt amabiles & iocunde. nō stringat michi
his post te p̄frui. virtutis em̄ viā qua itur? es &
si difficilis est & aspera. tamen tecū exeuntī facil-
erit & plana & amabilis. Sicut em̄ socium me ha-
buiſti p̄sentū bonoz. sic & tristū habebis. ut etiā
futuroz sim p̄iceps tecū bonoz. Nobilis igiē vir
ille infirmi verba suscipiens fecit iuxta qd ei locu-
tus est. Quē vidēs rex & audiens sup hoc vehe-
menter obstupuit. & erga se veraz viri intellexit
amicitiā. falsa quoq; que p̄tra eum dicta fuerant
agnoscens. ampliori honore & maiori fiducia pe-
nes se sublimauit eū. .VI. **D**e duob;
monachis martirizatis.

Terum rex egressus ad venanduz vidit
duos monachos p̄ heremuz gradientes
quos ad se adduci p̄cepit. coq; suribude respiciē-
ens ait. Nō audistis errorē & seductozes p̄cones
meos clamātes ut nullus vestre sup̄stitionis i hac
regione post tres dies inueniret. alioqn̄ igne cre-
maret. Qui dixerunt. Ecce ut dixisti egredimur
de tuis regionib; sed longa imminente nobis viā
p̄gendi ad fra res nostros. necesse habuim; cibuz
emere ne fame deficeremus. Rex autē ait. Mortis
minas metuēs escāz merimonijs nō adhibet stu-
diū. Responderūt illi. Et qui sūt illi qui mortem
timent. nisi qui nullū bonū in futuro sperātes. p̄-
sentib; radicatus inherēt. Nos autē qui munduz
p̄tempſim; p̄pter xpm̄ nec mortē timent; nec p̄n-
tā diligim;. sed futura desideram;. Tūc rex eos
argumento p̄phendere volens ait. Si mortem nō
timentis. cur fugā arripuistis. At illi. Nō mortem
a te mīnī tā timentes fugim;. sed tui miserimur
& ne maioris tibi causa damnatōis efficiamur. di-
scedere cogitauim;. Ad hoc iratus rex. iussit eos
igne cremari. & sic p̄ ignem adepti sunt coronam
martirij. .VII. **Q**ualiter iosaphat a
patre obtinuit libertatē procedendi.

Alius autē regis in parato sibi palatio in-
accessibilis existens. ad etatē puenit ad o-
lescenciā. omni ethiopiū & p̄faz imbue;
disciplina. questionēq; naturalis doctozib; suis
p̄ponebat. ita ut mirarent de velocitate inq; eni;
eius & intellectu eius. & stuperet rex gratiā vul-
tus eius & animi cōstantiā. Pensabat verō in se.
in etiā cur eū furore inaccessibilem pater ei? ad-

iudicauerat. & cur ad eū volenti ingredi nō pm̄-
tebat introire. tamen verebat̄ interrogare eū. **S**;
vnū ex pedagogis amabiliorē ceteris i p̄tē traxit
Interrogās cur se pater sic reclusisset. Adūgēs q;
si hoc veraciter michi feceris manifestū. michi ca-
rus eris p̄re omnib;. Pedagog; cūcta ei enucleatī
referant. id est. aduersus xp̄ianos indictā a rege
p̄secutionē. & p̄cipue p̄tra heremitas. & quomō
fugati sūt. & qualia in natiuitate ei; p̄nūciauerūt
astrologi. ne ergo eoz doctrinā audiens illā p̄po-
nēs nostre secte. nō multos tecū colloqui voluit
sed nos p̄baros et fideles circa te p̄stituit. p̄cipiēs
nobis ne tibi aliquid tūste notificarem;. Hoc ve
audiuit iuuenis nichil aliud appetiē loqui. Teti-
git ergo cor illi; sermo salutatis. & paracliti gra-
tia intellectuales ei; oculos aperire cepit ad res
rum p̄ductura dēū. ut patebit inferius. Frequēt
vero pater eius ad videndū eū veniebat. nā excel-
lenti amore dilig. bat eū. Quadā autē die inuilit ei
filius. Discere a te cupio. qd est o dñe rex vnde
tristitia assidua & sollicitudo p̄rimua corrodit ani-
mā meā. qd sibi vult q̄ infra muros istos & por-
tas ocludens me. inaccessibilem p̄sus & incōtem-
plabile cūctis p̄sticiuisti. Tunc pater ait. Nolo fili
ut videas aliquid qd cor tuū possit amaricare. &
tibi leticiā amputare. In delicijs em̄ iugib; & gau-
dio phenni & hilaritate viuerē te p̄ omne seculuz
desidero. Cui filius. bene scias dñe qm̄ isto modo
nō in gaudio & leticiā viuo. sed in tribulatōe po-
tius & angustia multa intantū. q̄ & ip̄e cibus &
potus insipidus michi apparet. Videre em̄ deside-
ro que extra portas istas sūt omnia. Si ergo vis
ne dolorib; deficiam. iube me quo voluero proce-
dere. ut animo queam delectari p̄templatōe rerū
quas hacten; nō vidi. tristatus est igiē rex p̄p̄-
talia. p̄pendebat em̄ qz si denegaret ei qd petebat
amplioris ei tristitie et sollicitudinis auctoz existe-
ret. Tūc ait illi. Ego desiderio tuo satisfariam.

.VIII. **D**e leproso & ceco & sene-
curuo quos in via vidit.

Selectos igiē equos adduci p̄rimo & ob-
sequiū regale & ydoneū p̄cere eū im-
perans. quocūq; vellet p̄gere pm̄isit. di-
ligenter p̄cipiens ministris. ut nichil seduz in oc-
cursū eius venire satagerent. & omne bonum &
iocunduz sibi demonstrari. chorozq; plaudentes in
canticis & omni genere musicoz euz antecedere.
& varia dilectationis spectacula facerēt. Ut his
mens eius vacaret & iocūdaret. igiē sic frequen-
tās p̄cessionis regis filius. vidit die quadā clā mi-
nistris duos viros quoz vn; leprosus alter cec;
erat. Quos videns tristatus est animo. & dixit
his qui secū erāt. Qui sūt isti. & qualis eoz aspe-
ctus fedus. Illi nō valentes qd viderat occultare
dixerūt. Passiones iste sunt humane. que ex mate-
ria corrupta & corporis mala p̄plexione hoib; so-
lent acciderē. Et ait adolescens. Omnib; hoibus
nūquid ista p̄tingere solent. Dicūt illi. Nō omnis
bus sed quib; subuertit̄ sanitas ex humoz maloz
abūdantia. Rursus ergo iterrogauit puer. Ergo
noti sunt quos apprehensura sūt ista mala. aut in-
diffimite & improuise supueniūt. At illi. Et quis
hominū agnoscere futura uel p̄uidere potest. hoc
em̄ naturā supgredit̄ humanaz. Soliq; dijs here-
ditariū est immortalib;. Et cessauit puer interro-
gare. Sup hoc ergo qd viderat doluit. & immu-
rata est species vultus eius. p̄pter incōsuetudinē

rei. Post multos vero dies rursus egrediens. re-
perit senem inueteratū diez multoz. rugatā habē
tem faciem. dissolutis brachijs. & deorsū inclina-
tum. & toto capite cano. carentē dentibz. & bal-
butiendo loquentē. **S**tupefactz igitur assumpsit euz
& ppius adducens interrogat dicere cupiens vi-
sionis miraculū. p̄sentes autē dixerūt. **I**ste iam exti-
tū plurimoz annoz paulatimqz inmuta sibi vir-
tute & egrotantibus mēbris. ad hanc quā cernis
puenit miserā. **E**t quis est inquit huius finis. **R**e-
sponderūt. **M**ors eū suscipiet. **E**t ille. **I**mmet ne
omnibz hominibz istud. an aliquibus tantū. **R**e-
sponderūt nisi mors p̄ueniens hinc hoīem transfe-
rat impossibile est succedentibz annis nō venire
ad istius status experientā. **A**t ille. **I**gitur in quot
annis sup uenit alicui. & si penitus mors immet
vel nō est ars hanc euadendi. quin ad hanc pueniat
miserā. **D**icunt ei in. lxxx. quidez vel. c. annis ad
hanc senectutē deueniūt hoīes. deinde moriuntē.
nec aliter fieri potest. **I**ngemiscens puer. de p̄fū-
do corde ait. **A**mara est vita ista & omni dolore
& amaritudine plena. **S**i hec ita se habēt. quomō
securus esse poterit aliqs mortē incertā p̄stolādo
Cuius aduentus nō tantū inuitabilis. sed incertus
est sicut dicitis. **E**t abiit intra se ista seruās & in-
cessanter cogitās. & frequenē habens memoriā.
& ob hoc in doloribz & defectioibz cōtinuā ha-
bebat tristitiaz. **D**icebat em̄ in semetipso. ergo ne
me mors aliqn̄ app̄hendet. **E**t quis erit memoriā
mei faciēs post mortē. tpe obliuioni omnia tradē
te. & si moriens in nichilū dissoluatur. **A**ut est aliq
alia vita. aliqz mūdus. **H**ec & his filia cogitans
pallidus tabescebat. **I**n p̄sentiā tamen patris quā
do ad eū ueniebat. hilaritatē fingebat & leticiā
Desiderabat autē et estuabat aliqn̄ qui posset cor
eius certificare. & sermonē bonū auribz ei infun-
dere. **C**ūqz sup hoc pedagogū p̄fatū cōsuleret. ut
scz aliqn̄ talem cognosceret. **I**lle respondit. **D**ixi
tibi iam quomodo pater tuus sapientes & heremi-
tas illos semp p̄hantes de talibz. **A**lios infemit.
Alios p̄secutus est. **E**t nō agnosco mō talē quēqz
in hac regione remansisse. **I**lle autē sup his tristatē
assilabat viro qui magnū thesaurū amiserat. &
ad eius inquisitionē totam mentē ouerterat.

X. **D**e aduentu barlaam ad eū sub
vmbra negociatoris.

Hic co tpe quidaz monachus diuina sa-
piens. vita & sermone ornatus. qui i de-
serto terre sennaar cellā sibi fecerat. & huic barlaam
nomen erat. **H**ic ergo reuelatōe diuinitus sibi fa-
cta cognouit. ea q̄ circa regis filiū agebant. **Q**ui
egressus de heremo ad seculū descendit. & muta-
to habitu suo vestimentis secularibz indutus. ascē-
dit nauem ad p̄tes indie p̄fecturus. & negociato-
rem se esse simulans. applicuit ad ciuitatē in q̄ re-
gis filius palatiū habebat. **I**biqz diu orozat. inq̄
rebat diligenter de eo. & de sibi mīstrantibus. ut
autē didicit sup̄dictū pedagogū ceteris ei familia-
ritatē esse. **A**ccedens seorsuz ad eū ait illi. **C**ogno-
scere te volo dñe mi. quoniā ego negociator sum.
& de remota regione valde huc ueni. & est michi
lapis p̄ciosus cui similis aliquādo inueniri nō pos-
sit. **R**ogo ut me introducas ad filiū regis. & tra-
dam illū ei. **V**aleat quippe & cecis corde. lumē cō-
ferre sapientiē. surdoz aures aperire. mutis vocē
reddere. & sanitatē infirmatibz exhibere. **S**tultis
sapientiā dare. demones effugare. & totuz qd̄ bo-

num est & amabile largiter se possidenti enbuere
Dixit ad euz pedagogus. lapides eximios & p̄cio-
sas margaritas mīme tibi enarzare possū quot vi-
derim. **H**abentes vero tales virtutes quales dixi
stū. neqz vidi neqz audiui. tñ ostende michi ipsum
& si est s̄m verbū tuū. mox inferā hūc ad filiū re-
gis. & honores q̄maximos & munera suscipies
ab eo. **B**arlaam vero ait. **L**apis iste p̄ciosus euz p̄fa-
tis opationibz & virtutibz. adhuc habet & istam
virtutē. **N**ō valet eum p̄templari fortuito q̄ sanā
nō habet oculoꝝ visionē & integrā. castū etiā cor-
pus & nullo modo inquinatuz. **S**i em̄ aliquis ista
duo nō bene habet. temerarie respicit lapidē p̄cio-
sum istū. & ip̄am quā habet visibilē virtutē & mē-
tem p̄det. **C**ōsidero autē oculos tuos nō sanos esse
& vereor ne visum quē habes amitteres. & ego
tibi tantū mali auctoz existerem. **F**iliū autē regis
vitam audiui ducere pudicā. & oculos pulcra-
mos & sanos & dare vidētes habere. **Q**uap̄pter
illi istū thesaurū ostendere cōsilius sum. **T**u ergo
nō negligēter de hoc disponas. neqz re tali dñm
tuuz priues. **I**lle autē dixit. **S**i sic se ista habēt. nolī
michi lapidem ostendere. **I**n peccatis multis vita
mea sorruit neqz visuz incolumen sicut dixisti ha-
beo. & ingressus diligenti omnia filio regis anun-
ciauit. **I**lle autē ut hoc audiuit leticia quādā spiri-
tuali sensit cor suū aspiratū. & anima eius diuini-
tus illustrata est. **I**ussit itaqz statim introduci vi-
rum. **Q**ui introiens salutauit eū. **T**ūc p̄cepit eum
sedere. & pedagogū abscedere. **Q**uo recedente
dixit iosaphat seni. **O**stende michi lapidē de quo
quedā magnifica te dicere. meus narrauit pedago-
gus. **A**d quē barlaam. nisi p̄ri experientū tue ca-
piam prudentiē. incōgruū est tibi hoc misterū re-
uelare. **A**it em̄ dñs me. **E**xite qui seminat seminare
& dū seminat. alia quidē ceciderunt secus viā. &
venerūt volucres & comederunt illa. **S**i ergo
terzā inuenero in te fructiferā & bonā nō tarde-
bo diuinū ibi semen seminare. & magnū misterū
tibi reuelare. **D**ixit autē ad eū iosaphat. **E**go qui-
dem venerande senex. desiderio quodaz & amore
incōprehensibili. quero sermonē audire nouū &
bonū. qz intrinsecz exardescit ignis fortiter vres
me & incitans me ad discēdas quodā necessarias
questiones. **N**ō em̄ hactenqz hoīem reperi qui de
his me potuerit instruere. **S**ed si inuenero sapien-
tem aliqn̄. & audiero ab eo verbū salutis. neqz p̄-
volucris. p̄ut estimo. siue bestijs dabo. neqz pe-
tro. a neqz sp̄mosa terra apparebo. sed gratant ac-
cipiam & sapienter seruabo. **T**u vero si tale quid
nōstī. nō abscondas a me. sed indica michi. **N**ā qz
audiui te de terra longinqua uenisse. sensit anima
mea & bone sp̄i factus suz. qz p̄ te qd̄ iā diu desi-
deravi assequar. et idcirco mox ingredi feci te ad
me. libent. qz suscepi. quasi aliqn̄ de familiaribz
et coetaneis meis. si tamen nō de spe mea fallar.

X. **N**arratio eius de rege humili. quē
caute rephensorum arguit.

Tūc barlaam ait hoc benefecisti. dignūqz
regali magnificentiē. quā nō apparentis
seu recōdite factus es sp̄i. **N**ā quidā rex fuit ma-
gnus et gloriosus. et factū est p̄cedēte illo in cur-
ru deaurato cū regali obsequio. obuiasse illi duos
viros atricis et sordidis idutōs vestibz. attenu-
tas macie et pallidas facies habentes. ut ergo rex
vidit illos. defiliens p̄festim de curru. et in terram
p̄cidens adorauit. et surgens amplexatus est eos.

et affectuose osculatus. Magnates vero illi ac pce res de hoc indignati sunt. arbitantes eum fecisse in digna regali gloria. non tamen aui in facie illu reprehendere. germano fratri eius suggererunt ut ei loqueretur. ne tante excellentie dyadematis tanta inferat contumelia. Qui cum fratri ista diceret & e? humiliatōz reprehenderet. ei rex responsū dedit qd tñ ille nō intellexit. Cōsuetudo aut erat illi regi qñ sententiā mortis extra aliquē dictabat. pconez suū ante ianuā illi? cū tabula huic officio deputa ta mittē. Cuius voce omēs cognoscebant mortis reū illū esse. Vespere igitē veniente. misit rex buccinā mortis tubicinare ante ianuā fractis sui. Quā cum audisset ille de salute desperans. tota nocte s'ia disposuit. ac sumo diluculo nigris et lugubris induit vestib? cū vxore & filijs pgit ad fores palatij flens & lugens. Quē rex ad se ingredi fecit. & videns se lugentē ait. O stulte & insipiens. si tu sic timuisti pconez germani fratris tui aduersus quē te nichil deliquisse agnoscis. Quomō michi reprehensionē itulisti. qz in humilitate salutauī & osculatus sum pcones dei mei. sonorabili tuba michi mortē significantes. & terribilē dñi occursum. cum multa & magna meipm peccasse scias sum. Ecce teniqz tuā arguens insipientiā isto vsus sū modo. Nūc vero & illoz qui te ad mei miserūt reprehensionē stulticiā arguere curabo. & ita fratrem instru ctū remisit domū. Precepit aut fieri delignis quatuor arcellas. & duas quidē vndiqz auro cooptas ossaqz mortuoz potentia mictēs in eis. aureis ob firmatū seris. Alias vero pice duas & bitumib? niens. repleuit lapidib? pcciosis & inestimabilib? margaritis. & oīm vnguentoꝝ odoribus funiculisqz clemis astrinxit. Deinde accersiri fecit rep hēfores suos magnates scz illos & pceres. & posuit ante eos ipas quatuor arcellas ut estimarent. quāto quidē iste. quanto vero ille pccio sint digne. Illi itaqz deauratas magni precij iudicauerūt. Ex peccit em̄ in ipis dyademata regalia reponi. Que vero illimitate pice & bitumme erāt. vili quodā & exili precio dignas dixerūt. Rex autē dixit ad illos. Sciebā & ego talia vos dicturos. exteriorib? em̄ oculis exteriora cernitis. Et tamē nō ita oportet facere. sed internis oculis intrinsecus recōdita ex pedire videre. siue honorē siue contumeliā. Et mox pcepit ut aperirent arcelle deaurate. ex quib? reseratis dirus fetoz exalauit. & fetidissim? visus ē aspectus. Ait ergo rex. Iste tipus est eoz q splen didis qui de & gloriois induunt vestib? & potē tia elati sūt. sed intrinsecus mortuis ac fetentib? malignisqz operib? referti sūt. Deinde picatas bituminateqz pccipiens dissolui & aperiri. cūctos qui aderant letificauit eoz que intus erāt splēdo re & odore. Tūc ait ad illos. scitis quib? silia sūt ista. humilib? illis qui vilib? operi erant vestim tis. quoz vos exteriorē attendentes habitū. contumeliā putastis. meā ante faciem eoz in terrā adorationē. Ego vero intellectualib? oculis reuerentiā illoꝝ & decorē considerās animaz. glorificatus sum quidē hoz tactu. omiqz corona & regali vni uersa purpura preciosiores istos existimaui. Illos igitē ita ofūdens docuit. ne errarent in his q foris apparerent. sed interna attenderēt. Scdm illū ita piū & sapientez regem. tu quoqz fecisti. bona spe suscipiens me. que te nō decipiet sicut ego estimo.

XI. Instructio iosaphat & cultu vni? dei.

Dixit ad eū iosaphat. hec omnia benedixisti. Sed volo discere quis est dñs tuus. quē de semie illo in initio s'monis dixisti. se asseruisti. Cui barlaam. Si vis dñm meū agnoscere. Ipe est vnigenit? dei filius. rex regū & dñs dñantiū. qui solus habet immortalitē. & lucem habitat inaccessibilez. cū patre & spūs sancto glori ficandus. Non em̄ ego de illis sum q multos istos deos. inanimatos & surdos colūt. Sed vnū agnosco & ofiteor deū. in trib? psonis glorificandū. patre scz & filio & spiritus sancto. In vna natura & gloria. & regno indiuiso. qui cūcta visibilia & inuisibilia fecit de nichilo. Tūc iuxta seriez sacre historie narrauit ei qualiter deus creauit mundū. & qualiter dyabolus hoīem inuidia seduxit ad ymaginem dei factū. Et qualiter crescente malicia hominū. deus induxit sup terrā diluuiū. Qualitē etiā post diluuiū hoīes multiplicati. & deū obliuī sunt & in omnez p'fusus errorem dispersi sūt. Alij nāqz putauerūt cūcta sponte sua fieri. & sine puidētia regi. Alij fortunā putauerūt. totū fato ocedētes. Alij plures deos coluerūt viciosos. ut haberent eos vicioꝝ suoz actores. quoz etiā formas figurantes statuas erexerūt. & ocludentes in templis adorauerūt. Abzhaam vero solus in illa generatōe inuent? est. qui sensu incolumi deuz p creaturas agnouit. quē etiā deus sibi familiarē effecit eiusqz pgeniem multiplicās. & populū sibi peculiarē noians. de fructu egiptiaca. p multa signa & p'digia liberauit. dataqz lege p moysen. in terram bonāz quā abzhae pmiserat. introduxit. multaqz magnalia glorioza atqz p'cipua eis ostendit. p que omnia id studij fuit. ut ab omni execrabili ydoloꝝ seruitute & actione gen? hoīm adstraheret. & ad antiquū statū reduceret. Sed adhuc regnauit in hominib? mors tirānide dyaboli o dem nationi inferni omnia transmittens. In tali igitur miseria ostitutos. deus qui de nichilo nos creauerat nō despexit. Sed p voluntatez dei. vnigenit? miseris odescendēs. de v'gine nat? est. & xxx. annis cū hominib? oersatus est. multisqz miraculis clarificatus. crucē & morteꝝ passus est. Et ut nos a passionib? liberaret. Tercia vero die resurgens incorruptibilis post xl. dies celos ascendit vbi se det ad dexterā dei patris. inde venturus est iudicare viuos & mortuos. & vnicuiqz reddere sm opera eius. Postqz vero ascendit spirituz paraclitum sup discipulos misit. qui exinde gratia illius in omnes gentes dispersi sūt & fidez orthodoxam p'dicauerūt baptizantes & mādāta saluatoris obseruare docentes. Nō ferens igitē hostis antiquus deletionē suā. bella nūc extra nos excitat. su adēs stultos adhuc sequi ydolatriā. Ecce tibi dñm meū paucis notificauī q pfectius agnosces si gratiam eius susceperis. & seru? illius factus fueris. His auditis fili? regis surgens de throno suo pze gaudio amplexatus est barlaam. & dixit. Forte iste ē lapis ille pcciosissim? quē in misterio cōtines non omni cernere volenti ostendens. Sed quib? sani sunt anime sensus. Ecce em̄ ut hec verba suscepilumen dulcissimū cor meū ingressū est. & illō graue tristitie velamen iādiu menti mee suppositum statim sublatū est. Querenti ergo iosaphat de regno celoꝝ. et vtrū morientes in nichilū dissoluantur et his silia. Barlaam plenius disserere cepit. de resurrectione futura et de iudicio de remuneratōe quoqz iustoz et p'ditione reproboꝝ.

XII. Fabula de philomena contra cultores ydolorum inducta.

Quib? auditis iosaphat vehementer opuntus totusq; lacrimis profusus ait. Quid me oportet facere ut euadam penas peccatorum. & merear gaudium pro iustorum. Barlaam respondit. Ante omnia accede ad eum qui vocat te de morte ad vitam. de tenebris ad lucem visibiliu & inuisibiliu vera noticia. Na ignorantia dei veraciter mors est & tenebre. & ydolis seruire michi videtur oī stoliditate deterius esse. Aiebat michi vir sapientissim? quidā. qz similes sūt idolorum adoratores viro sagittario. qui apprehendit vnā de minutissimis auiculis philomenā hanc vocat. Arripies igitur cultellū ut occideret eā & comedet data ē philomene vox articulata & ait ad sagittariū. Quid tibi o hō necis mee proficui est. nō em de me tuum implere ventres poteris. sed si me a vinculis liberaueris. tria madata tibi dabo. Que si custodieris ex his magnā p totā vitā tuā utilitatez consequeris. Ille vero stupefactus illi loquela. pmisit qz si qd nouū audiret ab ipsa mox ipaz liberaret. Cōuersa illa homini dixit. Nūq; aliquid coneris apprehendere eoz. que apprehendi nō possūt. Et ne doleas de re perita quā recuperare nō potes. Et verbū incredibile nō credas aliqñ. Hec tibi madata custodi & bene tibi erit. Admirat? aut vir pspicuas verborū intelligentiā. soluēs eam p aerem misit liberā auolare. Illa aut volēs pbare si agnouerit vir dictoz verborū virtutē. & lucratus fuerit ex ipis aliquā utilitatē. Volitando dicit ad eū. Ve tibi qz maluz osiliū habuisti hodie. & qualē thezaurū perdidisti hodie. Est em in viscerib? meis margarita. que strucionis ouum sua vincit magnitudme. Qd audies ille tristatus est valde penitens. qz euasisset philomena de manu sua. Et denuo temptans illā apprehendere dixit. Veni in domū meā. & omnē hūanitatē tibi exhibebo. & deinde honorifice te dimittam. Cui philomena. Nūc agnouit certissime te esse fatuū. Suscipies nāq; tibi q dicta sūt a me promp te & libenter audiens nullū ex eis pfectum affectus es. Dixi tibi ne doleres de re perita irrecuperabili. & ne temptares incōprehensibilia capere. & temptasti me apprehendere. cuz nō valeas pgerere in meo. Insup dixi tibi. Ne verbū credēs incredibile. Sed ecce credidisti in visceribus meis esse margaritā supgr edientē mensurā ventris mei. & nō valuisti intelligere. qm ego tota nō possū ptingere ad magnitudinem ouis strucionis. & quomō margaritā talē valeā capere in me. Sic ergo stulti sūt illi qui osidūt in ydolis. opant ea manib? suis & adorant q fecerūt digiti eoz dicentes. Isti sunt qui plasmauerūt nos. Quomō ergo plasmatores suos ab ipis plasmatos & factos existimant. sed & seruātes eos in custodia ne a furis rapiant. custodes vocant sue salutis. Ex hac ergo mala generatione & infideli vocauit te dñs dicens tibi. Exi de medio eoz & sepa te. & immundū ne tetigeris sed salua te de generatione ista. Surge & vade. qz nō est tibi requies in ea. Si ergo credideris & baptizatus fueris. salu? eris. Si vero nō credideris dānaberis. Naz ista que cernis hodie & in quib? exultas. id est gloria & diuitie & delicie & omnis vite seductio cito trāseunt. eiciūtq; te & hinc nolentē. & corpus quidē cludet paruo monumēto solo derelictū. omniq; destitūtū amīcoz & agnatorū affectu. Abijcient vero delectationes mūdū

& multa feditas & putrida corruptō p p̄senti de core & bono odore inducet. Animā vero tuā mittent in p̄demnationē inferni vsq; ad vltimā diem resurrectionis. quādo rursus anima suo sumpro corpore eijciēt a facie dñi. & tradet igni gehenne sine fine aīfura. Dixit ad eū iosaphat. Omnia verba tua bona & admiranda sunt que credidi & credo. omnē quidē ydolorū seruitutez ex corde etiam priusq; intrares ad me. quasi inuitus & dubitans erga ista habuit se anim? meus. Nūc vero pfecto odio odiui dicens a te vanitatē illoz. & insipientiā illoz qui seruiūt illis. Desidero aut ver? serui dei fieri si tamen nō repulerit me indignuz ppter meas iniquitates. sed p̄sido qz dimittit michi oīa peccata mea. quoniā benign? & misericors est sic doces. Jam ergo paratus suz baptismū suscipe. & omnia quecūq; dixeris michi custodire. Quid vero oporteat facere postq; baptizatus fuero. an aliqua alia oporteat subsequi manifesta. **XIII.**

Admonitio facta iosaphat de p̄seuerantia in fide. Vnc itaq; ait ad eū barlaam. Ab omni quidē peccato oportet te abstinere & edificare sup fundamentū recte fidei virtutū opationē. quoniā fides sine operib? mortua est. sicut & opa sine fide. Si qui post acceptā veritatis agnitionem p̄iora rursus mortua apprehenderit? opa. & sicut canis ad vomitū reuersi fuerim? & eriget nobis qd a dño dictū est. Cū em inqt spūs immūdo? exierit ab homine gratia videlicet baptismatis ambulat p loca inaquosa querens requiem & nō inuenit. Nō ferens aut diuiti? sine domo & sine tecto errare dicit. Reuertar i domū meā vnde exiui. Tunc vadit & assumit. vij. spūs nequiores se. & ingressi habitant ibi. Et fiunt nouissima hoīs illi? p̄iora porib?. Dicit ei iosaphat. Igitur quantū ex hac dogmatuz subtilitate ppendere valeo. si hanc mundā p̄uersatōez post baptismā vni? uel duoz trāgressionez mandatorū istoz me violare tetigerit. ab omni mea cozruā intentōe & omnis spes mea irrita fiet. Respondit barlaam. Noli sic ista ppendere. Nam p salute generis nostri homo factus deus. sciens infirmitatez nature nse nō in hac pre dimisit nos sine medicina languescere. sed sicut sapientissim? medicus lubrice voluntati nostre miscuit antidotū penitentie. p̄dicās istā in remissionē peccatorū. baptism? etiā vocat? est fons lacrimaz sū gratiā dñi. sed labore & dolore indigens. Vbiq; vero p scripturas penitentie virtutē discim? & maxime ex p̄ceptis & parabol dñi nostri hiesu xpi. Extitit ait. Cepit hiesus docere & dicere. penitentiā agite appropinqbit em regnū celoꝝ. Sed in parabola filii? quendaz narrat qui accepit patris substantiā. & abiit in regionez longinquā. ibiq; dissipauit totū viuēdo luxuriose. Deinde fame in regione illa facta. abiit & adhefit vni malignoz ciuiū illi? regionis. qui misit illū ut pasceret porcos. asperimū & abominabile sic notans peccatū. multū em tribulatus & ad extremā veniens inopiā intantū. ut nec de siliquis q̄s porci manducabāt suū possz implere ventrē. Tandē ad se p̄uersus suā sensit p̄fusionē. lamentalq; dixit. Quanti mercenarij in domo patris mei abundant pane zc. & accurres pat̄ cecidit sup collū eius. & osculatus est eū. & in priorē restituens honorem fecit solennitatē inuentionis ei? occidens vitulū pasuale. Ecce hanc parabolā de penitentib? nobis narrauit. Insup de pastore qui habuit. c. oues

dixit q̄ vna p̄dita dimisit. xcix. in deserto & exiuit
 ut p̄d. tā quereret. quā inuentā in humeris suis le
 uauit. & alijs. q̄ non errauerāt dixit. Vocauitq̄
 amicos & vicinos suos ad epulas in eis inuentōe
 Sicq̄ inquit saluator gaudiū erit in celo sup̄ vno
 peccatore penitentiā agente. q̄ sup̄. xcix. q̄ nō in
 digēt penitentiā. Oportet igit̄ post acceptam ve
 nitatis notiā. gustū diuinoꝝ omni virtute obse
 uare ne ruam? Nam cadere nō expedit certanti.
 qm̄ multi iam qui corruerūt resurgē nō potuerūt
 Alij vicijs ianuā aperiētēs hisq̄ nimis ad herētes
 vltēri? ad penitentiā venire nequiverūt. Alij vō
 morte p̄uenti. et nō occurrētēs p̄ penitentiā seip̄os
 a peccatis absoluerē. odemnatī sūt. p̄pterea peric
 culosū est in qualicūq̄ vicio cadere. & si vigerit
 statim resilire oportet & rursū in bono stare cer
 tamine. Ad hoc iosaphat dixit. Quomō igit̄ quis
 custodiet seip̄m post baptismū mundū ab oī pec
 cato. Nam si restat penitentiā delinquentib? Sed
 tam̄ nō sine labore & fletu & planctu. q̄ nō faci
 lia multis fore michi vidē. Et ideo mallem inue
 nire viā ut custodiēre diligenter p̄cepta dei. & nō
 declinarem ab eis. ne post indulgentiā priorū ma
 loꝝ ad irā puocarem itēz dulcissimū deum.

XIII. Exhortatio ad eundē. de vita

Unc barlaā dixit. benedixit. p̄fectiori
 si dñe mi rex Nā & hoc michi desidera
 bile est. sed laboriosū est & valde impos
 sibile aliq̄ iuxta ignē cōuersari & nō fumigari.
 Difficile est ergo & nimis arduū secularib? vin
 ctū negocijs & eius curis implicatū. & in diuitijs
 & delicijs viuētē. mandatoꝝ dei viā in declinabi
 liter p̄gere. & se mundū p̄seruare. At enim dñs.
 Nemo potest duob? dñis seruire. Ita ergo diui
 ni & deiferi patres nostri apostoli audiētēs. q̄ p̄
 multas tribulacōes oportet nos ire. ire in regnū
 celoꝝ. Quidā & aliud addiderūt baptismū sulci
 pere. p̄ sanguinē dico & martiriū. Qd̄ & dñs pro
 nobis suscipiens baptismū decenter vocauit hinc
 ip̄i imitatores facti. prius quidē sui discipuli et
 apostoli. Deinde vero & om̄s sanctoꝝ martirū
 chorus. cultozib? ydoloꝝ regib? & tirānis seip̄os
 & p̄ xpi noīe obijcētēs. omne gen? tormentoꝝ
 sustinuerūt. videlicet bestijs piccti & ignib? ex
 usti atq̄ gladijs interempti. Istoz nō tantū vba
 & opera. sed & sanguis & ossa om̄i sanctitate tūc
 plena. Demones nāq̄ potenter eijcūt. insanabiliū
 vero languoꝝ sanitates sive accedentib? p̄stāt.
 Postq̄ vero crudeles illi tiranni perierūt. & p̄se
 cutio quieuit. regesq̄ fideles p̄ vniuersū orbē re
 gnauerūt. suscipientes alij & imitātes zelū illū. &
 desideriu diuinū. aliā quandā vitā peregrinā & si
 bimet insolitā ducere studuerūt. & fm̄ diuinā vo
 cem om̄ia derelinquētēs. quasi quidā fugitiui de
 ferta adierūt egentes. angustiaci. afflictī quibus
 dign? nō erat mund? Alij quidā sub diuo absq̄
 recto p̄durātes solis estu. & rigorib? frigoris. &
 imbrib? & turbimib? v̄toꝝ affligēbant. Alij vō
 tuguria figentes. aut spelūcis & antris latitātes
 degebāt. Sic ergo virtutes virtutib? cumulātes
 omni carnali p̄solationi & repausationi penit? ab
 renūciauerūt. oleribusq̄ crudis & herbis aut glā
 dib? seu pane arido & valde sicco trāfigebāt die
 tam. Nam tantū de vilib? ip̄is & abiectis sumebāt
 bant escis. ut solū viuere possent. Quidā vero to
 taz hebdomadā ieiunātes. dñica die cibū sumebāt
 Alij vero bis ī hebdomada hui? memoriā habebāt

Alij aut post duos dies vespere edebāt. tantum
 modicū gustantes. orationibusq̄ & vigilijs vaca
 bant. angeloz vitā imitantes. Habent aut habita
 cula sua. Alij quidā in oīmodo recessu & solitu
 dine agonē p̄curzentes elongantes se ab hominū
 p̄moratione. toto ip̄e vite sue & deo app̄inquant.
 Quidā longe ab inuicē cellas habētes. dñicis die
 bus ad ecclesiā vnā veniūt. & diuina misteria su
 munt. Alij vero cenobialē ducūt vitā. qui plures
 insimul p̄gregati. sub vno p̄lato ab omnib? diffe
 rente degūt. omne voluntatē suā obedientie gla
 dio occidētēs. & quasi seruos empticios se volū
 tate reputātes. nō sibi metip̄is viuūt. sed cui pro
 pter xpi amorē seip̄os subdiderūt. Familiarib? aut
 est dicere qz nō viuunt sibi. viuūt vero in eis xps
 quē sūt securi omnia deserentes. Hoc em̄ est mū;
 di secessio voluntariū odiū & nature negatio eoz
 que sup̄ naturā sunt desiderio. Hos em̄ mirabiles
 & sanctos viros. etiā nos desp̄cibiles & indigni
 imitari saragim? Et est fm̄ veritatē odibilis iste
 mūdus & abominabilis. Inimicus em̄ est am̄icoꝝ
 suoz. & hostis oīm qui faciunt eius voluntatem.
 Discerpit crudelit̄ incubentes sup̄ se. & eneruat
 illos qui ofidūt in eo. sedus posuit cū insipientib?
 & p̄missiones falsas eis pollicitus est. ad hoc em̄
 ut trahat eos ad se. His sibi acquiescētib? ingra
 tus & fallax monstrat. nichil eoz p̄plendo q̄ p̄mi
 serat. Hodie nāq̄ epulis delectabilib? eoz gulaz
 illicit. cras inimicis totos deuorandos p̄icit. Ho
 die regē aliq̄ constituit. & cras seruitutis iugo
 supponit. Hodie multis affluentē bonis. cras mē
 dicantē reddit. Amabile hūc ad modicū omnib?
 efficit. quē paulopost facit odibile. hodie letificat
 cras fletibus afficit. Qualē vero & his fm̄ impo
 nit. Audi habitatores gehēne dilectores suos p̄fi
 cit miserime. Neq̄ recedētēs hinc lamētāt. neq̄
 remanentiū miserēt. **XV.** Parabola de
 vnicorne contra mundi amatores.

Itaq̄ qui tali seruiunt diro & maligno
 dño. & a bono ac benigno mente p̄dita
 semetip̄os elongant et p̄sentib? inhiant
 negocijs. et eis tenentē astricti nullaz futuroꝝ ha
 bēt memoriā. sed corporis delectatōes semp de
 siderant. animas suas dimitētēs fame tabescere.
 et innumeris affici malis. siles esse arbitroz homi
 fugienti a facie furentis vnicornis. qui nō ferens
 sonū vocis illius. & terribiliū mugitū. fortit̄ fu
 giebat ne deuozaret ab eo. Duz ergo velocitē cur
 reret in magnū quoddā baratrū decidit. dū autē
 caderet. manib? extensis arbustulā quandā app̄
 hendit & fortiter tenuit. & base quadā pedibus
 impressis. visuz est sibi in pace de reliquo fore &
 stabilitate. Respiciens ergo vidit duos mures.
 vnū albū & alterū nigrū. corrodētēs incessantē ra
 dice arbustule quā app̄hēderat. & iā p̄pe erāt ut
 eam absciderent. Cōsiderans etiā ip̄i baratri sū
 dum. vidit draconē aspectu terribilē ignē spiran
 tem. & feralibus oculis aspicientē. osq̄ terribiliē
 aperientē & deuozare eū cupientē. Incuens vero
 rursus basem illā pedib? eius suppositam. cōtem
 platus est. iiii. aspiciū capita de paniete p̄uentia
 vbi p̄stebat. Eleuans aut oculos. vidit de ramis
 arbustule modicū mel distillans. Dimittens ergo
 p̄siderare circūdabant eū mala. scz surfū vnicornē
 insatiantē & eum querentē. deuozare. Deorsum
 vō draconē inhiantem. et arbustulaz cito exciden
 dam. et q̄ pedes sup̄ lubricam basem et infidelem

posuerat. **T**antoꝝ ac taliũ maloz oblitus. seipm
illi? mellis modici dulcedini tradidit. **N**ec simili-
tudo eoz est. qui seductioni p̄sentis seculi adhe-
serũt. **C**ui? expositionẽ tibi dicã. **V**nicornis qdẽ
mortis figurã tenet. que semp p̄sequit̄ & p̄phede-
re vult genus humanũ. **B**aratrũ vero mũdus est
iste malis plenus & laqueis mortiferis. **A**rbustu-
la que a duob? muribus incessantẽ incedebat quã
apprehendim? vite n̄se mensura est. que cõsumit̄
& dirimit̄ p̄ horas diei & noctis. & m̄sioni ap-
propiat. **Q**uattuor uero aspides de q̄tuor fragi-
libus & instabilib? elemẽtis p̄stitutionez humani
corpus significant. **Q**uib? inordinatis & turbatis
corporis spago dissoluit̄. **C**ũ is crudelissim? oraco-
terribili inferni ventrẽ figurat. cupiẽs su-
scipere eos qui p̄sentes delectationes futuris p̄-
ponũt bonis. **S**cintilla vero mellis significat dul-
cedinẽ mũdi. p̄ quã seductor ille suos amicos nõ
sinit p̄p̄riã videre salutẽ. **H**ac suscepta libenẽ pa-
rabola dixit iosaphat. q̄ verus est iste sermo et q̄
bene coaptatus. **N**e queso pigrit̄is tales michi
tipos subrogare. **E**t ut sciaz qualis est p̄sens vita
nostra. & quoz maloz amicis suis auctor sit.

XVI. **P**arabola de trib? amicis p̄tra eosdẽ.
Enex uero dicit. **R**ursus siles sũt amato-
res seculariũ delectationũ. & qui harũ
dulcedine illiciunt. atq; futuris & stabi-
libus fluida & fragilia p̄ferunt. homini q̄ tres ami-
cos habuit. quoz quidẽ duos p̄cordialiter & affe-
ctuose honorabat. ac vehementer eoz caritate af-
ficiebat. & usq; ad mortẽ p̄ ip̄is agonizans & pe-
riclitari desiderans. **A**duersus terciũ multo fere-
bat despectũ. neq; honore neq; decenti euz aliqũ
gratificans dilectione. nisi quandã modicã ad eũ
simulã amiciciã. **V**enerũt ergo terribiles die qua-
dam quidã milites. accelerãtes hũc ad imperato-
rem ducere. rationẽ redditz p̄ debito decem milia
talentoz. **C**oartatus v̄o ille querebat adiutorem
ad subueniendũ sibi. in terribili rationis positõẽ
apud regẽ. **C**urrens igit̄ ad primũ p̄ omnib? ca-
rum amicũ dixit ei. **N**osti o amice quomõ animaz
meã semp p̄ te posui. **N**ũc autẽ idigeo auxilio tuo
in die ista detimente me necessitate. **Q**uomõ ergo
p̄mittis michi nũc auxiliari. & que apud te repo-
sita est michi spes dilectissime. **R**espondens ergo
ille ait. **N**õ suz amicus tu? o homo. neq; scio quis
sis. habeo em̄ alios amicos cuz quib? oportet me
hodie letari. & amicos istos amodo possidebo.
Prebeo tñ tibi ciliciosa duo. ut habeas ea in via q̄
ambulas. que tamen nichil tibi p̄derũt. & nullã
aliã spem a me prestoleris. **H**oc audiens ille et dif-
fidens de auxilio qd̄ sperauerat ab eo. **A**d s̄m per-
rexit amicũ. cui & ait. **R**ecordare amice quantuz
accepisti a me honozis & gratie. **H**odie vero cor-
ruens in tribulationẽ & aduersitatem auxiliatore
opus habeo. quantũ uero uales subuenire. nunc
indica michi. **I**lle uero ait. **N**õ vacat michi hodie
ut tecũ subeã agonẽ. **C**uris em̄ & sollicitudinib?
circũdoz. & in tribulãõẽ sũ. modicũ tamen tecũ.
p̄gam. q̄uis tibi nõ sit p̄futur? **E**t statim domuz
reuers? p̄p̄rijs vacabo negocijs. **V**acuis ergo ma-
nib? inde reuersus vndiq; destituit. lamentabat̄
seipm de vana spe ingratorz amicoz. & de inutili-
bus laborib?. quos p̄ eoz sustinuit dilectõẽ. **P**er-
git etiã ad terciũ amicũ. de quo nũq; curã habuit
nec sociũ leticie sue eũ aduocauit. & ait ad eũ. cõ-
fuso & i terã vultu dimisso. **N**õ habeo os loquẽ-

di ad te. agnosco em̄ diligenter. qz nũq; tibi benẽ
feci. nec amicabiliter circa te habui me. s; qm̄ ad-
uersitas apprehẽdit me durissima. & nullã spez sa-
lutis in ceteris amicis meis reperi. veni ad te ro-
gans si est tibi possibile. q̄libet auxiliũ uel modi-
cum impẽdere ne tardes memor ignorantie mee
Tũc ille respondit ei hilari & sereno vultu. certe
amicũ meũ carissimũ te p̄siteoz esse. & modici illi?
tui beneficij nõ immemor. cũ vsura retribuã tibi.
Ne timeas ergo neq; formides. **E**go em̄ p̄cedã te
ego interueniã p̄ te apud regem. & non tradã te
in manib? inimicoz tuoz. **C**õfide ergo dilectissime
& nõ tristeris. **T**ũc op̄uctus ille dicebat cũ lacri-
mis. **M**eu michi quid prius lamentabor. aut quid
potius plangã. vanũ affectũ meũ rep̄hendã. quẽ
falsis exhibui amicis. an ameniã meam plangã. qz
huic uero & germano amico nullã ostendi familia-
ritatẽ. **I**osaphat autẽ & istũ cũ admiratõne sermo-
nem suscipiens expositionẽ requirebat. **T**unc ait
barlaam. **P**rim? amicus utiq; est diuitiaz possessi-
o & amor pecuniaz p̄ quib? homo multis subia-
cet periculis. & multas sustinet miserias. **V**enien-
te ergo ultimo termino mortis. nichil ex omnib?
illis nisi que ad sepulturã p̄tinẽt. inutiles accipit̄
p̄niculos. **S**ecũdus autẽ vocat̄ vxor & filij & co-
gnati & alij amici. quoz affectui adherentes inse-
parabiliter tenemur. animã & corp? p̄pter illoz
sp̄r̄nentes amorẽ. sed ex eis nullã aliquis p̄sequit̄
utilitatẽ in hora mortis. nisi qz ad monumentũ se-
cum p̄gunt. **D**einde reuertẽtes suis curis vacant
nõ minus obliuione memoriã q̄ corpus aliquan-
do amici operientes sepulcro. amicus uero terci?
despectus & grauis nõ familiaris sed exosus. iu-
stoz op̄ez chorus est. videlicet spes. caritas. fides
elemosina. humanitas. & cetera virtutuz p̄grega-
tio. que potest p̄cedere nos cũ exim? de corpore
& pro nobis apud deũ interuenire. & de exacto-
rib? liberare. **I**ste est gratus amicus. qui opus no-
strũ bonũ in memoria sumit & cũ vsura restituit.

XVII. **A**d idem de rege qui locum exiliij
sui diuitijs premuniuit.

Rursus ait barlaam ciuitatem quendã di-
dici fuisse magnã. cui? ciues talem habe-
bat p̄suetudinẽ antiquit̄is ut assumerẽt
extraneũ aliquẽ & ignotũ virũ. nichil legũ ciuita-
tis sue uel traditionũ scientẽ. & hũc sibi regẽ osti-
tuebant. qui omnẽ potestatẽ accipiebat. & suarũ
voluntatũ faciendaz facultatẽ habebat. vsq; ad
p̄pletionẽ vni? anni. **D**einde eo in omni securita-
te manente delicijsq; atq; suauitatib? absq; formi-
dine. & regnũ sibi p̄mansuz existimãte. rep̄ete sur-
gentes ciues illi p̄tra eũ. regali ablata stola nudũ
trahentes p̄ totã ciuitatẽ. exulẽ transmittebãt. in
magnã & longi? remotã insulã. in qua neq; cibũ
neq; vestimentũ mueniẽs. in fame & nuditate ma-
le atterebat. p̄ter spem p̄cessis sibi delicijs & gau-
dio. in tristitiã rursus p̄ter spem omnem & expe-
ctationez trãsmutatus. **I**nterea orõmatuẽ est qui
dã vir in regno qui nõ exiguo mentis intellectu
vigeat. **Q**ui tanta ex improuiso accedente sibi
abundantia non est dissolutus. nec ab ea raptus.
neq; eoz qui ante eũ regnauerãt & eieci miserẽ
fuerant. in curiã secutus. sed sollicitudinẽ gerebat.
& laborabat animo. quomodo se & sua dispone-
ret. **D**ũ ergo assidua meditatione diligentius ista
tractaret. p̄gnouit p̄ quendã sapientissimuz osilia-
rium suũ p̄suetudinẽz ciuiũ. & locũ p̄ hennẽ exiliij

& quomodo semetipsum operaret custodire. sine erro-
 re edoctus est. Hoc ergo ut agnouit et quod oportet
 illum post paululum ad insulam applicare. & regnum car-
 ducum alienigenis dimittere. **A**ptis thesauris suis
 quorum tunc habebat liberam facultatem ex illis quod vellet
 facere. **A**cepit pecuniarum multitudinem. **A**uri vide-
 licet & argenti & lapidum preciosorum amplissimum pondus
 & fidelissimis committens faulibus in illam promisit ad
 quam ducendus erat insulam. **P**eracto igitur anni ter-
 mino. **I**n seditione verbi ciues. **N**udum sibi & illos qui
 ante eum fuerant in exilium transfugerunt. **T**unc ceteri
 stulti & temporales reges fame male cruciabantur. **I**lle ve-
 ro prouidus in abundantia viuens perpetua. delicias infi-
 nitas habens. timoreque prorsus incusso infidelibus &
 malignis ciuibus sapientissimo seipsum beatificauit
 consilio. **C**iuitatem ergo intelligere vanum istud & de-
 ceptorem mundum. **C**iuem autem principes et potestates
 demonum. mundi rectores tenebrarum huius seculi.
 qui illiciuunt nos dulcedine voluptatum. et suggerunt
 ut corruptibilia velut incorruptibilia. & mortalia
 velut immortalia & semper nobiscum mensura conside-
 remus. **S**ic ergo nobis seductis & nullam sollicitudi-
 nem de eternis & stabilibus gerentibus. neque aliquid
 in illa vita recondentibus. repente nobis imminet per-
 ditio mortis. **T**unc iam nudos nos hic maligni &
 amari suscipientes tenebrarum ciues. cum quibus expen-
 dimus tempus. ducunt nos in terram tenebrosam &
 caliginosam. in terram tenebrarum eternarum. ubi non est
 lux neque vita hominum. **C**onsiliarium autem bonum qui omnia
 vera fecit nota. & salutaria edocuit studia. sapien-
 tem & prudentem regem. mea estima punitatem. qui
 bona & rectam viam veni monstrare tibi. introdu-
 cens te in eterna & infinita bona. ibique te omnia
 reponere consulens. **XVIII.** **E**xhortatio ad
 contemptum diuitiarum

Quid iosaphat seni. Quomodo ergo possum
 thesaurum pecuniarum illic transmittere. ut se-
 curam ipsorum incorruptibilem iocunditatem
 abiens reperiam. qualiter demonstrare aduersus pre-
 sentiam oculi meum. & amoris eternorum. plane queso
 mihim. **E**t ait barlaam. **D**iuitiarum quidem ad
 eternum locum promissio manibus sit egenorum. **I**osaphat
 vero ait. **C**uncta ergo despiciere & istam laboriosam
 assumere vitam sicut dixisti superius traditio est an-
 tiqua ab apostolorum descendens doctrina. an vobis
 nouiter sic visum est mentis vestre scientia. quasi
 melius eligentibus istud. **R**espondens senex ait.
Non legem recentem inductam doceo te. absit hoc a
 me. sed ab antiquo nobis traditam. **D**ixit enim dominus
 cuidam diuiti qui interrogauit eum. **Q**uid faciendo
 vitam eternam possideret. & gloriari omnia se custo-
 disse que scripta sunt in lege. **V**nu inquit tibi deest
Vade & quecumque habes vende & da pauperibus
 & habebis thesaurum in celis. & veni sequere me
 tollendo crucem. **C**um igitur inquit iosaphat sit anti-
 quum & necessaria homini proba. cur non hodie hanc multi-
 tudinem sequantur. **S**enex vero ait multi quidem imita-
 ti sunt & imitantur. plurimi vero pigri remanent &
 negligentes. **P**auci enim sicut ait dominus qui strictam
 & arduam viam pergunt. amplas vero & latas plures.
Sic ergo saluatore mandante. prophetis autem & apostolis
 predicantibus. ac sanctis omnibus ope et sermone ali-
 quid virtutis viam rectissimam nos exhortantibus &
 si pauci per hanc gradiuntur. cum plures spaciosam &
 ad perditionem ducit eligant. **N**on ex hoc ouersatio di-
 uine huius adnichilae sapientie. **N**eq; enim deest ali-
 cui uolentium se intueri sol iusticie. neque tam cogit

sponte sua tenebras eligentes. sed proprio relinquit
 suo vnusquisque arbitrio & prelectioni proprio in hoc
 seculo est. **I**osaphat autem suscitante quid esset libe-
 rum arbitrium. & quid prelectio. **R**espondit senex. **L**i-
 berum quidem arbitrium est anime rationalis voluntas
 sine prohibitione cuiusquam mota ad quecumque voluerit
 siue ad bonum siue ad malum sic ab actore processum.
Rursus liberum arbitrium est intellectualis anime motus
 sui iuris. **P**relectio vero est consilium desiderium eorum
 quod in nobis sunt aut consilium desiderabile. **Q**uod enim prius
 dicatum est ex consilio tenemus eligentes. **C**onsilium vero est
 desiderium perquirens de his que a nobis sunt facien-
 da. **O**mne enim consilium fit propter id quod agendum est. **E**t
 sic ante omnem prelectionem consilium est. ante omnem vero
 actionem prelectio. **I**dcirco non solum actiones. sed et
 ea que sunt intentionem prelectiones exhibent. & co-
 rone & tormenti iure causa fiunt. principium enim pec-
 cati & iuste actionis prelectio est ex his que a no-
 bis sunt inducta. quorum enim nobis affectus sunt bonorum
 & actiones. **T**unc ait iosaphat seni. **S**unt ergo alij
 qui & ea que tu predicis predicent. aut solus es ho-
 die quod ista doces. & sic odibile presentem vitam astruis
Respondens senex dixit. **I**n vestra infidelissima re-
 gione ista. neminem esse agnosco. **N**am patris tui ty-
 rannica crudelitas innumerabilibus hos mortibus
 tradidit. & satagit ne penitus audiam in vobis di-
 uine predicatio noticie. **I**n ceteris vero omnibus lin-
 guis cantant ista & glorificant ista. **D**ixitque iosa-
 phat. **N**umquid non aliquid ex his me? aliquid didicisti
 pater. **E**t ait senex. **S**ubtiliter & ouenienter nihil
 didicisti. **C**lausis enim mentis sensibus bonum non vult
 suscipere. ad malum vero precipiti ruit impetu. **S**ed
 vellem inquit iosaphat etiam illum ista didicisse. **A**it
 vero senex. **A**puo hominem impossibilia sunt ista.
Apuo deum omnia possibilis sunt. **Q**uid scis enim si
 tu saluum facies patrem tuum. & modo mirabili geni-
 torum tui genitoris efficiaris. **D**ixit autem iosaphat.
De patre meo faciet dominus sicut ei placet. **E**go uero
 ex tuis sacris sermonibus presentium agnoscens vani-
 tatem. discedere quidem penitus cogito. & tecum reli-
 quam vitam meam ducere. ne propter temporalia ista & fluida.
 ab eternorum & incorruptibilium excidam refrigerio.

XIX. **A**d idem de illo qui contempta nobili
 sponsa pauperulam duxit.

Qui senex respondit. **S**i hoc feceris filius
 eris iuueni sapientissimo de quo audiui
 quod fuit filius diuissimorum parentum. **C**ui
 pater suus desponsauit filiam cuiusdam nobilissimi
 & pro omnibus locupletissimi nimis pulcherrima. **M**o-
 uit ergo sermonem cum puero de nuptiis. & quomodo
 facere meditabatur annunciat. **Q**uod ille quasi rem ma-
 lam ac nephariam respiciens. relicto patre in fugam
 elapsus est. **A**mbulans autem declinavit in domum cu-
 iusdam senis pauperis propter estum diei semetipsum re-
 pausaturus. **T**unc filia senis virgo que erat ei vni-
 genita sedens ante ianuam operabat manibus. ore
 autem suo deum laudabat assidue. gratias agens ei de
 imo cordis. **H**uius autem laudes iuuenis auscultans
 ait. quod est istud o mulier studium tuum. **C**uius autem rei
 gratia cum ita sis pauper & tenuis. quasi pro quibus-
 dam magnis donis. gratias referendo sic laudas
 datorum. **Q**ue respondens ait. **N**escis quod sicut exi-
 gua medicina de magnis languoribus sepius libe-
 rat homines. ita & in paruis dei donis gratiarum actio
 magnorum auctrix bonorum efficit. **E**go quidam filia sum
 senis pauperis. gratias tamen refero deo pro modicis
 istis donis & benedico dominum. certa. quoniam qui

hec stultit & maiora valet dare. & ista quidem de
his que extrinsecus sūt & nra nō sunt. ex quibus
nec multa possidentib? lucrū aliqd puenit. ut nō
dicā qz & sepi? damnū sustinent. neq; minora ac
cipientib? accidit detrimentū. eandē vniq; viā
pgentib? & ad eundē puenientib? sinez. Eoz vō
que magis sūt necessaria & pfectissima multa &
maxima accipi dei dona. q̄ innumerabilia & inesti
mabilia sunt. Nam fm ymaginē dei facta sum. &
ip̄i? noticiā habere merui. & ratōe p̄ oib? ani
malib? sum p̄dita. & ab ip̄o deo imitata sum ad
vitā p̄ viscera misericordie ei? cui? & misterioz
p̄iceps esse merui. cui? & paradisi ianua apta est
facile si voluero introitū michi p̄bitura. Pro tan
tis igit̄ & talib? donis que indifferentē diuites p̄
cipiūt & pauperes. ut dignū est gratias agere pe
nitus est impossibile. Si autē & modicā laudationē
largitori bonoz nō obtulero. qualē excusationē
habeo. Iuuenis itaq; eximū illius stupens intellexit.
Eius patres accesserunt. cui & dixit. Da michi
uxorē filiā tuā. adamaui em̄ illā p̄pter intellectum
& pietatē. Tūc senex ait. Non licet tibi accipere
pauperis filiā. cū parentū diuitū sis fili? Rursus
autē iuuenis ait. Etia hanc accipiam. si tamē michi
nō negaueris eā. Nobiliū quippe & diuitū michi
filiā fuit desponsata. sed hāc respūes fugā arripui
filiā vero tuā p̄pter pietatē quā habet in deū. &
p̄clarū illi? intellectū ad amans. copulari michi p̄
omnib? cogitavi. Senex autē dixit ad eū. Nō pos
sum tibi hanc dare ut ducas in domū patris tui.
& ab vlnis meis sepes eā. vnica michi est. Sz ego
inquit iuuenis apud vos manebo. & vestra susci
piam ouersationē. Deinde & splendidū deponēs
vestimentū. senis habitū postulans induit. Tunc
ille senex in multis temptās eū. & variē ip̄i? exa
minās cogitationes. postq; agnouit iuramēti illi?
stabilitatē. & qz nō amore impietie detent? pe
rijt eius filiā. sed pietatis amore elegit pauprime
vinere. hanc p̄ponens sue glorie & nobilitati. te
nens eū manu. introduxit in suū cubiculū & ostē
dit ei diuitias multas ibi repositas & immensum
pondus pecuniaz quantū nō viderat aliqū iuue
nis ille & ait ad eū. Fili hec omnia tibi do. eo q̄ ele
gisti mee fieri heres substantie quā tenēs heredi
tatē. ille omnes suppressus est gloriofos terze &
diuites. .XX. **Doctrina barlaam de**
deo creatore omniū & rectore.

Dixit autē iosaphat ad barlaaz. puenienter
& ista me tangit narratio. Vnde & a te
esse dicta ista de me estimo. Ergo desi
derās scire p̄cor ut ista michi nota facias. diuitias
scz dei. & magnitudinē supuenientē virtutis eius.
Tūc dixit ei barlaaz. Oro deū ut ista doceat te. &
scienciā taliū ifigat anime tue qz apud hoīes ip̄i?
enarrare gloriā & potentia p̄sus est impossibile.
Et si omnes qui modo & aliquando fuerūt hoīm
lingue vna fierent. deū inquit euāgelista & theo
logus nemo vidit vnq;. Nos vero & ex p̄dicatōe
eoz. & ex ip̄a rerū natura. iuxta qd possibile est
nobis didicim?. Dicit em̄ scriptura. Celi enarrant
gloriā dei & opa manū eius annūciat firmamen
tū. Sicut em̄ aliquis domū cernēs splendidissimā
& artificiose fabricatā cui? forma ingeniose opa
cta est. & architectū & edificatōrē mox p̄siderās
mirabilē. ita & ego de nō extantib? formatus. &
ad hoc qz suz adductus. & si plastem atq; factorē
videre non possum. sed tamen ex bene p̄pacta &

mirabili fabrica mei ip̄ius. ad noticiā veni sapien
tie ei?. nō fm quod est. sed sicut potui intelligere
qz nō a meip̄o veni. nec meip̄m feci. sed ille plas
tauit me sicut voluit. In p̄ncipio quidē omnes
fecit creaturas. quaz aliquas diminutas & cōtri
tas. rurs? meliori innouatōe reformat. Deinde sub
leuās hic diuino suo ip̄erio. ad aliā trāsfert vitā in
finitā & eternā. nullus em̄ hoīm potuit aliquādo
aliquid horū p̄ficere. neq; rex. neq; sapiens. neq;
diues. neq; alius humana peragens studia. Ex his
ergo q̄ circa me sunt ad scienciā creatoris & ma
gnificentie p̄ductus sum. Cū his autē & bene opa
ctā fabricā & p̄seruationē creature totius cōside
raui & vidi. qz ip̄a omnia fm seip̄a p̄mutatōi sub
iacent & corruptōi. Intellectualia quidē fm libe
rū arbitriū. & in bono p̄fectū. & a bono defectū
Sensibilia vero iuxta generationē et corruptionē
augmentūq; & detrimētūq; & iuxta qualitātē trāf
mutationū & localē motionē. ex his p̄dicāt vocē
bus ineffabilibus. ab increato & incōmutabili se
facta esse deo. cōtinēriq; ouersari & semp p̄uide
ri. Quomodo ergo p̄trarie nature ad vniū mūdi
p̄pletionē insimul ouenerūt. & indissolubiles p̄ma
ferunt. nisi quedā omnipotentis virtus ista p̄mis
cuisset. & semp indissolubilia p̄seruaret. Quomō
em̄ aliquid maneret nisi ip̄e voluisset. Si em̄ nauis
sine gubernatore nō potest subsistere. sz mox sub
mergit̄. & dom? modica nūq; stabit sine p̄uifore
mūdus quomodo stat tanto tpe. creatura sic mag
sic bona & mirabilis. sine gloriofa quadā et magi
ca atq; mirabili gubernatione & sapientissima p̄
uidencia. Ecce em̄ celū quantū tpus habet & nō
p̄nigratū est. terze virtus nō est lassata. ex tanto
creata tpe. fontes nō desierūt fluere. ex quo facti
sunt. mare tot & tanta suscipiens flumina. nō sup
gredit̄ mensurā. cursus solis & lune nō mutant̄.
ordines diei & noctis nō p̄uertunt. Ex omnibus
istis ineffabilis dei virtus & magnificentia nobis
declarat. testificata a p̄phetis et apl̄is. Sed nemo
digne cōsiderare uel laudare gloriā eius poterit.
Misere vero oīm qz omnia potest et dissimulat
peccata hoīm p̄pter penitentiā. Solus bonus et
amator ani maz dñs. benedictū sit nomen ei? lau
dabile et supexaltatū in secula. .XXI.

Barlaam iosaphat vitā suā enarrat.
Dixit autē ad eū iosaphat si multo tpe me
dicareris sapientissime. quatin? p̄posita
rum enodationē questionū nobis dissol
ueres. nō melius facere michi posse videris. q̄ taz
lia dicendo qualia pauloante p̄tulisti. Actore em̄
cūctoz et datorē bonoz deū docuisti esse. Incō
p̄hensibile etiā cogitationib? hūanis. gloriā mag
ficentie eius sermonib? euidentissimis ostendisti.
His ergo p̄termisus. Dic michi karissime quot an
noz ip̄e es. et in quib? locis ouersaris. quozq; h?
p̄hie socios habes. fortiter em̄ anima mea ex tua
pendet et a te nequaq; omni tpe vite mee volo se
pari. Cui senex ait. Annoz sum sicut op̄moz. xlv.
In desertis autē terze sennaar degens agonizantes
habeo mecum eos qui in cursu supni itineris labo
rant. Quomodo inquit iosaphat hoc michi dicis.
amplius em̄ michi appares. lxx. annoz esse. Qui
respondit. Siquidē a natiuitate ānos meos q̄ris
discere. bene hos estimasti. ampli? lxx. ānoz esse.
Sed nullo modo a me in mensura vite p̄putant̄.
quotquot in vanitate mundi exp̄si sunt. Quādo
enim viuēbā carne seruiēs peccatis mortuus eram

in interiori homine. Annos igitur mortis nunquam vite nominabo. Ex quo vero michi mundus crucifixus est & ego mundo. & deposui hominem veterem qui corripit secundum desiderium erroris. non iam vivo in carne sed vivit in me Christus. Quod autem vivo in fide vivo filii dei. qui tradidit seipsum pro me. hoc merito & annos vite. & dies salutis vocabo. quos circa XLV. computabo annos. Dixit autem iosaphat. Quonia quidem vita carnalis iure non vita vocatur. ergo nec mors temporalis mors debet appellari. Cui respondit senex. Indubitater & de his ita sentio nequaquam hanc temporalis mortem timens. nec mortem ipsam appellas. quonia premnes patris tui minas. absque timore ad te veni & salutare tibi verbum annunciaui. cum diligenter noverim. quod si ei ista in noticia venerint. mille me ut possibile est ei mortibus subiiciet. Ista ergo inquit iosaphat veracis vestre prohibe exercitia nimis supergrediuntur naturam terrenorum. vite presentis radicibus inherenti. Beati estis vos qui tam vilem atque constantem habetis voluntatem. Sed unde & qualis tibi & his qui tecum sunt in hominibus deserto victus. Vnde etiam indumenta & qualia. veraciter queso michi in sinua. Cui barlaam. victus quidem nobis est ex his que inveniri possunt. fructus videlicet arborum & herbe quas heremus deserti rore rigata celesti. & precepto creatoris obediens. pro quibus nullus nos impugnat vel nobiscum contendit plus querens diripe avaricie causa vel lege cupiditatis. Sine invidia enim omnibus adiacet illaborata esca. & vltro preparata mensa. Si vero aliquis vicinorum fidelium fratrum panis offerat benedictionem. quasi divina providentia transmissum suscipimus illud pro benedictione fideliter offerentibus. Indumenta vero lana & cilicina & melotaria mueterata & aspera sunt atterentia in firmam carnem istam. Idipsum namque nobis est oportunitate estate & hyeme. quod nullo modo ex quo induimus exuere licet. donec mueteratum penitus corruptum. Sic enim frigiditas & ardentis necessitatibus vexati. futurorum incorruptionis vestimentorum meremur nobis ipsis operimenta. Iosaphat vero ait. Vnde hoc igitur vnum est quo indueris vestimentum. Respondit senex. In istud a quodam fidelium fratrum suscepi iter ad te facturus. Non enim agruebat cum consueta veste huc advenire. Decetero me redire oportet unde veni. quo cum puenero. alieno habitu deposito proprium resumam. Rogavit igitur senem. ostendi sibi ab eo consuetum vestimentum. Tunc barlaam exuta qua in dute erat veste foris seca. apparuit iosaphat visio horribilis. Erat enim tota carnis qualitas sumpta denigrataque cutis ab ardore solis. & ossibus heres & tensa. ac si pellis subtilibus tendat calamis. laneo vero panno quodam discisso. & valde aspero percictus erat a lumbis usque ad genua. Similique hominibus pallio circa humeros operatus erat. XXXII.

Iosaphat volentem eum sequi barlaam reprimat. Admiratus itaque nimium iosaphat. huius dure laboris perseverantiam & perseverantiam stupuit ementiam & ingemiscens lacrimatus est. & ait seni. Quomodo me de dura & amara servitute dyaboli liberare venisti. finem agruum imponens tuo beneficio. educ animam meam de carcere isto. & me tecum super eamus hinc. ut perfecte redemptus de mundi errore. signum tunc suscipiam salutaris baptismatis. & socius tibi admirabilis habebis. & eximi conversatus fiam. Dixitque ad eum senex. Hymnulum capree nutrierat quidam diuitum. que cum creuisset debita desiderabat. naturali attracta

affectu. Egressa igitur die quadam. invenit gregem caprarum pascentem & iuncta his circumibat per campos & silvas. reuerfa tamen ad vesperam. denuo summo diluculo famulorum negligentia exibat & siluestribus aggregata capris pascebat cum eis. Quibus longius ad pascentium recedentibus. subsecuta est & illa. Ministri diuitis hoc sentientes. ascensis equis abierunt post eam. & suam captam unam capientes & reducetes domum. decetero exire prohibuerunt. Reliquum vero prosecuti gregem alias quidem occiderunt. alias vero male disperderunt. Eundemque modum timeo fieri in nobis si me subsecutus fueris. Nam & tuo sortio carebo & multorum malorum fratribus meis auctor existam. Sed hoc te vult dominus. nunc quidem signari signo baptismatis & manere in regione ista. omnemque firmiter tenere pietatem. & mandatorum christi operationem. Cum autem hoc actor omnium dederit bonorum. tunc venies ad me & reliquum presentis vite simul habitantes duces. Confido vero in domino. quod & in futuro seculi conversatione coniuncti erimus & associati. Rursus lacrimas iosaphat ait ad senem. Si domino ista placent. voluntas eius fiat. Talibus ergo dogmatibus & verbis salutaribus instruens barlaam filium regis & ad diuinum baptismum preparans. Ieiunare quoque & orare ei mandavit per multos dies non deseruit eum. sed frequenter ingressus est. totamque ex integro seriem orthodoxe fidei insinuans. & diuinum euangelium recitans ei. Insuper & apostolicas admonitiones. & prophetica dicta exponens. Nam vir ille a deo doctus. qui totam in ore veterem & novam scripturam ferebat. diuino afflatus spiritu illuminavit eum ad veram noticiam dei. & fidei symbolum expositum in nicena synodo docens eum. baptizavit illum in nomine patris & filii & spiritus sancti. Reuersus autem ad hospitium suum. sacram missam celebravit. tradiditque ei mysteria christi misteria. & exultabat spiritu gloria referens deo & domino iesu christo dicens ad iosaphat. Dignum te faciat dominus veram adipsam beatitudinem.

XXXIII. Zardan duro corde verba ministri autem iuuenis barlaam audit. & pedagogi frequentem ipsius barlaam introitum in palatium cernentes mirabantur. unde aut qui inter eos prepollebat zardan nomine ait ad filium regis. Nosti itaque domine mihi. quantum patris tui timor inest michi. & quanta erga eum mea fides est. ideoque me quasi famulum fidelissimum ut tibi seruire precepit. Nunc autem virum hunc extraneum frequenter vitens colloquentem tibi. Vereor ne forte sit secte christianorum. aduersus quam valde hostiliter se habet pater tuus. & si hoc est mortifere subiacere sententia. Nunc ergo vel regi de ipso notifica. aut amodo ab eius celsa colloquio. Si autem illud non vis facere. eijce me a facie tua ne sim reprehensibilis. et alium loco mei postula huc introduci. Filius autem regis ait ad eum. Hoc ante omnia zardan fac ingredi te infra cortinam. et audi ipsius ad me sermocinatos. et postea dicam tibi quid te oporteat facere. Venturo itaque barlaam ad eum introduxit zardan. et post cortinam posuit eum. et dixit seni. Recapitula michi doctrinam tuam. quatinus cordi meo insigam. Exorsus itaque barlaam. multa de deo et fidei pietate pronunciavit. et primi hominis plasmationem commemoravit. Cum hoc etiam non tacuit. quomodo creator nostre salutis sollicitudinem gerens. benignitatem suam impendit multaque de mundicia vite disputans et presentium vanitatem demonstrans. finitaque oratione ad hospitium iterum abiit. Regis autem filium zardan temptans ait. Audisti qualia michi seminator verborum iste dixit.

se ducere me suis vanis p̄suasionib? moliens. et alienare a iocunda ista delectatione & refrigerio & extraneo seruire deo. zardan vero ait. Quid tibi visū est dñe mi. rex temptare ne seruu? tuum. Noui em̄ p̄fundū in corde tuo descendisse huius viri sermones. Nisi em̄ hoc esset nō utiq; tā libenter & incessantē cū eo loquereris. Ego uero quid faciam ad hm̄i quidē aspicerē nō valens austeritate. timore vero regis animo meo in dolorib? posito. sollicitus sū quid respondeā ei. Nā negligentius p̄ceptis illi? inuigilans. hūc ad te virū p̄missi intrare. Tūc ait ad eū fili? regis. Ego quidē maxime tue erga me beniuolentie in illā aliā magis congruā recōpensationē agnoscens. hāc dignam tuo beneficio repperi. ut opus istud bonū manifestuz facerem tibi. ut scies ad quid factus es. & creatorem tuū qui te fecit recognosceres. quatin? dere linquēdo tenebras ad lucē curares. moxq; ut au dīres incōprehensibili desiderio illam sequereris. Sed sicut video spes mea fefellit me. Nam cerno te durū ad ea que dicta sūt & stolidū. Si vō ista patri meo manifestaueris. nichil aliud efficies. q̄ curis & tristitia illi? animā replebis. S; si illi gratiā vis impendere nullo mō usq; ad temp? opoz; tunū quicq; de his ānuncies. **XXIII.**

Ciliciū & doctrinē finē iosaphat a barlaam ac
Mane autē barlaā veniens. de **cepit.**
p̄fectione sua loquebat. Iosaphat autē
nō hm̄i ferens sepationē animo tristaba
bat. & oculi eius lacrimis replebant. multa tūc se
nex locutus est. & ut immotus p̄maneret in bono
p̄stabat. verbisq; solatozijs cor illius stabiluit
& ut se alacriter dimitteret p̄cabat. Simul etiam
p̄dixit qd nō post longū temp? sociarentē ip̄i socie
tate inseparabili. Tūc regis filius nolens ampli? se
ni labores incutere. metuēs etiā ne zardan de ip̄o
regi manifestaret. & tormentis ip̄m subijceret dixit
Quoniāquidē tibi hoc visū est. vltim? te impedi
re uel detinere nō audeo. Vade igitē in pace a deo
custoditus. & mee miserie in sanctis tuis oratio
nibus memor esto p̄pter dñm. ut valeā venire ad
te. & venerandā faciem tuā semp videre. Sed &
fac vnā meā petitiōne. Quoniāquidē noluisi ac
cipere p̄ p̄fratrib? tuis. suscipe saltem p̄ temeritō
aliquā pecuniā ad victū & vestitū. Quia vero in
hoc obedire nō acquieuit barlaā. Rursus secūda
petitiōne iosaphat facit. ne penitus ip̄ius dep̄ca
tionē sperneret. & in om̄i illū dimittēt defectōe
sed relinqueret ei laneū illud vestimentū & aspe
rum palliū. & tam in memoriā religionis maijstri
q̄ ad munimentū sibi. cōtra omnē sathane opera
tionē. susciperet etiā aliud a se pro ip̄o. ut utiq;
a me datū inquit cernens meā semp in memoria fe
ras humilitatē. Senex uero ait. Vetus quidez ac
fissū tibi dare. & nouū vestimentū accipe nō de
cet. ne modici laboris mei retributionē in hac vi
ta recipiā. ut autē tuā deuotionē nō amputē. Ve
tera & que nichil a meis differant querantē cilicio
sa. & illa suscipiā. Quæ sita sunt igitē & data sunt
seni. Cui? iosaphat & ip̄e indumentū suscipiēs. ve
hementer gaudebat. om̄i purpura regali & veste
coccinea p̄ciosius istud incōparabiliter existimans.
Tūc sanct? barlaam post paululū discessit. no
uissimā ei doctrinā adhibuit dicens. Frater & fili
dulcissime scito cui militas regi. & apud quē p̄fes
siones tuas deposuisti. optz ḡ ut firmas istas cu
stodias & militie p̄cepta deuot? p̄pleas. q̄tracūq;

p̄missi i carra p̄fessionis oim dño. p̄sente celeste
exercitu & testificante. necnō describente p̄fessio
nes tuas. quas si custodieris beatus crīs. Nichil
igitē p̄sentū deo & ip̄i? p̄feras bonis. Quid enim
sic terribile est i hac vita. quomō est gehēna ignis
eterni ardentis. nec p̄sus lucem habētis crucian
tis & nūq; desinentis. Quid autē rursus mūdi bo
noz taliter letificat sicut deus idē ip̄e diligentib?
se donaturus. Cui? pulcritudo quidē ineffabilis.
potētia uero inexpugnabilis & gloria sempiterna
cui? bona amicis suis reposita omnib? viabilib?
incōparabilē supeminēt. que oculus nō vidit nec
auris audiuit. nec in cor hoīs ascenderūt. quozuz
heres fieri mereant. dei magni potentia p̄seruat?
Tūc filius regis lacrimis p̄fusus. merore & luctu
detinebat. & a patre tā amabili & maijstro optio
derelinqui nō sufferēs aiebat. Quis michi pater vi
cem tuā supplebit. aut ubi talem pastozē & duce
salutis animaz recipiam. Qd vice tui amoris so
laciū capiam. Ecce em̄ malū seruū & apostatam.
deo recōciliasti. & in filij & heredis ordīne consti
tuisti. & qui perierā & errauerā & omni bestie ex
positus erā ad deuozanduz me requisisti. & eis q̄
nō errauerāt de ouib? copulasti. & ostendisti mi
chi p̄pendiosam veritatis viā. educēs me de tene
bris & umbra mortis. **XXV.** **R**ece
dente barlaam zardan secretū regi aperit.

Barlaam itaq; lamentationē illius ampu
tare volens. surzexit & in oratōe stans
eleuatis ad celū manibus suis dixit. **R**e
spice dñe sup hanc rationabilē ouem tuā. accede
tem p̄ me indignū ad sacrificiū tuū. & sanctifica
ip̄ius animam tua virtute & gratia. **C**onsummata
ergo oratōe p̄uersus osculatus est filij iā celestis
patris. pacēq; & salutē imprecando exijt de pala
tio. & ibat gaudens & gratias agēs deo. qui pro
sperā fecit viā illi? in bonū. **E**xit itaq; iosaphat
omni custodia attendebat sibimetip̄i. puritatem
anime parit et corporis vigilantib? seruās. in absti
nentiā viuēs & oratōib? totis noctib?. diei nāq;
sepius p̄rem amputabat eoz qui secū erant cōmo
ratice p̄pedit. **Z**ardan vero ille talē illi? sentiens
p̄uersationē tristitia replebat. curisq; malis in ani
mo agitatus nesciebat qualē euaderet. ad quē fi
nem puenire posset. **T**ristitia ergo p̄prehensus. in
domū suā abiit & egrotare se simulauit. **V**t autē
in noticiā regi istud puenit. aliū p̄ illo ministrare
filio direxit. ip̄eq; salutis zardan sollicitudinem ge
rens. medicū ei mittit p̄batissimū. & multū cura
tionis studium ei iubet imp̄dere. **M**edicus itaq;
sciens qd zardan sic regi carus erat. vigilantē ei intē
debat. **Q**ui cū de illo certius agnouisset. regi p̄ti
nus nūciauit dicens. Ego quidē nulli? infirmita
tis causā in homine isto inuenire valeo. **E**xistimo
tamen qd cū defectiōne quadā obsessus sic infir
met. **R**ex autē his auditis. suspicatus ē ei grauius
filiū indignatū fuisse. & hui? rei gratia p̄ristatuz
zardan ab eo discessisse. **D**iscere autē volēs rē mā
dauit ei. qd crastina die ad te videndū veniam. ut
que tibi accidit egritudinē agnoscā. **T**unc zardan
hoc audito nūcio. sūmo diluculo induens se vesti
mento suo p̄git ad regem. **R**ege autē sciscitante.
que defectiōnis tue est causa. **R**espondit zardan
magnū michi periculum imminet. & maximis ego
dign? sum tormentis. multaz etiā mortū reus ex
isto. qd tuis p̄ceptis negligentē obaudiēs circa
dñm meū filiū tuū negligentē vigilaui. **N**ā quidā

malignus homo & magus veniens locutus est ei. que ad sectam xpianorum pertinet. Deinde narrauit minutatim regi. que filio eius a sene dicta sunt & cum quanta dilectione & desiderio. idem filius sermones susceperit. & quomodo totus christi est effectus. Insuper & senis vocabulum significat. **XXVI.**

A De vano concilio arachis & insectatione barlaam. **E**cce rex accessit arachim quendam nomine qui scodus erat a rege. & primus in omnibus consilijs eius aderat. simulque astrologice artis scientia nimium pollebat. qui ait. Ante omnia rex istud faciamus. malignum barlaam apprehendere festinemus. & si hunc sequi poterimus. nostra intentio non peribimus. neque a spe nostra decidemus. Sed idem ipse aut verbis persuasivis aut diversis tormentorum generibus coactus. etiam nolens confitebitur falsa & erronea se dixisse. & dominum meum etiam filium tuum ad sequendum paternum dogma suadebit. Si vero illum apprehendere nequiverimus. alium ego agnosco senem heremitam solitarii. qui nachor vocatur silem barlaam per omnia que non est facile dinoscere illum barlaam non esse. Sed iste de nostra secta est. & magister meus in literarum eruditione fuit. Hunc ergo allocutus adibo nocte. cunctaque ei per singula notificabo. Deinde de captivitate esse barlaam divulgantes hunc exhibebimus qui & barlaam seipsum nominabit. & dogmata christianorum quasi responsione deficiens potenter superabit. Cumque ista filius regis viderit. quoniam barlaam quidem victus erit. nostris quoque ipse idem victoribus omnino palmam dabit. libenterque tuum regnum timebit. & tibi que gratia sunt facere non tardabit. Convertetur insuper & ille qui personam barlaam simulabit. & errasse seipsum confitebitur. His ergo auditis rex gauisus est nimis. & optimum reperisse arachim consilium arbitratus est. Vane crementis spei incubebat. Quia vero noviter barlaam discessisse agnouerat. apprehendere eum festinabat. Insuper arachis. & lancearijs missis. plures exitus viarum occupavit. In totis vero. viginti diebus laborans vane fatigatus est. Deinde ipse quidem in quodam regali palatio in villa posita restans. arachis cum militibus non paucis. usque ad fennaridem heremum ad inquisitionem barlaam direxit. Perueniens itaque ille ad locum. omnes vicinos perturbavit. Quibus se non vidisse viam asserentibus. ad desertam ipse princeps pios venaturus exiit. multoque heremi transmissis spacio. montes circumdedit. & valles inuias & precepta quedam pedibus & manibus reptando.

XXVII. De cuneo heremitarum qui ferebant reliquias sanctorum.

Quoniam turba vero que secus erat ad crepidinem montis cuiusdam pervenit. super quam stans vidit sub ipso monte cuneum heremitarum ambulante. Et statim precepto principis omnium super eos unanimiter irruerunt. tenentque viros venerabiles. & signa heremitice conversationis in vultibus ferentes. Ille vero qui predebant eos sicut abbas peram portabat lanceam plenam reliquijs quorundam sanctorum patrum. Considerans vero ipsos arachis postquam non vidit barlaam. agnoscebat quippe eum. contristatus est valde & dixit ad eos. ubi est erroneus ille qui filium regis seduxit. Tunc ille qui peram gestabat dixit. Non est ille inter nos absit. fugit enim nos gratia christi repulsus. sed in vobis habitaciones habet. Ait princeps. Cognoscis ergo illum. Etiam inquit heremita. Novi seductorem dictum qui est dyabolus. qui in medio vestrum habitat. & apud vos latitat. &

ibi procurat. Princeps autem dixit. De barlaam ego te requisivi. & discere cupiens ubi sit interrogavi te. Monachus autem ait. Si barlaam queris. oportebat utique te dicere. ubi est qui de errore revertit. & liberavit filium regis. Ille enim frater noster est. & sancte conversationis. Sed ex multis iam diebus non vidi eum. Et ait princeps. Extranea quidem morte vos interficiam. nisi continuo barlaam exhibueritis michi. Et quid inquit heremita mundanum cernis. quod tenacius amantes. precem timeamus vitam amittere. & a te intentam formidamus mortem. Potius enim gratias tibi prestebimus. si nos virtutum amatores presentem subduxeris vite. Ita confidenter loquentes non sustinens miser. sed adversus fortitudinem prudentie. celerrime perierunt. multas eis imposuit plagas & tormenta. quorum magnanimitas & fortitudo. etiam tyranno digne miraculo vise sunt. Deinde presentat eos ante faciem regis atrociter furentis. Quos cum vidisset furore succensus est & furiosus similis. cedi illos immisericorditer iubet. Postquam autem vidit eos crudeliter plagis laceratos. vix a multa respirans insania. quiescere cedentes iubet. & ait ad illos. Cur ossa ista defunctorum circumfertis. Si ergo illos amantes ossa eorum bailulatis. hac hora ponam & vos cum ipsis. ut desideratos adepti gratias nobis exinde referatis. Divine illius cohortis princeps & magister per nichilo regis minas reputans. ac si nichil triste trigisset ei. libera voce & sereno vultu inhabitante in se significans gratiam ait. Ossa ista munda & sancta circumferimus. o rex. illorum responentes amore. quorum sunt mirabilium virorum & exercituum eorum. & adeo dulce conversationis. in memoriam nosmetipsos reducentes. & ad silem zelum excitantes. requiem quoque speculantes. & delicias in quibus modo conversantur. Insuper & mortis nobismetipsis asidue memoriam presentam. & sanctificationem nobis horum tactu haurimus. Ecce causas quoniam fuisse dixerim. cur sanctorum reliquias circumferamus. Tu vero tuam impinguam carnem materiam preparas vermium deuorationi. Sed euigila de gravi somno isto & aperi clausos oculos tuos. & vide ubique splendentem omnibus dei nostri gloriam. & tu aliquando te metipsum servum illius facito. Tunc rex ait. Ab hac tua stulta nugacitate quiescens. barlaam ilico ostende michi. aut experies tormentorum genus. quorum nunquam experientiam accepisti. Fac inquit quod vis. Nobis enim extra quod pervenit agere aliquid non est congruum nec ullo peccato dabimus assensum. Non autem hoc parvum putet esse peccatum. si confratrem nostrum & similitonem. in tuis traderimus manibus. quocumque nostri tormentorum genus exhibe. Nobis enim vivere christus est. & mori pro eo lucrum optimum. Super his ergo furore accessit tyrannus. iussit divinas quidem eorum abscidi linguas erui vero oculos. manusque simul & pedes detruere. Data igitur sententia. apparitores quidem circumstantes atque lictores. inhumane & immisericorditer sumitates membrorum detrahebant. & linguas quedam eorum vinculis detrahentes crudeliter abscidebant. Viri igitur illi & omni reverentia digni animo constanti. quasi ad epulas invitati. viriliter accedebant ad tormenta. inuicem seipsum exhortantes. & ad mortem propter christum sine timore accedentes. In talibus ergo & tam divinis tormentis perseverantes. animas suas sacri heremite illi domino traderunt. decem & septem numerum perficientes. **XXVIII.**

De simulato barlaam. id est nachor.

His itaq; pie psumatis pthocofiliario suo rex arachi dixit. **P**rimo irrito facto ad scdm piliu respice. & nachoz illu accersire. Arachis itaq; incpesta nocte spelunca; illius adijt na in desertis habitabat. diuinationu vacabat artib;. **T**uc omnib; ei piliu adiuuentionib; reseratis. ad regē sumo diluculo redijt. & equitib; ab eo rursus postulatis & acceptis. ad pscrutandū barlaā egredi se simulauit. **E**xeuntū vero & de ferta circueuntū. apparet vir quidā de valle qdam egrediens. **I**loq; ad psequendū eū picipiente. cōsequunt eū veloci;. & pphendētes ad se adducūt. **I**llo vero sciscitante. & quis esset & cui; pffessionis. aut quis vocaret. **I**lle quidē xpianū se vocabat. barlaam noiauit. sicut edoctus erat. **G**audio itaq; repletus arachis sicut apparebat. hoc assumpto celerius ad regē reuertit. & iustus est ad regem itrare. & ait rex in audientia oim assistentiū. **T**u es demonis opator barlaā. **R**espondit ille dei opator sum nō demonū. **N**oli ergo maledicē mihi multas em michi gratias agere deberes. q; filiu; tuū colere docui. & oim virtutū specie adornatū reddidi illū. **R**ursus aut rex quasi iratus ait. **I**ustus esset equidē ut sermonis parit. & respōsionis tibi facultate sublata absq; vlla interrogatōe mortū tradereris. **S**ed suffero te ppter naturalē mihi insitā humanitatē vsq; ad pstitutā diē. pscrutabor nempe de te. & siquidē obediēris mihi. indulgentia dignus eris. sin aut male peribis. **S**ic locutus arachi illū tradidit custodiri diligentissime mandans. **S**equētū igiē die surgens inde ad suū redijt palatiū. **E**t auditū est captū esse barlaā. puenitq; fama vsq; ad regis filiū. **Q**d cū audisset vehemēter animo doluit. & nullo modo a lacrimis abstinere poterat. gemitib; & lamentationib; & orationib; deū exorabat. & in auxiliū senis iuocabat eū. **N**ō despexit vero illū. nec diuici; affligi pmisit benign; ac misericors deus. **Q**ui & iuueni per visionē nocturnā notificat. & fortitudinē illi immittit. & ad pietatis pfortat agonē. & fiduciā pstat. gaudioq; plenū & pffidentia. & lumie dulcissimo pauloante pstristatū et dolore plenū cor suū replet. **R**ex itaq; sic ista pagens. & ita pshiderans. gratulabat bene puidisse existimās. & arachi imēlas reddebat gratias. **XXIX.** **R**ex filiū q; a barlaā seductus sit rephendit.

Post duos aut dies pgit rex ad palatium filij sui & hūc in occurū illius egressus. non osculatus est pater ut solebat. **S**ed irato filis. ingressus est regale cubiculū. & mest; sedit. **D**einde filiū aduocās ait. **F**ili mi que est ista fama. que in aurib; meis insonuit. & defectōib; animā meā pburit. **N**ull; em hoim tāto fuit repletus aliquando gaudio in filij natiuitate put arbitror. quāto ego in tua. neq; rursus pstristatus esse puto. sicut tu me in tristitia posuisti. & meā in honozasti caniciem. lumenq; abstulisti oculoꝝ meoꝝ & meoꝝ vires occidisti neruoꝝ. **T**imor em quā timentā de te euenit michi. **I**nfātuli pilio seductoꝝ verbis obaudiens. & piliū male sapientiū meo pferens. & nfoꝝ deoꝝ cultū derelinquens. alieno seruisti deo. & quē sperabā cū oim nutrire & educare custodia. & senectutis habere baculū & fortitudinē. regniq; successorē optimū derelinquere eaque inimicoꝝ & hostiū sūt. nō erubuisti ostendere michi in te. **A**n nō oportebat te michi apli; obediē. & mea sequi dogmata. q; dolosi & pueri

di senis obaudire fatuitati & stultiloquijs. amarā tibi pro dulci suggerentis vitā. & p amāssimis delicijs durā & asperā pgerē viā. quā fili; marie ambulare pcepit. **S**ed nūc fili karissime michi patri tuo acquiesce. & longe ab istis deliramētis secedendo. veni & sacrificia dijs pijs & māsuētis c. thaurus. si forte libamini; eos placare poterimus. ut veniā tibi offensionis pbeāt. **M**ulta ergo talia rege vaniloquia pcurrente & nostra quide; iridente ac respuente. ydola vero efferente atq; laudante. **V**idens sanctissim; iuuenis q; nō opz iam rē in angulo & in occulto sed sup candelabꝝ & in excelso poni. ut manifesta fiat omnib;. cōfidentia simul & pstantia replet; ait. **Q**d circa me actū est dñe pater. nūq; negabo. tenebras effugi. ad lumen cucurri. & errorem deserui. veritati acquieui. & demonib; abrenūciaui. xpōq; federat; sum. & dei patris filio & verbo. per quē totū qd est factū est. qui & hoim de limo terre formauit & vitalē ei flatū tradidit. & in paradiso deliciā; posuit puerari. puaricantē uero mādatū illius. et mortū addictū potestati; dyaboli; rectoris tenebrā; subditū nō deserui. sed omnia faciendo & ad antiquū honozē volens eum reducere. totius factor creature. & nostri generis actor homo factus est ppter nos. de virgine sancta natus. **I**nterea cū hominib; est puerat;. & p nobis idignis & ingratis famulis suis mortē suscepit. & mortē crucis quatm; solueret peccati dominiū. ut pma pdemnatio destrueret. & celoꝝ porte rursus nobis paderent. **I**pse em est vita oim. stabilitas cunctoꝝ et illuminatio. oimoda dulcedo. et auditas infatia bilis et oim desiderabiliū sūma. **I**giē cū taz inenarabilib; bonis occurrētib; michi gaudere quidē q; de malignoꝝ seruitute demonū liberat; essem. dolebā tamen q; animā meā dimidiā pdoiissem. **E**o q; tu dñs et pater meus taliū nō es piceps bonoꝝ. **D**eū uero incessanter exorabam. ut traheret te ad se. **D**e me igiē sic certus fact;. noli frustra laborare. quoniā nūq; me poteris a bona pffessione reuocare. **XXX.** **T**ra patris filius placare nitit eūq; ad rectā uia; puertere.

Rex ut audiuit hec omnia. statim pmo; est. et furore incōprehensibili arzeptus iracūde ei loquebat;. et amarissime. dētib; frendēs et furioso filis ait. **E**t quis hoꝝ auctor est maloꝝ. nisi ego ipse. qui sic te deposui. et talia tibi feci. qualia nullus aliquando patris fecit filio suo. **M**erito igiē in tua natiuitate astrologi dixerunt. te malignū fore virū ac pessimū. arrogantē et parentib; inobediētē. **N**ūc uero si nō obediēris pilio et a mea discesseris filiatōe. p patre inimicus effectus. illa faciā tibi. que nec etiam hostib; aliquis ostendit. **T**uc iosaphat respondit. **C**ur rex ita succensus. quoniā ego taliū piceps effectus sum bonoꝝ tristaris. et quis vnq; pater in filij felicitate pstristat; apparuit. aut quomodo pater iam talis. et nō inimicus reputabit;. **N**ō em patrē meū de reliquo vocabo te. sed discedā a te. sicut aliquis fugit a serpente. si agnouero te inuidere salutē mee. et ad pditionē me coartaueris uolenta manu. **S**ed potius intellige pater. et albuginem atq; caliginem. de mentis tue oculis excute. ut cernere valeas dei mei splendorissimū lumen. **S**cito q; omnis caro fenū. et omnis glōzia homis ut flos fenū. **C**ur ergo sic insane tenes ac defendis moꝝ fernaliū floꝝ marcescē; et pariturā glōziā

atq; abhominandas fetidasq; delicias. et ventris ac sub ventre immundissimas passiones. que ad eps quide delectant sensus stultoz. Postea vo amarioros felle faciut retributones. Si em presentes io cuditates. non portioni subiacerent & fluxui. sed pheniter forent pmature cu dnis suis. Nec opteret xpi bonis & eternis donis ista pferre. Quato em sol nocte pfuda splendor est & lucidior. ta to & eo ampli? bona pmissa diligentib? deu omi terzeno regno & gloria. gloriosiora sut & magnificentiora. Quonia vo & fluxui omnia & corrup tibilitati subiacet. & quasi visio & somniu & um bra ptereut & pereut. & aure poti? est crededuz no stanti & nauis pontuz pterlabentis vestigijs q? hoim pspiciti. Quante est improuidentie uel potius vecordie & imprudentie. corruptibilia & mortalia infirma & fragilia. incorruptibilib? pre ferre & eternis immortalibusq; & infimicis. & te porali hoz refrigerio insuccessibili puari bonoz illoz refectoe. No intelligis ista pat. no ptransibis traseuntia & adhibebis pmansuris. no pferas pe regriatoz incolatui luce tenebris. eterna vita um bre mortis. Rex aut stupefact? est parie & ira repletus. tam intellectu pueri & verbis. quib? tra dici no valebat. q? & ex hoc q? no dimiserat filius eius quicq? qd ad derogatione deozuz pmerere po tuerit. sed tota eoz subsanauerit & densit vitam Sermonis tamen claritate ob internā tenebraruz crassitudine no pcepit. Et punire illu aut mali ali quid de illō disponere ppter naturalē amozē non potuit. Cū ira igitē surgens discessit & dixit. Vti nam nūq? natus esses uel in lucem istā pcessisses. Talis futur? blasphemator deoz & paterne spre tor amicie & admonitōis. Nisi em obediēs fue ris michi & dijs gratus extiteris. multis & varijs affectū tormentis. male te interficiam.

XXXI. Josaphat in oratōe pnoctat & fictione regis per visionē agnoscit.

Hoc patre minante & cū ira discedente. in suū cubiculū filius ingressus. ad suuz adiutozem oculis eleuauit orauit. Dne deus de profundo cordis clamaui. dulcis spes & vera pmissio. tu refugiu ad te cofugiētū. vide stritionē cordis mei. ppicio & māsuetu oculo. & ne derelinquas me. Te em vires submistrante. in firmi fortes efficiunt. qz solus es adiutor. insupa bilis. & deus misericors que benedicat omis crea tura glorificandū in secula amen. Sic oratio diui nam sensu solationē in cor suū descendisse & cō stantia repletus paueratē tota nocte in oratōe. Rex aut arachi amico suo nota faciens de puero durā illi? pmiaciā. & immutabile significās volū tatem. pfiliū ab eo accepit. cū eo amabile poti? ac suauē faciendā esse. q? se uam & asperā collocutōz blandicijs sperans poti? esse trahendū. Veit igitē rex sequenti die ad filiū. & sedens ppmquius ad uocauit eū. Oportebit te quide fili meis obedire pceptis in omnib?. Sed quonia durus existēs & inobediens ita fortiter resististi mihi tuā poti? q? meā cupiens facere voluntatē. veni. ut postpoli ta pmiaciā & vana pentione parie cedam? verita ti. Et qm barlaā qui te seduxit. sero vincet? apud me teneē. Cōgregabo ecclesiā magnā & omis no stros & galileos in vnū ogregabo. pconesq; mā fesse pclamare pcpiaz. ut nullus xpianoꝝ metuat sed omnes sine timore pueniant. & sic omni cōsi derabim? deliberatione. & aut suadentes vos cū

vfo barlaam assequimini que optatis. uel suasi a nobis ultronea volūate pceptis nostris obedire pscite. Prudēs vero iuuenis p visionem sibi de monstratā pcognita regis fictione ait. Voluntas dñi fiat. & sit queadmoduz iussisti. Ipe em bonus dñs pset & deus ne a veritate deuiem? Nam in ipso pfidit anima mea. & ipe miserebit mei. Tunc iam iubet rex omnes ogregari ydolatrās. videlicz & xpianos. literis quide vbiq; trāmissis. pconi busq; p vniuersas ciuitates & villas clamantib? ut nullus xpianoꝝ timeat se aliqō mali passurum sed secure omnes in vnū pueniant. ad spontaneaz no coactā veritatis acquisitionē futurā cū pncipe & duce suo barlaam. Similiter vero pontifices et cultozes ydoloꝝ. & sapiētes chaldeoz & mdoꝝ qui in toto regno illius reperiri potuerūt. puoca uit. & quosdā augures & magos et diuinos. Con uenit itaq; ad regem multitudo magna de sua exe cranda secta. xpianoꝝ vero vnus inuentus est so lus in auxiliū veniens illius qui putabat esse bar laam noie barachias. Alij fidelium mortui erāt ab im sania pncipū. qui p ciuitates erant occisi. alij vo in montib? & spelūcis latitabant. timore immine tiū malignoz. et no audebant in apto patre. Ille vero solus cū esset fortis animo. ad agonē proces sit veritatis. XXXII. Nachor in cō cilium vocatus cōsilio suo capie et illaqueat.

Presidente igitē rege in tribunali excelso. cōfedere sibi filiū iussit. Ille vero ob pa tris reuerentiaz et honozes hoc noluit fa cere. sed in terza xpe illuz sedit. Assistentib? itaq; his omni b? ait rex rethozib? suis et phis. immo populi seductozib? et stultis corde. ecce certamē nobis adiacet et agonis magnitudo. Ex duobus em alteꝝ fiet hodie vobis. aut nostrā viā tenētes erzare barlaam et eos qui cū eo sūt redarguentes et gloriā maximā et honozē a nobis et ab omni se natu psequimini et coronis victorie coronabim? aut superati cū omni pfusione pessime trademini morti. et omnia vestra populo dabunt. et ut omi no delectē memoria vestra de terza. corpa vestra bestijs dabo ad deuorandū. et filios vestros phen ni pdemnabo seruitate. His ita dictis a rege. fili? quoq; illius ait. Iustū hodie iudicasti o rex. corro bozet dñs hanc voluntatē tuā. Sed et ego eadem dico maistro meo. Et cōuersus ad nachor dixit. Nosti o barlaaz in quali gloria me inuenisti et de licijs. sed verbis plurimis suasti michi. ut a pa ternis quidez discedere legib? et morib? et igno to seruirem deo. Ineffabiliū quozundā et eternoꝝ bonoz pmissionib? trahendo mentem meā ad se quendū dogmata et meū exacerbandū dñm et pa trem. Nūc ergo quasi in lance existima temetipm stare. Nam si viceris imminētē luctaz. vera esse dogmata tua ostendēs q? me docuisti. erroneosq; redarguēs. qui ptra nos hodie dimicaturū sūt. et tu glōrificaberis plus omnib? qui aliqñ fuerunt et pdicator veritatis vocaberis. ego quoq; in tua pmanebo doctrina. et xpo seruiā usq; ad finez vi te mee. Si vero superatus seu veritate seu fallita te pfusionis michi hodie auctor extiteris. statim meā pumeliā vindicabo in te manibus meis. Cor tuū et liguā extrahens. canibusq; ad deuoranduz ista cū cetero corpore tuo tradā. ut discant omes p te ne psumant filios regū in erroꝝ mittere. His auditis nachor sermonib?. tristis effectus est val de. vidēs semetipm decidisse in foueam quā fecit.

et laqueo quē abscondit esse apprehensur. et gladiū suū in cor eius ingressū animaduertēs ergo in semetipso agnouit sibi melius esse regis filio adherere. & ptem illi defendere. quatinus euaderet sibi pparatū periculū. Sciebat em̄ quomō erat ei faci limū se tormentis tradere. si uel modicum illū exacerbarēt. Totū em̄ ex diuina fiebat puidencia. sapienter etiā per aduersarios nostra tuente. Etenim utriq; ad uerba uenerunt. cultores scz ydolorū & nachoz. quē admodū ille balaam. q̄ sub balach aliquādo maledicere israhel pposuerat. Sed ecōtrario multis philosophis restitit. Sedente igit̄ rege in throno suo. p̄sedēte quoq; filio sicut iā diximus asiterūt & insipientes. qui quasi gladiū linguā ex acuerūt ad destructionē ueritatis. Cōuenerūt & innumerabiles populi ad spectaculū istius certaminis. ut dicerent que pars uictoria potiret.

XXXIII. Idem extra ppositū suū uera loquit̄ de deo & de errore chaldeoz.

Unc vn̄ rethoz sapientior om̄ib; dixit ad nachoz. tu es barlaaz qui imprudens sic & inuerecūde dijs nostris p̄tūmeliaz & om̄e dedecus infers & dilectissimū regis filiū in errore mduxisti. Suspicieus ergo nachoz rethorem illū. responsione nullo mō esse dignū iudicauit. Manu aut̄ multitudini silentiū indicēs & aperiens os suū sicut asina balaam. que nō p̄posuerat dicere illa locutus est. & ait ad regē. Ego rex p̄ uidentia dei ueni in mūdū. & siderās celū terraz mare zc. & solem & lunā. admiratus sum ornatus eoz. Cernēs aut̄ mundū & que in eo sunt omnia q; s̄m necessitatē mouent. intellexi mouentē & tenentē esse deū. Omne em̄ mouēs fortis est motenens fortis? tento. Ip̄m ergo dico esse deū. qui cōstituit omnia & tenet. qui sine initio est. & sine fine immortalis eternus. nullo egēs. Superior om̄ib; passionib; & diminutionib;. id est. ira obliuione ignorantia zc. Per ip̄m uero omnia sūt p̄stituta. nō indiget sacrificio & libamine. nec aliquo cūctoz apparentiū. omnes uero illo indigēt. Manifestū est nobis o rex. q; tria genera sunt in hoc mūdō. Quoz sūt apud nos q̄ dicunt̄ deoz adoratores. & iudei & xpiani. Ip̄i aut̄ rursus q̄ multos colūt deos in tria diuidunt̄ genera. chaldeos. scz & grecos & egip̄ios. Nam isti fuerūt p̄ncipes & maīstri ceteris gentib;. in multoz deozū cultu & adoratōe. Videam; igit̄ hoz qui sūt p̄ncipes ueritatis & qui erroris. Chaldei nāq; nesciēs deū errauerūt post elementa. & ceperūt colere creaturā potius q̄ suū creatorē. quoz & ymagines quasdā facientes noīauerūt figuras celi & terre & maris. solisq; & lune & ceteroz elemētorum & luminariū. & p̄cludentes in templis adorauerūt. deos uocantes eos quos seruāt diligēt. r̄ ne rapiant̄ a furib;. Et nō intellexerūt q̄ om̄e qd̄ seruat maius est seruato. & faciēs mai; est facto. Quid ergo dico de elementis. qui dicūt̄ celū esse deū errant. Nāq; uideam; ip̄m uolubile & scdm̄ necessitatē motū & ex multis p̄stitū. Nam astra ordine & spacio ferunt̄ de loco ad locū. de signo in signū. & nūc quidē occūbunt. nūc aut̄ oriunt̄. & s̄m t̄pa iter pagūt. ut p̄ficiāt̄ estatē & hyemē. si cut ordīnatū est eis a deo. & p̄rāsūt̄ p̄rios terminos s̄m inuicibilē nature necessitatez. cū celesti ornatu. Vnde manifestū est. non esse celū deū sed opus dei. Qui autē putant̄ terrā esse deā errauerūt. Videam; em̄ illaz ab hominib; p̄tūmeliam

patientē. & dñationi eoz subiacentē. defossam & p̄persam & inutilem factā. Nā si igne torreat̄ efficiē mortua. insup & si paulo amplius infundat̄ corū rūpiē & ip̄a & fructus ei; p̄culcat̄ aut̄ ab om̄ib; hominib; & ceteris aīalib; sanguine interfectozū iquinat̄. affodit̄. implet̄. mortuoz theca sit corpoz. Mis ita se habentib;. nō sequit̄ terrā esse deū. sed opus dei ad utilitatem hoīm. Qui autē putauerūt aquā esse deā errauerūt. Nam & ip̄a ad vsū hoīm facta est. & dñationi subiacet eoz. polluit̄. corrūpitur. & immutat̄. calescit & tingit̄ coloribus. & frigore p̄gelat̄. & cruozib; iquinat̄ et ad cūctaz sordū ablutōnē assumit̄. Idcirco impossibile est aquā esse deā. sed op; dei. Illi uero qui arbitranē ignē esse deū errant. Nam ignis fact; est ad vsū hoīm. subiacet illoz dñationi. circūferē de loco ad locū. et accendit̄ ad elixandas carnes diuersas & assandas. Adhuc autē ad mortuoz corpa p̄burēda. multis etiā modis corūpiē ab hominib; & ex tinguit̄. p̄pter qd̄ nō est p̄gruū ignē esse estimare sed opus dei. Qui autē putāt̄ hoīm esse deū errāt. Videm; quippe illū motū s̄m necessitatē. et enutritiū. ac senescētē etiā se nolēte. Et aliqñ quidēz letat̄ et aliquādo tristat̄. indiget potu et uestitu. Est et iracūduus et inuidus. et auidus. et penitēs et mīozationes multas habens. corūpiē multis modis. ab elemētis et animalib; uel immīēte morte sibi. nō uenit ergo hoīm esse deum. sed opus dei. Erroze igit̄ magno errauerūt chaldei post op̄niones suas. XXXIII. De errore grecorum et egip̄iorum.

Ueniam; igit̄ ad grecos. ut uideam; qd̄ forte de deo sentiant. Greci nāq; dicēt̄ se esse sapientes stulti facti sūt detenti. chaldeis introducentes plurimos deos factos eē. Alios quidē masculos. alios feminas om̄i uiciorū cūctariq; auctores inīqtatū. ut aduocatos istos et patronos habentes sue nequitie. adulterēt. rapiant. occidant et omnia mala faciāt. Inducit̄ em̄ ab eis. ante omnes deos saturnus. et huic sacrificāt filios suos. Qui genuit multos pueros de reā. et insaniens comedit filios suos. Aut̄ em̄ iouē absēdisse sibi uirilia et p̄jecisse in mare. unde uen; fa bulose dicit̄ fuisse nata. Alligās uero suū patrem iupiter p̄jecit in tartarū. Scds̄ inducit̄ iupit̄. quē ferūt regem esse alioz deoz et transformatū esse in aīalia ut cū mortalib; mulienib; adulteria om̄iteret. Inducit̄ em̄ hūc transformatū in thauz p̄ europā. et in aurū p̄pter danē. et in cignū p̄pter lidam. et in satirū p̄pter anchiopē. et in fulmen p̄pter semelem. et ita genuisse ex his filios multos libez uidelicet et zetum et amphionē et herculē et appollinē et arthemiam et p̄seum. castozq; et pollucem et helenā et mīoem et radamicoztem. et sarpedonē et nouē filias quas appellauerūt musas. Deinde inducūt de ganimede. Contigit̄ igit̄ o rex hoibus imitari hec omnia ut fiant adulteri et masculoz p̄cubitozes. et alioz maloz operū p̄tractores s̄m imitationē dei sui. Quomō autē credit̄ deū esse adulez aut sodomitā. aut p̄cidam. Cū hoc inducūt et vulcanū quendā deū. et istū claudū et tenentē malleū et forcipes et ferzariā artē exercētē uictus gratia. Ergo egen; erat qd̄ nō uerē deū esse nec claudū. Deinde mercuriuz inducunt esse deū. cupidū et furem et auarum et magum et uersipellem. et sermonū interp̄tem. sed nō uenit deū esse talem. Asclepiū etiā inducunt esse deum

medicū et potiones efficientes et emplastra opo-
 nentē. victus gratia. indigentā em patiebat. no-
 uissime uero fulmine ictus a ioue ppter darij la-
 cedemonis filiū interijt. Mars autē inducē de? eē
 belligeratoz & zelores cupidus ouiu & aliaz qua-
 rundā rerum. nouissime uero adulterio ppetrato
 cū uenere. ligatū esse ferūt a paruo cupidine & a
 vulcano. Batū uero inducūt esse deū. nocturnas
 agentē festiuitates. & maijstrū ebrietatis. & euel-
 lentē uxores pximoz. & furiosū & fugitiuū. no-
 uissime autē a tirānis occisus est. Hercule uero in-
 ducūt esse deū. & ebriosū fuisse & insanū & suos
 occidisse. & ad vltimū igne psumptū iterisse. Ap-
 pollinē quoq; inducūt deū eē zelotem insup arcū
 & pharetrā gestantē. Aliquando uero cytharā &
 tibiam & diuinantē hominibus mercedis gratia.
 Dyana uero inducūt sorozem illius fuisse uena-
 tricem & arcū habuisse cū pharetra. et hāc erzare
 in montib? solā cū canib? ut caperet ceruā aut ca-
 pram. Venerem autē dicunt deā esse etiā adulterā
 Naz aliquādo habuit mechū martē. aliquādo vō
 anchisem. & aliqñ adonidem cui? & mortē. deflet
 querens amasiū suū. quā dicūt etiā ad infernū de-
 scendisse. ut redimeret adonidez a pserpina. A do-
 nidem quoq; inducūt deū esse venatozē. & hunc
 violenter mortuū esse apzo plagatū. & nō potuis-
 se auxiliari miserie sue. Hec omnia & multa plura
 turpioza & maligna inducunt greci o rex de dijs
 suis. que neq; dicere ogruit. neq; in memoriā oīno
 deferre. Vnde sumentes hoīes occasionem a dijs
 suis ppetrant oēm iniquitatē & luxuriā & impie-
 tatē. polluentes terrā & aerē pziuis suis actibus
 Egīptij vō sceleratozes & stolidiozes his existē-
 tes deteri? omnib? errauerūt. Nō em pteni fue-
 rūt chaldeoz et grecoz cultib?. Sed insup & bzua
 animalia inducūt deos eē. terrena videlicet &
 aquatilia et arbozes et germīnātia. & cōtamīnati
 sūt omni infania & luxuriā deteri? omnib?. Nam
 quidā eoz colūt ouem. quidā uero hircū. alij vō
 vitulū et porcū. Nōnulli uero coruū et accipitrē
 & vulturē et aquilā. Alij uero crocodilū. Quidā
 autē cattū et canem et lupū et simeā & draconem
 & aspidem. & alij cepe & allū et alij spīmas & ce-
 teras creaturas. XXXV. De errore
 iudeoz & vera fide christianozum.

AEniam? ergo o rex ad iudeos. ut videā
 mus qd et ipi sentiant de deo. Hi nanq;
 existētes de stīpe abhaz ysaac & iacob
 habitauerūt in egīpto. Eduxit autē illos deus ide
 in manu forti. Nam sepius dijs gentiū seruiērūt
 & missos ad se pphetas & iustos interfecerunt.
 Deinde postq; oplacuit filio dei ut ueniret in ter-
 ram. negantes eū. tradiderūt eū pylato p̄sidi ro-
 manoz & crucifixērūt eū. imemores beneficioz
 eius. & innumerabiliū miraculoz q̄ inter eos ope-
 ratus est. & perierūt p̄zia iniquitate. Colūt etiā
 nūc solū deū omnipotentē. sed nō fm scientiā. Nā
 xp̄m negant filiū dei. & sunt siles gentib? licz ap-
 p̄mquare aliquo modo ueritatē uideant. a qua se
 ipos elōgauerunt. Ista uero de iudeis sufficiant.
 Chzistiani autē a xp̄o dicunt. Sic etem filij dei al-
 tissimī vocat. Qui de celo descendēs ppter salutē
 hoīm. de spiritus sancto ex maria uirgine absq; vi-
 rili semine. & salua matris itegritate carnē susce-
 pit. & hoīb? apparuit. ut a multoz deozuz errore
 ipos reuocaret. Qui mirabili sua di spositōe. per
 crucē morte gustata spōtanea uolūtate. post tres

dies resurgēs. p. xl. dies cū eis ouersatus. celos
 ascendit. xij. aplos habuit. qui post eius in celum
 redituz. exierunt in omnes orbis p̄intias & do-
 cuerunt illi? magnificentiā. Vnde qui adhuc mi-
 nistrant iusticie p̄dicatōis illius xp̄iani uocantur
 Et hi sunt qui sup omnes gentes terre inuenerūt
 ueritatē. Cognoscūt em deū creatorē & actozem
 oīm in filio unigenito & sp̄s sancto. Veracitē em
 est hec uia ueritatis. que ambulantes p eā i regnū
 ducit eternū pmissuz a xp̄o in futura uita. Et ut
 noueris rex qz nō a me ip̄o dico scripturas inuēs
 xp̄ianoz. inuenies nichil extra ueritatē me dicere
 Quappter quiescāt stulti sapientes tui. aduersus
 xp̄m uana loqui. Expedit em uobis deū creatorē
 colere. & incorruptibilia illi? aurib? p̄cipere uer-
 ba. ut cōdemnationē euadentes & tormenta. uite
 inextinguibilis. uite eterne heredes eē mereamī.

XXXVI. De fine certaminis qua
 nachoz omnes pfutauit.

Autē ptransiuit ista nachoz. Rex quidē
 furoze p̄citabat. Rethozes uero illius &
 sacerdotes ydoloz muti stabāt. nō ualē-
 tes p̄radicere. nisi q̄ infirma quedā & nulli? mo-
 mēti uerba mutabant. Fili? autē regis exulta-
 bat spiritu. & letabūda facie gloriificabat deū qui
 in inuio transituz dedit p̄sidentib? in se. Nā p ho-
 stem & inimicum ueritatis. ueritatē defendit. &
 errozis p̄nceps aduocatus recti sermonis mon-
 stratus est. Rex quidē q̄uis atrociter iratus fuis-
 set nachoz. nichil tam mali in euz exercere potuit
 eo q̄ corā hominibus iusserat ei. ut fiducialiter ce-
 sine ullo timore ageret p xp̄ianis. Multuz tamen
 ip̄e p̄radicēs subinferebat p enigmata. ut cederet
 instantie disputandi. ut patere se uinci a rethori-
 bus. Sed nachoz multo magis ualescebat. dissol-
 uens omnes oppositiones eoz et filogismos. et re-
 darguens p̄suasiones errozis. Pertracta vō usq;
 ad uesperā disputatōe. Iussit rex dissolui p̄cilium
 quasi sequenti die rursuz de his tractaturus.

XXXVII. Mosaphat euz ducit secū
 et secreto arguens gratias egit.

Alius autē ait regi. sicut in principio p̄-
 cepisti. iustū iudiciū fieri dñe iusticia simi-
 impone de duob? alteruz faciendo. aut
 meū maijstrū p̄mitte meū manere nocte ista. ut
 simul p̄feram? de his. que opus est cras respōde-
 re aduersarijs nris. Tu autē denuo tuos tecū assu-
 mens cōgrua uobis meditamini p̄t uolueritis.
 aut tuis mihi p̄missis. accipe meū ad teip̄m. Si vō
 utiq; fuerit apud te. meus quidez erit in timore
 et tribulatōe. tui uero in gaudio futuri sunt et re-
 quie. et hoc nō uideēt michi iustū esse iudiciū. sed
 uolentiā eē potestatis et federis p̄uaricationem.
 Superatus deniq; rex euidentia smonis. suis qui
 dē p̄his et sacerdotib? penes se retentis. Nachoz
 cōcessit filio spem adhuc in illo retinens. et serua-
 turū que p̄miserat arbitrans. Abijt igiē regis fi-
 lius ad palatiū suū quasi quandā olimpiacam uic-
 toriā de aduersarijs reportās habēs secū nachoz
 Quē singulariter aduocans ait ad illuz. Ne puta-
 ueris me ignorare quis sis. Scio em diligenter te
 nō esse sanctuz barlaaz sed nachoz astrologum. et
 miroz quomō uobis uisum est talē simulare ypo-
 crisim. et tante cecitatis me putare esse. ut media
 die lupum pro oue suscipere. Sed bene sermo can-
 taē. qz cor fatui uana cogitabit. Cogitatio igitur
 uestra inanis. et p̄cilium istud uanuz fuit et oīno

fatuū. sed opus qđ operatus es. omni intellectu plenu est. Ideo nachoz gaude & exulta. plurimas igitur grates refero. qz defensor hodie veritatis factus es. & nō ptaminaſti labia tua pollutis fimo- nibus & dolosa ſimulatōe. ſed poti⁹ illa purificaſti ab iniquationib⁹ errorem falſoz redarguēdo deoz. & veritatem xpianoz dogmatū aſſerendo. Ego autē ſategi te mecū adducere duab⁹ de cauſ Ne videlicet rex ſeorū te ſuſcipiens tormentū ad iiceret. eo qđ nō ſibi placita pnūciaſti. & ut grām hanc quā hodie opatus es tibi recōpenſarē. Sed que eſt retributio. Iſta ſciz ut oſtendā tibi declina- re a via mala & lubrica. p quā haec ten⁹ inceſſiſti. & ut ambules p rectā & ſalutarez ſemitā quā nō ignoranter ſed ſcient et ſponte male agendo effu- giſti. baratris ac p̄cipitijs teipm omittēdo. Intelli- ge ergo nachoz intellectualis exiſtēs. & p omib⁹ ſolū deſidera xpm. ut apud ipm abſconditā vitaz lucreris. fluxa iſta & corruptibilia deſpiciēs. Nō em p omne viues ſeculū. Sed cū ſis mortalis diſce- des hinc poſt modicū ſicut & omnes alij qui ante nos fuerūt. & ne tibi ſit graue peccati onus ba- iulās cū ieris illuc ubi iudiciū iuſtū & retributio operuz eſt. & nō abieceris prius illud cum facilis eius ſit deſcriptio. XXXVIII. Nachoz verbis eius opunctus ad heremū volauit.

Nachoz igitur opunctus animo in verbis iſtis ait. benedixiſti o rex bñdixiſti. No- ui em et ego veꝝ et qui nō mentē deuz p quē omnia facta ſunt. & futurū iudiciū ſcio. qz ex multis ſcripturis hoc audiui. Sed mala oſuetu- do & veteris ſoleuitas erroꝝ. oculos cecauit cor- dis mei. & tenebras p̄ſudas aſperſit cogitatōib⁹ meis. Nūc autē in verbo tuo velamentū obſcurita- tis reiiciens. ad lumen curzo vultus dñi. forſitan miſerebit mei. & ianuam penitentie aperiet ſeruo nequā apoſtate. Licet impoſſibile michi videatur remiſſionē peccatoꝝ meoz. que arena maris gra- uioꝝa ſūt adipiſci poſſe. que ſcienter & nō ignorā- ter peccaui ab infantia vſqz ad hāc etatē. Hoc ut audiuit filius regis. mox ſpirituſancto inflammat⁹ intrinſecus in corde ſcaluit. & cogitatōez nachoz ad deſperationē inclinātā releuare cepit. & ad ſta- bilitatez fidei xpi erigere dicens. Nulla o nachoz nulla tibi dubitatio ſit. Scriptuz eſt em. Poſſibile eſt deo de lapidib⁹ iſtis excitare filios abrahā. qz ppter ſūmam benignitatis eminentiā. omnib⁹ ad ſe puerſis celeſtē aperuit ianuā. nulli ſaluē dene- gans introitū. ſed miſericordit penitētes recipit. Nam ideo prima et terciā et ſexta et nona et xi- hora equalis omnib⁹ merces reddiē. ſicut ſacrum refert euangeliū. Itaqz licet haec ten⁹ in peccatis cō- ſenueris. ſi flagranti corde acceſſeris. eoz qz a iuuē- rute pondus diei et eſtus portauerūt. oſortio di- gnus efficieris. Hec & alia multa de penitētia ſā- ctiſſim⁹ locutus iuuenis. in malis inueterato na- choz & pollicitus remiſſionē peccatoꝝ pmittēſqz xpm ſore p̄ciū & plurimis exemplis certificans qz paratus eſt ſemp ad ſuſcipiendā penitentiā languidā illius animā velut quibuſdā medelis re- focillans plene reſtituit ſanitati. Ait em oſeſtim nachoz ad illuz. Tu quidē o nobiliſſime. aia paritē & corpore bene inſtructus. his mirabilib⁹ miſte- rijs p̄ſeuerā. in bona oſeſſione uſqz ad finē et nul- lus modus uel tpus hanc de tua corde amputet. Ego vero vadā ſalutē meā querere. & p peniten- tiā deū placare i ratū. Nō ego vltiri⁹ regis vide-

bo faciem. niſi tu tantūmodo volueris. Letus igitur vehementer effectus eſt filius regis. & gratant ver- bum ſuſcipiens p̄plexans euz oſculatus eſt. Et at- tentiſſime p eo oratōe effuſa. & oſmendās eū deo emiſit de palatio. Egreſſus autē nachoz opunctus corde. ad p̄fundiſſimā currendo quali ceru⁹ pue- nit ad heremū. Et monachi cuiuſdaz ſacerdotali honore p̄diti ſpeluncā attigit. ubi abſcondit⁹ ille latitabat ppter regis timorē. Cui humiliter p̄ſtra- tus abluir pedes lacrimis. imitatus meretricē in euāgelio. & diuinū poſtulabat baptiſmū. Sacer- dos igitur euz diuina plenus eſſet gratia. intellexit iſtud diuinitus fieri. & oſtino ſicut mos erat ca- thezians eū. & inſtrues dieb⁹ nō modicis. Demū baptizauit eū in noīe pa. & fil. et. ſ. Manſit itaqz nachoz cū eo penitentiā agens de peccatis ſuis & benedicens deū. qui nō vult aliquē perire.

XXXIX. Rege circa culcū deoz va- cillante theodas magus acceſſus eſt.

Mane autē diſceſſu nachoz oſgnito. rex de- cidit a ſpe quā retinebat in illo. Videns autē ſuos ſapientes et imprudētes retho- res ita facile ſuperatos. in defectu erat maximo. & illos quidem cōtumelijs plurimis & deſecore affectos. quosdā in neruis vehementer flagellatos. Nōnullos etiā oculis orbatos eiecit a facie ſua. Ipe autē prim recognoscere cepit falſoz deoz iſir- mitatē. licet p̄fecte lumen xpi reſpicere tūc nolue- rit. Nam circūfuſa caliginis ſpiſſa nebula. adhuc cordis illi⁹ velabant oculi. Verū tamen iā ſacerdo- tes nō honorabat. nec feſtiuitates agebat. et liba- mina nō exhibebat ydolis. ſz vacillante vbiqz men- tem geſtabat. Hinc quidem infirmitates recogno- ſcens deoz ſuoz. Inde vero certitudinē atqz dili- gentiā formidās euāgelice oſerſationis. ſed radicū- tus malignis tenebat morib⁹. vehementer volupta- tibus ſeruebat corporis. & oīno vicijs more cap- tiui imbyabat. Secundū tpus illud ſolēnitās erat futura falſozū deozū celebratiſſima in ciuitate illa. Solebat autē rex intereſſe feſtiuitati. & ſacrificioꝝ largitate hāc exornare. Vnde metuebāt temploꝝ pontifices. cernētes eū negligenter circa cultum eoz & tepide ſe habentē. ne forte ex toto ſubtra- heret p̄ſentia ſua a templis. & p̄iuarent ipi rega- li munificentia que dabat eis. et ceteris oblatio- nibus. Surgentes itaqz ad eū antrū in vaſtiſſima poſitū heremo. ubi habitat quidā vir magicis ua- cans artib⁹. et erroꝝis ydoloꝝ acerzim⁹. defensor theodas nomine. que rex honorabat magnifice. et ut amicū colebat et maiſtrū. dicens p ipi⁹ diuina- tionē ad augmentū et p̄fectuz veniſſe ſuū regnū. Vt ergo ſordidi ſacerdotes p̄uenerūt ad illū. hūc in auxiliū ſnū aduocant. et factā regi deoz heſita- tionē manifeſtā faciūt. et qualia fili⁹ regis egeit qualiterqz nachoz aduerſus eos publice oſionat⁹ ſit. Et qz niſi ipi inquit veneris nobis auxiliatu- rus. tota ſpes noſtra deſicit. cūctiqz deoz cultus perierūt. Surgit ergo theodas cū p̄ſenti ſibi dya- bolica malicia et oſra veritate armat⁹. multos ma- lignoz ſpirituū vocans. quos ad mala faciēda no- uerat p̄mptiſſimos. et quib⁹ ille ſemp miſtris vte- bat. et cū his p̄ficiē ad regē. Vt autē nūciat⁹ eſt regi aduentus eius. et intrauit quidē virgā oliue baiulans. melote vero p̄mctus. ſurrexit rex de ſede ſua. et p̄cedens obuiā illi oſculatus eſt eum. et allata ſede ſua iuxta ſe ſedere fecit.

.XL. Huius concilio rex omnes ad solennitatem deorum convocat.

Tunc theodas ait regi. Rex in eternum vive. maximo deorum benignitate prectus. Audiui autem te certam magnam egisse adus galileos & splendissimo victorie dyademate esse coronatum. Ideoque veni ut letabunda simul solennitatem celebrem. Iuvenesque pulcherrimos & decoras virgines immortalibus diis sacrificemus. thaurusque. & animalia plurima his offeramus. ut habeamus eos deinceps adiutores iunctos. & per omnem vitam nostram placabiles. Ad hoc rex ait. Non vicim? o senior non vicim? sed debiliter potius superati sumus. Nam qui pro nobis putabant esse subito contra nos facti sunt. & bachante & amentes infirmam nostram inuenientes acie. prostratus hac deiecerunt. Nunc vero siqua tibi virtus adest & fortitudo ad auxiliandum dpositis secte nre et rursum hac erigenda annuncia michi. Tunc theodas tales dedit regi responsiones. Galileorum quidem aggressiones & vaniloquia noli rex formidare. Nam quid sunt que dicuntur ab eis adversus viros rationabiles et sapientes. Que si michi obuia sunt. multo facilius deiciuntur quam folium quod a vento motum corruit. Neque enim ante faciem meam venire sustinebunt. nec mecum homo nem offerre & interrogaciones et oppones mecum facere. Sed ut istud certam ppositum et totum quodcumque volueris mihi recte nobis eueniat. & secundum votum res nobis procedat. Exorna solennitates hanc celeberrimas. & pietatem deorum quasi quedam arma fortia indue. & bene tibi erit. Sic gloriabatur potens in malicia. et cooperatione malignorum spirituum ex toto regem fecit obliuisci verba salutaria que cor illius aliquantulum tetigerat. & ad consueta penitus reuocauit. Unde litere regales ubique mox transmissae sunt. ut conuenerent omnes ad execrandam solennitatem deorum. Tunc videns affluentem populum oues & boues et vniuersa adducentes animalia. Omnibus itaque congregatis surgens rex cum seductore theoda. ad templum abiit thauris ad sacrificium adductis centum viginti. & alijs multis animalibus celebrabant prophetam solennitatem. adeo quod resonaret quidem ciuitas a vocibus brutorum animalium et ipse aer pollueretur nidoze sacrificiorum. .XLI. Idem de iosaphat per mulieres seducendo consilium dat.

His itaque consummatis & nequitie spiritibus valde gloriantibus super victoria theode. & gratias ei referentibus templorum sacerdotibus. Rex iterum ad palatium rediit. & ait theode. Ecce sicut iussisti totum impendimus studium in exornatione solennitatis & sacrificiorum liberalitate. Nam ergo tempus est ut promissa adimpleas. & filium meum qui a nostris discessit cultibus ab errore christianorum liberet. & elementibus dijs recedat. Ego enim omnes curacione tue derelinquens sapientie. quod michi perierit infortunium dimitto. Si ergo pro te liberat. ab hoc rursus videro filium meum dijs seruientem. & delectationibus voluptuose huius vite & regni fruente statuam tibi erigens auream. sicut dijs sacrificabo illi & ab omnibus honorari te faciam per infinita tempora. Theodas igitur aurem inclinans maligno. & ab illo edoctus consilium malum & exterminabile lingua illius & os effectus ait ad regem. Si recuperare vis filium tuum. & vanam illius perniciam deponere. inueni artes cui non preualebit resistere. sed facile mollescet rigida eius cogitatio. sicut cera a facie ignis. Cunctis

o rex assistentibus filio tuo & ministrantibus. longe ab eo remotis. mulieres decoras et speciosas ualde & ornatas introduci precipere. ut sint cum eo assidue & ministrent ei. ouerent & movent cum eo. Ego autem de spiritibus vnus qui ad homini michi ordinati sunt immittens ei fortis libidinis ignem succendat. Postquam vero coierit ipse cum vna sola talium mulierum nisi tibi omnia concesserit pro voto despicabilis ero tibi. & de reliquo inuicem & supplicij dignus. Nihil enim ut facies mulierum abducere et seducere iuuenum cogitaciones preualeat. Et audi narrationem meo sermonei testificantem. Quidam rex filios mares habere non poterat. unde vehementer tristis erat. & hoc infelicitatem non modicam estimabat. Qui cum in homini esset anxietatibus. nascitur ei filius & super hoc gauisus est gaudio magno. Dixerunt autem ei periculissimi medicorum. quod si infra .x. annos solem uel ignem videret omnino lumine priuaret. hoc enim oculorum illius positio significabat. Rex itaque ut audiuit talia. fertur speluncam in quadam petra excidisse. & ibi filium cum nutricibus inclusisse. ut nullo modo usque ad optationem. .x. annorum lucis claritate videret. Finitis autem annis. .x. de antro puer adducitur. nullam mundalium rerum pro visu habens noticiam. Tunc iubet rex omnia sibi secundum genus exhiberi & ostendi ei viros quidem in vno loco. alibi vero mulieres. & hic aurum & argentum. ibi margaritas & lapides preciosos. vestes splendidas & ornamenta. curus spaciosos cum equis regalibus. et ut breuiter dicam omnia secundum ordinem et genus ostenderunt puero. Interrogare vero ipso. quid horum vnusquodque vocaret. regis ministri vniuscuiusque appellationem indicauerunt. Cum autem mulierum nomen diceret anxie quereretur. fertur spatari regis ludendo dixisse. demones eas esse que seducunt homines. Cor autem pueri illarum desiderio plusquam ceteris rebus anhebat. ostensus igitur omnibus ad regem reduxerunt eum. Tunc interrogat rex filium. quid amplius amaret ex omnibus que viderat. Quid inquit patet nisi demones illos qui seducunt homines. nullius enim eorum que hodie demonstrata sunt. sicut illoz amicitia exarsit anima mea. & miratus est rex ille in verbo pueri. Et vide quod tiranica res est amor mulierum. & tu igitur non aliter putes sapere posse te filium tuum nisi hoc modo. .XLII. Mosaphat spiritu fornicationis vexatus oratione se armat.

Scepit rex verbum libenter. & adducit ei prelecte puelle et valde speciose. qualis & ornata illustrat splendido. ut amplius ad captiuandum puerum sine ydoneo. Famulos quidem & ministros pueri omnes eiecit de palatio. illas vero loco eorum constituit. Itaque ipse assident ei. eumque circumplectunt. ad execrandum suum coitum illicitum omni gestu et verbis incitantes ad libidinem. non habebat alium ad quem respiceret. aut cum quo loqueretur aut pueresceret. Ipse namque erant ei omnia. Theodas vero rursus ad illam malignam speluncam rediit. & libros suos respiciens per quos talia operari poterat. vnus malignorum accersit. & ad bellandum contra christi militem transmisit. Malignus vero spiritus alios quoque nequiores secum assumens demones. cubiculum adijt fortissimi iuuenis & irruit in eum. vehementissimum carnis succendens caminum. Munda vero illa anima dyaboli suggestiones sentiens. & bellum cernens malorum cogitationum super se veniens. fortiter turbabatur. Mox vero amori libidinoso. diuinum amorem preposuit. & in memoriam reduxit seipsum. illius pulcherrime et ineffabilis glorie christi immortalis sponsi

mundarū aīmaz & nuptiaz. de quib? miserime eiēciē. qui nuptialem polluerunt tunicā. ligatis pedib? & manib? in tenebras exteriores. Hec cogitans et lacrimis pfusus. pcutiebat pectus suuz ut malignas inde cogitationes effugaret. Deinde surgens & man? in celū eleuās flagrantissimis lacrimis & gemitib? deū inuocabat ad auxiliū et dicebat. **D**ñe deus omnipotens misericors & miserator spes despatoz et desitutoz adiutorium. recordare mei indigni serui tui in hac hora. & ppi-cio me oculo respice. & libera a gladio demoniacō animā meā. **E**t cū dixisset amen. diuinā sensit p̄solationē celitus sup se venientē. **E**t statim maligne discesserūt cogitationes. **I**p̄e uero vsq; ad mane in oratōne p̄sistit & agnitis machinamentis dyaboli cepit corp? suū ampli? affligere. et fame & siti & alia strictione. totis nāq; noctib? stabat sup pedes suos. sibi metip̄i reducens in memoriā que p̄miserat deo. & describens in aīo hīc iustoz splendorē. & inde maloz gehennā. p̄memoriās assidue. ne ociosam & vanā suā inueniēs animā. cogitationes illi malas facile aspergeret & mētis mūdiciam pollueret. **XLIII.**

Puella regia eū de fornicatione multiplici colloq̄o temptat.

Undiq; hostis igiē destitutus est. & omni no desperās seip̄m totaliter posse strenuū deicere iuuenē. aliā vadit inuenire seductionē. **N**am ingressus est vnā illaz q̄ cūctis erat formosior. et regis fuerat filia. q̄ captiua de sua alienata est patria et regi auemur q̄si quoddā mun? eximiū fuit oblata. **O**mnia em̄ ad maliciā p̄tinentia machinamēta facile & cito malign? inuenit. **D**einde regis filio a dextris corruēs. p̄passionis caritatē erga puellā immittit ei q̄si sub obtentu intellectus & ornamenti mētis illius. qz esset ingenua et de regali genere. patria etiā sua et gloria esset puata. **C**ū his et cogitatōes submitte ei. ut liberaret eā ab ydolis. & xp̄ianā faceret. Itaq; loqui cepit puelle regis fili? & diuine noticie sibi verba p̄ferre dicens. **O** mulier agnosce viuentez in secula deū. noli hoc errore ydoloꝝ corruipi. sed dñm hiesū xp̄m intellige creatorē esse oīm rez. & beata eris desponsata immortalī sponso. multa qz talia dicente illo. ait illa. **S**i mee salutis dñe misericordiam geris et cupis deo tuo me offerre. & humilē animā saluā facere. fac et ip̄e vnā peticōez meā & omnibus statim dijs paternis abrenūcians tuo adherebo deo. **C**ōiūgere michi nuptiaz copula. et ego p̄ceptis tuis gaudēs obediam. **C**ui ille. **I**naniter o mulier talem michi p̄tendis durā peticōez. **E**go em̄ licet fortiter tue gerā sollicitudinē salutis. **I**nquinare tamen corp? p̄ turpez omixtionem graue michi est et oīno impossibile. illa autē p̄planās illi totā viā & inungēs. quare inq̄t talia faris. tu oīno replet? sapientia. ut quid turpē rez & pollutā vocasti omixtionē. **N**ō em̄ & ego ex ps sum sciētie xp̄ianoꝝ libroz. sed multa volumina legi in patria mea. multos qz xp̄ianos meuz colloquētes audiui. **N**ōne scriptū est in quodā libroz vestroz. honorabiles nuptie & thorus imaculat? & meli? est nubere q̄ vni. & quos deus diūxerit homo nō sepet. **A**n nō ātiq̄os istos patriarchas scz & p̄phetas vxores habuisse docēt scripture vestre. **N**ōne petrū illū que p̄ncipez ap̄loꝝ dicitis fuisse diuzem scriptū est habuisse. **Q**uib? igiē auozitatib? stultus nuptias pollutionē debes appellare. valde videris michi a veritate dogmatuz ve-

stroꝝ errare. **C**ui ille respondit. etiā mulier sic se habent ista quēadmodū dixisti. **N**ā p̄mittē volētibus vxores ducere. **S**ed nō eis qui semel p̄miserūt xp̄i virgitatē illibatā seruare. **E**go em̄ ex quo lauacro purificatus sum diuini baptismatis a iuuentutis & ignozatiē mee delictis. mūdū meip̄m seruare xp̄o sponso. **E**t qua ratōe qd̄ deo p̄misi violare potero. **A**t illa rursus ait sic & ista tua volūtas quēadmodū p̄posuisti. aliā vero minimā quandā & fere nullā peticōez meā p̄fice. **S**i vis saluā facere animā meam. p̄cūbe meū hac nocte. & tua p̄fui me patere pulcritudine. necnō & ip̄e meo sociare decore. & p̄mitto tibi q̄ summo diluculo xp̄iana fiaꝝ. & omni abrenūciem cultui deoz & erit nō tibi solū indulgentia p̄ dispensatione ista. sed insup munerum retributio p̄ salute mea a deo tuo. **N**onne plurima p̄ncipes & religionis vestre apli s̄m dispensationem egerūt p̄tereūtes nōnunq; minus p̄pter maius mandatū. **N**ōne paulus dicit circūcidisse thimotheū p̄pter meliōz dispensationē. **E**t licet xp̄ianis execrabilis sit circūcisio. tamen ille nō respuit hāc facere. & multa talia in scripturis tuis inuenies. **XLIII.**

Saphat vacillanti domin? felicitatem sanctor? & penas reproboꝝ per visum demonstrauit.

Hec igiē dicens et blandiens reciaq; et laqueos a dextris et a sinistris circūplicās turzē anime illi? p̄mouere cepit. rigorem qz deponere p̄positi illi? et deliberationē imitabūdam efficere. **S**eminatoꝝ autē malicie et iustoz inimicus vacillans cor illi? p̄siderās. cū suis canib? vnanimiter aggrediunt xp̄i militē. omnesq; illius aīe virtutes orubant. et dirū amorē puelle suggerentes ignē vehementissimū occupentē succederūt in eū. **C**ernēs autē ille seip̄m fortiter iflamatuz et ad peccandū captiuatū. et cogitatōes suas ad puelle salutē. et ad deū ouersionez quasi hāmo escā p̄posite actioni. circūpositas et occultātes ei hostis submissiones. id ē nō esse peccatū p̄ salute aīe semel mulieri misceri. in gemiscēs defectioem aīe pessūdate. **M**ox semetip̄m ad orationē ouertit et flumina lacrimaz ex oculis largiter p̄fundens clamabat ad deū qui saluos facit sperāces in se. in te dñe speraui nō pfundar. in eternū. neq; irideāt me inimici mei. **P**er plurimas vero horas cū lacrimis orans et multas genuflexiones faciēs. collocauit seip̄m in pauimento. et sopozatus paululum. **V**idit semetip̄m a quibusdā terribilib? raptū. et loca que nūq; viderat p̄transēuntē. et ad quoddā p̄ductū maximū p̄ratū. decoris floib? bene redolentib? exornatū. vbi arbores quidē cernit omni genas et varias. fructib? quibusdam extraneis et mirabilib? ornatas. foliaq; arboꝝ dulcē sonū reddebant. aura quadā grata agitata et insatiabilē et gratissimū odorē emittebat. **S**edes quoq; p̄sente erāt. et lapidib? p̄ciosis fabricate. nimīū splendoris q̄ decore suo omnē narzationē superāt. **A**que etiā p̄terfluūt limpidissime ip̄os letificantes oculos. **P**er mirabilē uero istū et maximū campū terribiles illi deducētes illū in ciuitatē introduxerunt ineffabili fulgore splendentē. et ex auro q̄deꝝ obrizo muni erant. et de lapidib? quos null? aliqū vidit p̄pugnacula altissima. **O** q̄s illi? referre p̄uallet ciuitatis decorem et claritatē. **L**ux autē desup infusa radijs suis. omnes plateas illius illustrat. et etherei quidā exercitus splēdidū in ea ouersantē

canticū cantātes. qđ a uris mortālis nūq̄ audiuit
 & vocē audīt dicentē. hec est requies iustoz. ista
 est leticia eoz qz placuerūt dño. Inde deniqz
 educētes illū reuerentiā viri illi repedabant.
 Qui iocūitate illa & gaudio totz pfusus. ne pri
 ueris me aiebat. ne priueris me ineffabili gaudio
 isto. sed pcedite michi ī vno p̄clare ciuitatis hui?
 angulo p̄uersari. Illi autē dicebāt. Impossibile ē te
 nūc hic esse. sed sudore multo & labore venies huc
 si tamen tibi met vim inferre potueris. Nis dictis
 & maximū campū rursū trāsētes. ad loca dedux
 erūt tenebrosa. & omni fed tate & tristitia & tri
 bulatōe et turbie plena. ubi fornax estuabat ignis
 succensa. & vermiū genus atqz serpentū ibi erat
 inter flamas viuēs & animas cruciās. Et vox au
 dita est dicens. Iste est locus peccatoz. Ista sunt
 tormentā eoz qui prauis actibus ac turpibz se
 metipos polluūt. Postea eduxerūt eū inde hi qui
 eū introduxerant. XLV.

Idem in se reuersus egrotat & patrem se visitantem sceleris
 Tatim in semetipm reuersus larguit.
 tre mebus erat totus. fluminaqz lacri
 marū decuriebāt ex oculis ei. Omnis em
 pulcritudo illi impudice puelle & ceterarū fetis
 dioz stercore atqz putredine ei videbāt. Voluens
 autē in animo eoz que viderat memoriā. desiderio
 bonoz & timore maloz sup lectū infirmus decu
 buit. nequa qđ surgere valens. Nunciaē ergo regi
 egnitudo filij. Qui postq̄ venit interrogauit qđ ē
 qđ acciderat. Ille autē refert ei p̄ ordinē que vide
 rat et ait. Vt quid laqueū pedibz meis p̄parasti.
 & deicere animā meā voluisti. nisi dñs em adiu
 uisset me. panlomim? in inferno habitasset anima
 mea. Et nunc o pater qm̄ aures tuas obturasti. ne
 audires vocem meā bona tibi suggerentē. saltem
 me ne phibeas p̄ viā rectā incedere. Hoc em de
 sidero. hoc ambio. id ē. ab omnibz terrenis libe
 rari & ad loca p̄gere vbi barlaā xp̄i famulus ha
 bitat & cū eo residuū p̄sentis vite mee expendere
 Si autē vi retinere voluens. videbis me repete tri
 sticia & angustia mori. et neqz tu pater de reliquo
 vocaberis. neqz filiu. me vlteri? habebis. Iterum
 ergo defectus app̄hendit regem. rursus teder eū
 vice sue. & male ad semetipm p̄uers? in suū abije
 palatiū. A theoda vero qui missi fuerūt. nequitie
 spūs aduersus sanctū puez redeūtes ad eū pfusi
 deiectionē pfitentē. & licet sint mendacissimi. tam
 casum sue deiectionis apte retulerūt. Ille autē sic
 ait. Vos infirmi & miseri quomodo ab vno puero
 estis superati. Nō inquit valuimus sustinere nec
 omnino respicere xp̄i virtutē. & vexillū passionis
 eius qđ crucē vocāt. Rex autē vndiqz destitutus.
 theodā itez aduocat. cui & dixit. omnia que nos
 docuisti o sapientissime splentes. nullā vilitatez
 pfecuti sum? Nūc autē si alia tibi ars residua est.
 & illi? experientia capiam? forte inueniem? aliqđ
 mali solutionem. XLVI.

Mosaphat
 cōtra theodā verboz certamen inijt.
 Etente vero theoda ad colloquium filij
 venire. Mane rex secū assumēs eū ad vi
 sitandū p̄git filiū. Et rex sedēs loqui ce
 pit. exprobrās & rephendens euz de inobedientia
 sua & p̄tina voluntate. Ille vero denuo pfirman
 te. & nichil p̄ponendū xp̄i caritate clamāte. p̄ce
 dens in mediū theodas ait. Quid agnouisti o iō;
 saphat. in immortalibz dijs nris qz a eozū cultu
 discessisti & patrem tuuz regem ita ad iracundia

puocasti. odibilis factus omni populo. Nōne ab
 ipis tibi prestita est vita. nōne & ipi exhibuerūt
 te patri oratōe eius exaudita. et eū de sterilitatis
 vinculo liberauerūt. Qui ait ad theodā. audi er
 rois pfunditas & palpabiliū tenebraz fetoz. ba
 biloniū iemē. vaniloque ac miserime senex. Cur
 veridere conaris salutis p̄dicat. onē p̄ quā euz ibū
 di viā muenerūt. p̄ quā p̄diti & male captiuati re
 uocati sunt. Quid melius est dic michi an seruire
 omnipotenti cū filio suo vnigenito. & spirituisā
 cto deo increato & immortali principio & fonti
 bonoz. an demonibz p̄ditis & inanimatis ydolis
 quoz gloria et laus adulteriū est & pueroz cor
 ruptio. & cetera impietatis opa. Stulte p̄ciosius
 est tuo ydolo animal qđ offertur ei. Nam ydolum
 homo fecit. aīalia vero deus creauit. & ideo lōge
 te rationali. intellectualius est animal irrationabi
 le. Nā illud agnoscit nutriente se. tu vero deum
 ignoras. p̄ quē de nichilo fact? es & p̄ quē viuīs
 & p̄seruaris. Nam est igit agruū vos insipientes
 & cecos & sine intellectu. iustos subsānare. sed
 potius vos metipos deslere. Amentie quippe non
 pietatis sunt opera vestra. Nā studiosus bellozū
 militaris aspectus. simile ydoloz erigēs. vocauit
 martē. Alius autē muliez p̄cupiscētia succensus
 viciū suū deū fecit quē vocauit venerē. Iste autē
 p̄pter vinolentiā finxit ydolu qđ vocauit bachuz
 Similiter vero & alioz maloz p̄cupiscētes. suoz
 vicioz statuerūt ydola. Nā passiones suas deū vo
 cauerūt. & ideo in delubris suis fiūt ab eis impur
 dice saltationes. & luxuriosa cātica resonāt. & fu
 riosi impetus fiūt. quis sustinebit eozū turpitudi
 nes p̄ferendo os suū inq̄nari. Isti tui cult? sūt dij
 o theoda statuis insensabilioz. hec me suades ado
 rare. hec colere. Ego vero deo meo seruiā & illi
 sacrificabo meipm totum deo creatori & puifori
 vniuersoz. p̄ dñm nostrū hiesū xp̄m spem nostrā
 p̄ quē accessum habem? ad patrez lumū in sp̄i
 tū sancto. p̄ quē redempti sum? de amara servitu
 te in sanguine ei. Quid em pulcrius est qđ ista cō
 fiteri. & talē colere deū bonū ac benignū. qđ man
 dat iusticia. p̄tinentiā imperat. mūdiciā iubet. mi
 sericordiā docet. fidē exhibet. p̄cez predicat. ipsa
 veritas noīat. & est ipa caritas ipa bonitas. Hūc
 melius est colere qđ deos tuos nepharios & vicio
 sos. turpes pariter actionibz & nominibz.

XLVII. **I**dem eundē de stulta suoz
 Dixit autē ad eū theodas. Sapientia pfudit
 Ecce manifestū est qz nostrā sectā mlti
 & magni sapientes & naratores tā vir
 tute qđ scientia mirabiles tradiderūt & omnes re
 ges terre & potentes tanqđ bonā & nichil falsita
 tis habentē susceperūt. Galileoꝝ vero quidā rusti
 ci pauperesqz & viles homies p̄dicauerūt. & ipi
 pauci numero nec duodenarium sup̄gredientes.
 Quomodo ergo paucoruz et ignobiliū atqz rusti
 coz p̄dicatio. p̄ponenda est multoz et magnoruz
 sapientia tanta splendentū tradicōe. Que ē autē
 assertio. hos vera dicere et illos menti i. Rursus
 ergo regis filius respondit. forsitan theoda asin?
 es. o rationis liram audiens. et sine intellectu p̄ma
 nens. uel poti? aspis obturans aures ne audeas
 vocē incantantiū. Stulte ecce quomō nō reduces
 te insensū veritatis. Hoc em ipm qđ a multis qui
 dem sapientia adm̄rādis vestri cult? laudati sūt
 et a multis regibz defensi. P̄dicatio vō euāgelij
 a paucis et ignobilibz viris p̄dicata est. ostendit

diuini cultus nostri virtutē et vestroz malignoz
dogmatū infirmitatem et exterminū. Si em a re
thoribus & phis exposita fuisset fides nostra. re
ges qz & potētes habuisset coopatores. merito di
cere posses humana virtute totū fieri. Nunc autē
cernēs a piscatoribz sanctū opositū euangeliū. ab
omnibz vero tirānis psecutū. & postea orbē im
plessē vniuersū. qz iā in omnē terraz exiuit sonus
eoz. qd dicere potes aliud q̄ diuinā quandā esse
et expugnabile virtutē p salute hoīm semetipaz
astruentē. Qui & piscatores resplenduerūt signis
& p̄digijs & varijs virtutibz. Nā vmbre illorum
sole oēs lāguozes hoīm curabāt. Demones quos
vos timetis q̄si deos nō solum ab hoīm pellebāt
corpibz. sed etiā ab ip̄o exturbauerūt mūdo cruz
cis signo. p qd omnē p̄iderūt magicā. & oīa ve
nēficia inefficacia esse fecerūt. Quid ergo potes
dicere de sapientibz tuis & rethoribz. quoz stul
tam fecit deus sapientiā. Fautores dyaboli qd me
mozia dignū relinquerūt seculo. Quid potes di
cere de ip̄is nisi irrationabilitatē et turpitudinez
& artē vanā ornatu verboz. cenū regente feten
tissime secte sue. **XLVIII.** ¶ Theodas
p̄punctus heremū post nachoz petit.

Theodas autē his auditis sermonibz. quia
sermo plen⁹ erat diuine sapientie. q̄i to
nitruī fragore osternatus sine voce ob
stupuit. Sero autē & vix sensit suā miserā. tetigit
em obtenebratos cordis illi⁹ oculos sermo saluta
ris. Multū igitē de prioribz suis actibz penitentiā
gerens. & ydoloꝝ errore odemnans. ad lumen ue
ritatis cucurrit. Ex illo tpe ita a maligna ouersa
tione discessit. & tantū seipm̄ execrādis vicijs &
magicis artibz hostem exhibuit. quantū ante hoc
tps erga illā amicitia habuit. Tūc em̄ in medio cō
cilij stans rege p̄sidente magna voce clamauit. Ve
re rex sp̄s dei habitat in filio tuo. Veracitē victi
sum⁹ & nullā vltra respōsionē habem⁹. uel resiste
re his que ab eo dicta sūt p̄uaem⁹. Vere magn⁹
deus xp̄ianoꝝ. magna fides eoz. magna misteria
Cōuersus autē ad filiū regis ait. Dic michi o illu
minata aīa suscipiet me dñs de⁹ vester hies⁹ xp̄s
si discedens a malis actibz meis ouerto me ad ip̄m
Etiā inquit veritatis p̄eco etiā suscipiet te & cēs
qui ouertunt ad ip̄m. suscipiet autem non q̄liter
cūqz s̄z sicut pat̄ filio q̄ de longinqua reuers⁹ est
regione. id ē. de via iniquitatū ouersus obuiā exi
uit. & hūc app̄hendens osculat⁹ est & peccati cō
fusione sublata. mox eū veste induit salutari. Nā
& ip̄e dñs ait gaudiū fieri āgel⁹ sup vno peccatoē
penitentiā agēte. Et itez dicit Nō em̄ veni vo ca
re iustos sed peccatoꝝ ad penitentiā. Noli hesi
tare o homo neqz ambigas. sed veni ad xp̄m deuz
benignū nostrū & illuminare. & facies tua nō cō
fundeē. Mox em̄ ut descenderis in piscinaz diuini
baptismatis. om̄is ofusio veteris hoīs. & tota sar
cina multoz peccatoꝝ. sepeliet in aqua. & i nichil
lum defluet. Theodas igitē instruct⁹ sermonibus
exiit otinuo & execrabile illud antrū repetens. &
sue magice artis libros sumēs. velut totū actōēs
malicie & misterioꝝ demoniacoz thesauros. igne
cōbussit. Deinde vero speluncā adijt sacratissimi
illi⁹ viri ad quē nachoz venit. & de se narzat oīa
p̄uenerē sup caput suū aspgens. grauēsqz gemit⁹
emittēs. & abluens semetipm̄ lacrimis p̄ ordinem
etiā seni p̄xecrandas etiā suas referens a ctiones.
Ille vero cū ad salutandas aīmas & de fra uoluptati

draconis faucibz? eripiendas artificiosus esset. in
cantat illū verbis salutaribz p̄mittit remissionē
peccatoꝝ. p̄piciū spondet fore iudicē. Deinde ca
thezians euz. ieiunare multis diebz p̄ his q̄ deli
querat mandauit lacrimis & gemitibz deū p̄ illo
exorans. **XLIX.** ¶ Rex concilio ara
chis regnum cum filio diuidit.

His itaqz pactis. rex vndiqz destituit⁹ ve
hementer tristis erat. & plurimā cōmo
tionē in aīmo ferebat. Cōuocās autē rur
sus quotquot de palio habebat diligenter p̄quire
bat ab eis. qd de reliquo faceret filio. Multa autē
psilia multis supponentibz. Arachis ille super⁹
memoratus illustrioꝝ ducatu. & p̄m⁹ psilij existē
ait. Quid oportebat rex filio tuo facere & nō feci
mus suadēdo ei nostra sequi dogmata & n̄ris ser
uire dijs. sed ut video ad impossibilia nitimur.
Nam ex natura inest ei. uel forte ex fato otentio
ista atqz duricia. igitē si tormentis eū tradere volu
eris & cruciatibz. tu hostis eris nature. & pater
nō vocaberis. & illū amittes p̄ xp̄o mozi cupien
tem. Restat igitē ad faciendū illud. ut diuidas ei
regnū & in pte que cōtigit ei. regnare p̄mitte. &
siquidē rerū negocia & cura seculariū traxerint
eū ad nostrū laborē sequendū & vitā. ex sentētia
res nobis pueniet. Nam mores fortiter in aīo ro
borati facile deleri nō possunt. Et ideo psuasione
poti⁹ q̄ vi sunt trāsmutandi. Si autē in secta pmā
serit xp̄ianoꝝ hoc ip̄m nō amisisse filiū. erit tibi de
fectionis magnū solatiū. Hoc arachi dicente. om
nes laudauerūt suscipiētes psiliū. Cōsentit itaqz
& rex sic ista disponi. Mane autē facto. accessito
rex filio ait ei. Iste vltim⁹ michi iā ad te sermo fili
Cui nisi ofestū obaudieris. et saltē i hoc cor meū
recreaueris. nō vltra bene scias parcā tibi. Illo
autē suscitante que virtus est verbi. qm̄quidē in
quit multū laborans. inobediētē te ad oīa reperi
ut acquiesceres sermonibz meis. veni iaz regnum
meū diuidēs. in vna pte te esse et regnare faciam
eritqz tibi licitū amodo quācūqz delideras egere
viā. Cognoscens autē illa diuina veracitē anima. et
istud ad lapsum sue deliberatōis p̄ponere regem
tamen obedire ofensit. ut ip̄i⁹ man⁹ euaderet. et
delideratā sibi viā ambularet. Suspiciens autē ait
regi. Ego quidē desiderabā diuinū illum querere
vir. qui ostendit michi viā salutis. ut omnibz ab
renūciando terrenis cū ip̄o residuū vite mee expē
derē. Sed qm̄ me pater nō p̄mittis ut deliderata
pagā in hoc obediā tibi. Nā in quibz non adiacet
manifesta p̄ditio et a deo alienatio bonū est patri
obedire. Rex igitē maximo repletus gaudio diui
dit statim in duas ptes vniuersā sibi subiectā pro
uincia. ordinat filiū regē. et ciuitatē q̄ndaz magnā
et populosā ofstituit ei in caput regni. et om̄ia tri
buit que erant ogruentia regi. **L.** ¶ Qua
liē iofaphat se gessit in potestate regni et q̄ fecit.

Quācū autē iofaphat regni potestate perce
pta cū perueit ad ciuitatē in qua regna
tur⁹ erat. Dñice quidē passionis signū
id est. crucē xp̄i venerandā in vnaquaqz vrbis tur
rium posuit. Templā vero ydolorum et delubra
instanti⁹ insequēs destruxit. et usqz ad fūdamēta
diruit. Ip̄aqz etiā fundamenta effodit. nullas im
pietatis reliquias derelinquēs. In medio ciuitatis
templū magnū et spaciōsū dño edificat xp̄o. et p̄
cipit multitudinī. ut ibi frequenter oueniat ad ex
hibendū deo cultū per san cte crucis adorationē

Deceptionē ostendit ydolatrie et p̄dicationē insi-
nuat euāgelij dei verbi distentionē docet & mi-
racula p̄dicat aduentū eius passionem notificat
crucis p̄ quā saluati sum? resurrexerūt virtutē
& ad celos ascensionē. metendā cuz his denūciat
diem terribilis illi? aduentus secūdi. reposita qz si
delib? bona & susceptura peccatorib? supplicia.
Et eo ampli? traherat omnes ad sc̄ipm quo erat q̄-
dem operib? mirabilis. māfuetus & modest? mo-
ribus. Itaqz sic in breui tpe cūctus subiectus sibi
populus ciues sc̄z et ruri cule. diuinis edocti sūt
sermonib?. ut abnegarent q̄dem multoz deozum
etozem. recteqz iūgerent fidei. & eius certissimis
doctrinis xp̄o recōciliarent. Omnes qui in monti-
bus & spelūcis p̄pter timorē patris inclusi fuerāt
sacerdotes sc̄z & moāchi & ep̄oz pauci egressi de
abditis suis. ad eū gaudentes veniebāt. **I**pe at̄ eof
qui p̄pter xp̄m in talib? deciderāt malis & tribu-
lationib? obuiā exeundo honorifice suscipiebat.
& in suū introducebat palatiū. pedes lauās. capi-
ta abluens & oīno eos p̄curans. piscinā autē cō-
festim p̄parans baptizari eos qui ad deuz cōuersi
fuerāt iubet. & baptizantē pri? p̄ncipes & quot
quot in dignitate erant. deinde milites & reliqua
turba. **E**t baptizati nō tantū aīaz recipiebāt sani-
tatē. sed etiā quātiscūqz lāguozib? fuerant graua-
ti corporalib? & febrib? vexati omnia de pone-
bant. & anima purificati corpore roborati a diuī
no fonte egrediebant. **H**inc & p̄fluebant ad regē
iosaphat vndiqz multitudines. de tēplis vero illis
ac delubris in quib? p̄seruabantur sordidi demones
p̄secutōe atrocissima pellebant. & miserā que eis
supuenerat in multoz audientia vociferando fle-
bāt. & liberata est tota regio illa a teterima sedu-
ctione eoz. luceqz fulgebat immaculate fidei xp̄ia-
noz. **I**git̄ rex bonū p̄bebat se omnib? exemplū &
ad hilez multoz inflamabat intentionē et accende-
bat. **S**ciebat em̄ & ante omnia hoc regis op? esse
ut homines doceat deū timere. & iusticiā seruare
In hoc aut̄ maxime deū imitabat q̄ nichil estimā-
bat misericordia p̄ciosus. **H**inc scrutabant̄ ab eo
carceres. & qui in metallis erāt delusi. & qui a cre-
ditorib? erāt suffocati. & omnia omnib? largiter
ministrabat. **P**ater erat orphanoz oīm & viduaz
& egenoz. **T**ūc et illi qui erāt patri eius subditi.
ri potit? adhibebāt. cunctū errorē abijcientes ve-
ritatem euāgelizabant. **E**t dom? quidē iosaphat
crescebat & p̄fortabāt. **D**omus auemur minuaba-
tur et infirmabāt. **L**I. **Q**ualiter pa-
trem deus visitauit.

Istis rex auemur p̄sideratis. & vix atqz
sero in sensuz rediens. suoz recognouit
falsoz infirmitatē deozuz. & vanā sedu-
ctionē. & itez p̄mos oculi p̄uocās. in lucē p̄fert a
se meditata. omnib? autē eadē p̄firmatib?. visitauit
rat em̄ eos oriens ex alto salutaris. exaudita orōe
iosaphat fa muli sui. visū est regi hec manifesta si-
lio facere. **S**cribit ergo sequenti die epistolā iosa-
phat. p̄tinentē hunc modū. **R**ex auemur dilectissi-
mo filio iosaphat bene valere. **C**ogitationes pluri-
me filii karissime meā subintrātes animā crudelē
p̄turbāt. **N**ā nostra omnia cernens deficientia quē
admodū fumus deficit. que vero sunt secte xp̄ia-
noz sup solem resplendentia. sensi vera esse que
michi a te semp dicebant. **M**ulta quidēz tibi mala
ostendimus. infeliciterqz xp̄ianoz nō paucos occi-
dimus. qui cooperāte sibi inexpugnabili virtute

roborati. aduersus nostrā crudelitatem dimicauerunt. **N**ūc autē crassā illā nebulā de nris auferētis
oculis. lucē quandā l cet modicaz veritatis cerni-
mus. & p̄ioz nobis penitentia subintrat malozū
Sed et hāc lucem nubes alia male desperatōis in-
terpolans. obtenebrare temptat. multitudinē op-
ponens meoz maloz. **E**t qz abominabilis ego sū
xp̄o. & non suscipiendus sicut apostata & hostis
illius fact?. **Q**uid ergo ad ista dilectissime filii di-
cas. **I**pe manifestū michi citi? facito. et qd oportz
me facere tuū patrem edoce. & ad noticiā rei q̄
expedit me p̄tr̄be. **H**āc epistolā iosaphat suscipi-
ens. & que in ea p̄tinebant legēdo p̄transiēs. gau-
dio simul & admiratōe replebat. **M**oxqz ingress? in
suū cubiculū ante dominicā ymaginem in faciē
corruit. & lacrimis terrā irrigans ait. **G**ratias tibi
ago dñe amator hoīm deus misericordie qui pati-
enter sustinuiti & sustines excessus nostros et ha-
ctenus nos sp̄nitos dimisit. **N**os em̄ digni era-
mus olim p̄ici a faciē tua. & exemplum fieri in se-
culo isto. sicut pentapolim habitantes facinorosi
fuerūt. quos igne & sulphure p̄busisti. & iumen-
sa patientia tua misericorditer effusa est sup nos
Inde cū regali officio ad domuz patris sui venire
p̄perat. **L**II. **Q**ualiter filius cum in-
struxit & de sacro fonte suscepit.

Quā autē patri ānūciat? est aduent? filij.
egredie p̄festim obuiāz illi. circūplectit̄.
osculat̄. maximū facit gaudiū. & celebrē
festiuitatē pagit in aduentu ei?. **Q**uid plura post
hec pariter uel singulariter p̄sident. **E**t q̄s dicet q̄
differuit patri filius. & cū quāra p̄bia. sed q̄ alia
nisi que a sp̄itus sancto fuerint administrata. per
quē piscati sunt xp̄o piscatores totū mundū. & il-
literati sapientib? sapientiores ostensi sūt. **M**ulta
quidē ei de deo locutus est. & fidei pietatē osten-
dit. **D**einde iuectigabile benignitatis dei enarrat
pelagus. & quomō paratus sit semp ad suscipien-
dā penitentia ad se p̄uertentiū. & qz nō est pecca-
tum vincens eius pietatis viscera. si tantū volue-
rim? penitentia agere. **E**x multis hoc exemplis et
scripturaz p̄firmās testimonijs. s̄moni finē impo-
suit. **C**ōpunctus itaqz rex in hac a deo docta sa-
pientia. voce magna & flagrantissimo animo salua-
tozem xp̄m confiteē. ab omni demoniozum errore
discedens. **S**ignumqz viuifice crucis adorās. sub
aspectu oīm & in cunctoz audientia. deū p̄dicat
esse verū dñm nostrū hiesū xp̄m. p̄iorēqz suā cō-
fiteē impietatem. & p̄p̄iā aduersus xp̄ianos cru-
delitatem & homicidia arguit. **M**agna portio ad
pietatem efficit̄. ut in eo qd dictū est a paulo ope
p̄pletū esse videat̄. **V**bi abundauit iniquitas. ibi
abundauit & gratia. **M**ulta ergo sapientissimo io-
saphat his qui p̄uenerāt magistratib? & sacerdotib?
& omni populo de deo & de pietate eius fidei po-
rante. et quasi ignea lingua nouū canticū cantāte
sancti sp̄us gratia supueniens. omnes excitat ad
glorificationē dei q̄si ex vna voce turbis clamātī-
bus. **M**agn? deus xp̄ianoz. nō est alius de? p̄ter
dñm nostrū hiesū xp̄m cū patre et sp̄us sancto glo-
rificandū. **Z**elo itaqz diuino succens? rex auemur
Insurgit fortiter aduersus ydola que erāt in pala-
tio suo ex auro et argēto facta. et in pauimentuz
ea p̄ici. deinde p̄minute diuidens egenis distri-
buit. p̄ficiū sibi de iutilib? faciens. **P**ostea et cū
filio ydolorū templa et delubra omnia instat̄ vsqz
ad ipa subruit fundamta. **S**acra autē deo oratoria

in loco ipso edificat. Nec solū in ciuitate sed etiā in regione miro studio eadē pficiūt. Maligni vō spiritus qui habitabāt in delubris. eiulantes pellebant. & inexpugnabile dei nostri virtutē trementes ofitebant. Omnis autē in circūitu regio. & vicinaz genitū multitudines ad piā fidem xpī currebant. Tūc epō veniente cathyzat rex euenit & diuino pfruit baptismate. In noīe pa. & fi. & ff. Iosaphat eū de diuino fonte Incepit. & carnali genitōri spūalis regeneratōis actor effectus est. Cū quo & tota ciuitas & ī circūitu regio vniuersa. diuinū meruit baptisma accipere. & filij lucis effecti sunt. qui p̄us erant tenebre. Cūctus autē languor & omnis demonica calamitas. p̄cul a creditibz pulsa est. Perfecti autē et sani omnes animabz & corporibz erāt. Et plurima alia miracula. ad pfirmitatē fidei facta sūt. Ecclesie reedificabant. & epī qui absconditi erāt p̄pter timorem exhibāt. et suas recipiebant ecclesias. Et alij de sacerdotibz et monachis ordinabant ad pascendū regem chzisti. **LIII** Qualiter et ipse pater post ouersionē se gessit et de morte ei?

R Ex quidē auemur. ita derelicta p̄ore illa infelici ouersione & penitentiā agens de his que fecerat. totū quidē regalem principatū filio tradidit. Ipse autē apud seipm solitaria vitā deducens. puluerēq; semp capiti aspergens. graues gemitus emittebat. lacrimis seipsū abluendo. solus soli ubiq; p̄senti colloquebat. in dulgentiā ab eo suaz postulās culpaz. In tantaz vero opūctionis & humilitatis abissū semetipsū deposuit. ut nō auderet etiā dei nomen suis nominare labijs. & vix hoc filij exhortatōe p̄sumeret. Ita ergo bona mutacōe immutatus. ad virtutū decentē prexit viā. ut sup̄gredere pietate. p̄iorū iniquitatū ignominia. Per q̄tuor vero ānos ita viuens in penitentiā. & lacrimis & omni virtute in egritudine decidit. de qua etiā mortuū ē. Quādo & finis eius appropiquauit. cepit timere & terere. in memoriā reducēs mala que fecerat. Iosaphat autē verbis cōsolatorijs alleuabat tristitiā & formidīnē que sibi origerat dicens. Noli pater timere nō vincūt em peccata ouertentiū se ad deū. inestimabile illi bonitacē. Ipa quippe sub mensura sunt et numero quātacūq; sunt. Illa vero immensa est & innumeratilis. Nō em̄ potest qd̄ subiacz numero. immensū superare. Talibz verbis solationis incantās ipi? animā bone spei effecit. Deinde extendēs pater manus gratias agens bona etiā p̄cabat illi & diem benedicebat in qua natus fuit ipse dicens. Fili dilectissime fili nō meus sed celestis patris quā retribuā tibi gratiā. qualibz benedicā te benedictionibz. Quā ergo gratiaz actiōnem deo referā pro te. Perdicus em̄ erā & inuentus sum p̄ te. sic locutus est et frequenter osculabāt filij. Deinde orauit dicens. In manus tuas dñe benignissime deus omēdo spiritū meū. et ita in penitentiā deo animā reddidit. Tūc filius eius iosaphat lacrimis honorās patrem mortuū. & exequias dignas illi exhibens. posuit corpus eius in monumento inter sanctos viros. nō tamē cooperuit vestimento regali sed penitentie textu cilicio. Stās autē sup̄ monumentū. manibz ī celū eleuatis & flumina lacrimaz ex oculis deducēs. orauit ad deū septē diebz nullo modo a monumento surgēs immemor cibi & potus. Octaua autē die ad palatū regressus cūctas diuitias indigentibus distri-

buit. quatinz p̄ angustā intratūz portā. nō impediret pondus pecuniarū. **LIII** De substitutione barachie & fuga iosaphat.

Quadragesima dies obit patris memoriā ei pficiens. cōuocat omnes principes & militari p̄cinctus baltheo & urbani populi nō paucos. sedensq; p̄ tribunali ait in audientia oīm. Ecce sicut videtis rex auemur pacē meā quasi vnus de pauperibz mortuū est. abiit at illa iusta iudicia rationē redditurus ouersatōis p̄sentis vite. nullū de omnibz ducens secū adiutorem nisi tantū que egit opa qualiacūq; sint. Ipsi autē & omnibz humanā sortitis naturā p̄tingere ofiat nec aliter. Nūc ergo audite me amici & fratres. Ipi nostis inter vos ouersionē meā. quomodo ex quo xp̄m agnouī & seruus ei? esse mirai omnia habens odio ipm̄ occupiui solū. Ideo michi erat de siderebile. ut a strepitu vite & vana oturbatione subtrahendo me. solus soli vacarem. & in silentio & quiete animi seruirez dño deo. Sed impediuit me patris mei obstinatio. & mandatum p̄cipiens honoraē genitorē. Vnde dei gratia & coopatione nō frustra laboraui. nec inuanū tales dies expēdi. Nam illū xp̄o recōciliaui & vos omnes. hūc solū recognoscere deū veruz et dñm oīm docui. Non autē hoc ego feci. sed gratia dei mecū. Tempus est igitē eūdi quo deducet me ipse. & reddā vota que vōui ei. Nūc ergo vos considerate quēcūq; velitisse vobis & regnare. Iam em̄ p̄fecti estis in voluntate dñi. & nichil vos latet p̄ceptoz ei? ī istis ambulate. hoc ut audiuit populus ille et virozū p̄gregatio. tumultū ilico et planctū et vocis maxima otusio fit. flentibz omnibz et lamentatibz suā desolationē. Talia lamentātes cū lamentatōibus etiā sacramentis obtestabant se nō eū dimissuros aliquatenz. sed p̄phensuros et discedere penitē nō p̄cessuros. Ita vociferate populo et p̄cipibz omnibus. rex turbā sedare volēs. silentio impato eoz se obedire p̄misit obstinationi. Cōtristatos tamē et tristitie signa in vultu ferentes domū remisit. Ipse autē vnū de principibz qui fuit ei carus p̄ omnibz. et p̄pter fidei pietatē et pudiciā vite admirandus. barachiā noīe quē et superi? sermo indi-cauit singulariter assumens leniter alloquebat et dulciter flagitabat. ut regnū susciperet. et euz timore dei populū illius regeret. quatinz ipse desideratā viā p̄geret. At illū negantē inuenit. et oīno respuentē et dicentē. O rex q̄ iniustū est iudiciū tuū. q̄ nō s̄m mandatū tuū tuus est sermo. Si em̄ proximū tuū diligere sicut teipm̄ edoctus es. qua ratione onus qd̄ ipse deponē festinas. michi conaris imponere. Nā si bonū est regnare. ipse qd̄ bonū est tene. Si autē istud est anime scandalū atz offendiculum. Cur michi imponis illud et vis me subplātare. Postq̄ ergo talia dicentē et asserentē vidit. a colloquio cessauit. et ecce intē p̄sta nocte epistolam quidē scripsit ad populū. multa refer tam phia. et omne pietatē p̄nunciantē. quomodo deberent in dño gloriari. et qualē vitaz ei offerre qualesq; hymnos. et quas gratiaz actiones. Deinde nō aliū q̄ barachiam p̄cepit in regale p̄ncipatum eis assumere. et in suo cubiculo carēbaz in qua epistola scripta erat derelinquēs. clam omnibus de palatio egredit. **LV**

De reditu eius et confirmatione barachie in regnum.

Ed penit? latere nō valuit. Nā summo diluculo hoc auditū est. & turbationem repentīnā & luctū p̄plo exhibuit. Qui celeritate multa ad inq̄sitōem eius egrediunt. p̄ripe ei fugā oīmodo satagentes. Vñ nec inuanū cessit eis studiū. vt enī oēs p̄occupauerūt vias. cunctosq; montes circūdederūt & inuias circūierūt valles. in torrente quodaz hunc inueniunt. man? in celū extensas habentē. & orationem sexte celebrantē hore. Videntes autē eū p̄fusi sunt lacrimis. rogantes & discissionē impperātes. Ille autē ait. Cur frustra laboratis. Non em̄ vltra me regem habere valeatis. Plurima verō illoz cōstrictus instantia. reuertitē ad paltiū & congregatis oībus consiliū suū declarauit. Deinde etiā iuramento cōfirmāuit sermonē. q̄ nec vnā cū ip̄is diē de reliquo factur? esset. Tūc barachiā illū inuitū atq; nolentē in regali p̄ncipatu cōstituit. Dyade ma capiti eius imposuit. anulūq; regalem dedit in manu ei?. Et stans p̄tra orientez oratōem fudit p̄ eo ad dñm. orauit etiā & p̄ omni grege. cōuersū. q; dixit barachie. Ecce tibi frater m̄do. sic aliqñ apostolus testificatus est. Attende tibi & omni gregi in quo te sp̄ssanct? regem posuit ad regē dum p̄lm dñi. quē acquisiuit sanguie suo. & sicut ante me cognouisti deū. & seruisti ei m̄da cōscitā. sic & modo ampliori studio. placē satage illi. Nam q̄nto maiorē a dño adeptus es p̄ncipatu. tanto potioris exactōnis debitor existis. Et ideo retribue bñfactori debitū grāz actōis. facta illi? custodiēdo mandata. & ab omī declinando viā q̄ ducit ad p̄ditōnez. Sicut em̄ in nauigantibus qñ quidez fallit nauta modicam remigibus infert lesionem. qñ vero gubernator totius efficit nauis p̄ditōnez. Sic & in regibus. si quis p̄ncipū delinquit nō tantū p̄plo q̄ntū sibi ip̄i nocet. Si vero rex ip̄e omīs opat cōuersatōnis detrimentū. & ideo maximas sustinebis penas. si qd̄ viliuz spreueris. Quapp̄ cū multa diligentia custodi teipm in bono cūctam exolaz hñs volūtatē ad peccatū te trahentem. Ait em̄ apls. Pacem se c̄tam cū omnib? & s̄ctimonia. sine qua nemo videbit deū. Cūclū attende humanaz reruz quomō currit. p̄trarioq; modo & vano fert ip̄as & circūfert. & in istaruz veloci p̄mutatione. immobilē serua piā cogitatōez. Nam variari rez mutarōe. mentis incōstantis est indiciū. Tu autē fixus esto in bono & oīno stabilis. Nec extollaris p̄pter tpalem gloriā inani tumore sed expiata cogitatōe tue nature ignobilitatē p̄si. dera. breuitatēq; & incertitudinem istius vite. & carni mortē copulatā. & ista cogitās in supbie nō decides foueā. sed timebis deū verū et celestē regem. Et certe maximā potestatē accipiēs. datozē potestatis iuxta possibilitatē debz imitari. In hoc autē deū maxime imitabi? si nihil iudicauerit q̄ mīsereri p̄ciosius. Idcirco beneficus esto indigētib? & apenī aures pauperib?. ut inuenias audituz dei tibi referatū. Quales em̄ n̄sis p̄seruis erim?. talē circa nos inueniem? dñm. Malicie memoriā nō retinebis aduersus peccātes. sed ueniā postulās delictoz tuoz indulge & ip̄e in te peccantib?. quoniā remissioni recōpensatē remissio. & aduers? no stros p̄seruos recōciliatio. dominice ire fit sedatō. Et nūc fratres p̄mendo vos deo. qui potest vos edificare. & dare vobis hereditatem sanctificationis omnibus. **LVI.** **D**e fuga iofaphat in heremum.

Et hec dicens positis genibus suis cū lacrimis orauit. Et p̄uēsus osculatus est barachiā. quē regē ordiauerat & oēs p̄ncipes. Tūc iā fūdūē lacrimē. Quē et ip̄i veraciter ex corde osculabāt & amplexabant. Vt nobis clamabāt ab infelicitate atrocissima. Deinde illū vocabāt patrē saluatozē & benefactoꝝ. p̄ te inquit deū cognouim?. ab errore liberati sum?. & ab omnib? malis requiē inuenim?. Ille autē in sermonib? p̄solationis plurimos gemit? illoz cōpescuit. cū eis se spiritu affueurū p̄mittens. quia corpore id iam esset impossibile. talia dicēs. oīb? videntib? egrediē de palatio cū quo mox omnes exierūt. p̄mittentes se ad ciuitatē nō reuersuros etiā nec oculis eā ampli? visuros. Vt autē extra ciuitatē facti sunt. q; sermone blando ab illo nolēbant discedere. increpatōe auulsi sūt. & multi reuertebant. quidā feruentiores merētes. a lōge se quebant eū. quousq; nox supueniens sepauit eos ab inuicē. Egre diebat ergo d̄ regno suo fortis ille iuuenis gaudens. velut quādo de longo exilio in suā aliq; reuertens patriā letus ambulat. & erat indutus extrinsecus quidē p̄uetis vestib?. intrinsecus vero laneo p̄ano illo quē barlaam sibi dederat. Nocte itaq; in domuncula cuiusdā pauperis hospitatus. vestimentis exutus. ea pauperi tradidit. vltimā elemosinā illā p̄ficiens & indumentuz leticie libimet circūponens. ad heremiticaz egres sus est viā. nō panem secū deferēs. nō aquā. non aliquid ad cibū p̄mens. non vestimento indutus alio nisi duro p̄ano illo tantū. cui? pauloante memoriā fecimus. Desiderio em̄ quodā incredibili & amore diuino vulneratus animo. in mortal regis xp̄i oīno desiderati erat exera se factus. tot? ei? liquefactus amore. Fortis est em̄ inquit ut mors dilectio. h̄mōi ip̄e a diuina caritate susceperat ebrietatem. Ita exarserat sicut s̄m p̄phetā dicentem. Quēadmodū desiderat ceru? ad fontes aquaruz ita desiderat ad te deus anima mea fontē viuū. Et ita incōuertibili gressus est vastitatē heremi. & quasi onere quodaz & graui cathena deposita rerū tpaliū ofusionē letabat spiritu. & desideratū inueniens xp̄m clamabat ad eū quasi p̄sentē et vocē audientē dicens. Da michi domine viā inuenire p̄ quā veniā ad te. q; vulnerata est aīa mea amor tuo. & te sitio fontem vite & salutis. Hec voluebat penes semetipm semp̄ & deo dicebat. p̄ r̄ orationē ei? & p̄templationē altissimā vinctus. & ita impēsius iter suū pagebat. ad thozū sanctoz p̄uenire satagens vbi barlaam degebat. Edebat vero herbas que p̄ heremum nascebant. nichil em̄ aliud deferebat secū nisi solū corpus suū & pannū quo cooptus erat. Sed et cibū mediocrē & parum de herbis sumebat. Aque vero penuriā oīmino patiebāt. inaquosa & arida existēte heremo illo. Itaq; iam contra meridiem sole ardente v̄ementē iter agendo vehementius ip̄e estuabat siti. estu p̄seuerante. & vitima affligebāt miseria. Sed vincebat desiderū naturā & sitis qua dominū sitiebat. flammā sitis aque. **LVII.** **D**e temptationibus quas ibi sustinuit.

Inuidus vero osor hoīm dyabolus plurimas ei p̄ heremū excitauit temptatōes submittēs ei memoriā regalis glorie sue & dudū assistentis ei splendoris obsequij amīcorūq; & p̄gnatoꝝ atq; coetaneoz. & q; cūctoꝝ aīe ex ip̄ius p̄ficiēbant aīa. & alia vite refrigeria.

Deinde asperitatem ouersationis pponere ei. & plurimos illi sudores. corporisq; infirmitate & in consuetudine eius in tali miseria. & tps legitime presentisq; sitis necessitatem. et nunq; sp. randa consolationem tanti laboris uel finē. Et oīno multū excitauit ei puluere cogitationū in mente quē admodū scriptū est de magno anthonio. **V**t autē uidit semetipm inimicus debile aduers? illi? ppositū. alterā pegit viā. multe em malicie ei? se mite. & fantasmatib? inanib? varijs eū euertere temptabat. & in formidine mittere. Aliqñ vō gladiū acutū tenēs insiliit sup eū. & pcutere minabatur. nisi statim retro ouerteret. **A**lia vice diuersaz bestiaz formas assumebat. frendēs aduersus euz. dirissimū edens mugitū & sonitū. deinde & i. draconē & aspidē & basiliscū trāformabat. **B**onus vero ille & letissimus athletā intrepid? erat animo. sed altissimū libimetipi refrigeriū posuerat. **M**ente vero vigilās & malignū subfānans dicebat. **N**ō laret me o seductor quis sis qui mihi ista excitas. & qui ab initio ptra gen? hoīm talia es fabricatus. dñs michi adiutor est. ego despiciāz inimicos meos. **C**ōfundantē & reuerantē iūmici mei omnes. ouertantē & erubescāt valde velocit. **H**ec dicens & signū crucis libimetipi imprens. arma inexpugnabilia. omīa dyaboli fantasmata absentia uit. **I**pse uero xpī virtute munitus. ambulat gauzens & gratias agens dño. **S**ed & bestie plurime & varie & serpentū atq; draconū diuersa gna q̄ herem? illa nut it obuiantia illi. nō iā fāstuce. s; in veritate apparuerūt. quocirca timorē quidē erat plena viā & labore. **I**pse vō vtraq; spernebat aīo timorē quidē dilectione foras mittente. laborem vero amore alleuante. **L**VIII. **D**e inuentione barlaam.

Taq; ergo mltis ac varijs incōmodis ac miserijs fatigatus. dieb? nō modicis. tādem puenit ad heremū sēnaitice terre in quo barlaā habitabat. & aquā inueniens. flammā sitis extinxit. **M**ansit autē iofaphat duob? ānis in regnis p heremi illi? vastitatez vagabund?. & nō inueniebat barlaā. **D**eō etiā in hoc fortitudine ani mi eius & cogitationis stabilitatem pbante. **E**t erat ibi sub diuo sole exustus p diem & frigore p noctē ogelatus. & incessanter querens velut thesaurū p̄ciosū venerandū senē. **P**lurimas vō sustinuit temptationes & pugnas malignoz spiritūū & multos labores. & herbaz indigentia quib? in cibū utebat. q; et ista cum sicca herem? esset rarissimas ferebat. sed amore dñi inflamata adamāma illa anima inuicta facili? sustinebat tristia ista q̄ voluptates. **I**nuenit etiam dei gratia speluncam vestigia sequēs illuc ābulantiū. & monachū quendā reperit. vitā heremiticā trāigentem. & hunc flagrantissime āplexatus et osculatus. **R**ogabat ab illo sibi ostendi barlaā habitaculū. & de seipō cūcta viro illi manifesta fecit. p ipm itaq; locū didicit habitacōis quē querebat. **A**mbulat itaq; gauzens & spe robustus sic puulus ex longo tpe patrem cupiens videre. **S**tetit ergo ante hostiū spe lunce. & pulsans ait. **B**enedic pater benedic. **V**t autē vocē audiuit. exijt barlaā de spelūca. **C**ogno uerat autē p spiritū quē h̄m exteriorē aspectū pfecte agnoscere nō valebat ppter mirabilē trāfiguratiōnez qua immutatus & trāfiguratus erat ab aspectu illo priore & decoza ac florida iuēcutē. **N**ā denigratus erat a feruore solis. comatusq; crī

nibus exsā habens faciem. & oculos in p̄funduz dimerfos. & cilia exusta riuus lacrimaz & multa inopie afflictione. **S**ed iofaphat agnouit spūales patrem caractere vultus seruante eundē. **S**tās g^o mox ptra orientē senex orauit gr̄as agendo deo. & post orationē dicto amē. apprehendētes se & osculātes feruentissime alter utrū āplexib? pstrim gebāt & pte interno amore satiari nō poterāt.

LIX. **D**e mutua saluatione eoz ū &

Ermone autē incipiens. **B**arlaā uictu beneuēnti dicebat fili dei & heres celestis regni p dñm nostrū hiesū xp̄m quez dilexisti quē merito desiderasti sup omīa t̄palia & corruptibilia. et sicut prudens negociator et sapiens omnib? venditis p̄ciosissimā emisisti margaritā. **I**ofaphat referre cepit quāta post illi? abscessum facta sunt ei. et quomō dōmim? omnia i prosperitate vertit vsq; ad p̄sentē eozundē diuictionē. **S**enex autē audiens ista cū delectatione et miraculo p̄ gaudio lacrimatus dicebat. gloria tibi deus noster. qui semp adēs et auxiliaris diligentib? te. **S**ic ab ambob? deo gratie referunt. et talia colloquētib? et dei exultātib? gratia supuenit vespera. **T**ūc ad orationē surgentes diuinū celebrāt officiū. **D**einde cenaturis ponit mensā barlaā locupletem spūalibus plenā epulis. sensualis vō nequaquā p̄cipem osolatiōis. **O**lera em fuerūt cruda. quoz senex ipse opator et cultor fuit. et dactili pauci. q̄ in ipā heremo inueniebantur. et siluestres herbe. gratias agentes ergo et apposita edētes. et aquaz de fonte qui aderat bibentes. **E**t aperit manum et implenti omne animal benedictōē. denuo gr̄as egerūt. **R**ursus autē surgētes. et rurs? nocturnas op̄lentes orationes. spūale post orationē ceperūt colloquiū. sermones videlicet salutis et celesti plenōs p̄bia. **M**āsit autē iofaphat cū barlaā sic plurimis ānis. mirabilē illā et sup hoīm trāfigens conuersationē. et q̄si patri huic et eruditori p omnia obediens et p̄sentiens. omniq; subiectōe et humilitate se illi subiiciens. et ad omnem virtutis sp̄ez semetipm exercens. optimeq; instruct? ad luctandum cōtra iniquissimos spūs. **E**t ut simplici dīcam tātus merat ei labor ouersatiōis. vt et ipse miraret qui plurimos in hoc expēderat ānos barlaā et p̄auerāci illi? vinceret instātia. **N**ā tantum de illo duro et inconsolabili cibo p̄cipiebat. vt solus posset viuere. ne si violenter moreret. mercedes amitteret bonoz opationis. **S**ic ergo ad vigilādū naturā subdidit q̄si incorpore? aliquis et sine carne. **O**rationis etiā illi et intellectualis opis insatiabile erat op? ut nec horā nec punctū ipse p̄eret oīno. ex quo i illo heremo habitauit. **H**oc em op? veri monastic ordinis est. nunq; ociosū inueniri a spūali opatione. **L**X. **Q**ualiter barlaam obitum suum ei nunciauit.

Sic ergo inuicem ouersantes barlaā et iofaphat. post multos suos p pietate labores. quadam die aduocauit senex spūales filiū dicens. **D**ilectissime iofaphat. in hac te heremo habitare oportebat. et michi xp̄s orāti de te p̄misit ante vite mee obitū te videndū. **V**idit ergo sicut desiderabā. **N**ūc ergo quoniā michi resolutionis temp? in ianuis est et sociale et coetaneū desiderū esse cū xp̄o iā p̄pletū est. tu quidē corpus meū terra operi et puluerez trade pulueri. **M**ane vero de cetero in hoc loco. spūali adherēs ouersationi et mee memoriā faciens humilitatis.

Timeo enim ne forte obscura demonum multitudo anime mee obsistat propter multitudinem meorum ignorantiarum. Tu autem fili ne metuas laborem uersationis neque formidas longitudinem temporis et uersutias demonum. sed horum quidem infirmitatem christi uirtute munitus audacter deride. Aduersus uero duriciam laborum et temporis spacium. sic eris quasi quotidie hinc migrationem expectans. et quasi initium tibi esse uersationis hanc diem et finem. His a beato barlaam dictis. riuu lacrimarum iosaphat mensuram non habebat. sed uelut de fonte multiflue scaturientes. eum totum ac tertiam in qua sedebat rigabant. Deflens autem separationem vehementer rogabat. ut comes eius itineris moriendo fieret. et ne post se relinqueret illum in hac uita dicens. Cur que tua sunt tantum queris pater. et non ea que proximi sunt. ad requiem ipse propens. in tribulatione et miseria me derelinquas. priusquam bene exercitatus sum la horibus uersationis. Sed deprecare deum queso te. ut comitem me tecum de hoc seculo assumas. Hec iosaphat cum lacrimis dicebat. Senex leniter et plane respondit dicens. Non debemus incognoscibilibus iudicijs dei resistere. Ego enim plurimum deprecatus sum dominum ne separemur ab inuicem. et edoctus sum a bonitate illius. quia non est congruum tunc pondus deponere carnis. sed permanere oportet in exercitio. donec splendoris coronam tibi imponeat. Non enim sufficienter adhuc decertasti ad eam que tibi preparata est mercedis retributionem. sed oportet te hic modicum laborare ut letus intres in gaudium domini tui. Ego fere centum super annorum. In hac uero heremo annos. lxxv. pegeri. tibi autem licet non tantum tempus sit constitutum sed tamen appropinquare oportet sicut iubet dominus. ut similibus ostendaris michi. et nichil minus habeas ab eis que portauerunt pondus diei et est. Suscipe ergo carissime libenter que adeo decreta sunt. iosaphat igitur psalat. est. **LXI.** **De dormitione**

Deinde ad quosdam transmittit barlaam. eum fratres procul habitantes. ut afferret ei que ad sacra hostia consecrandam erant necessaria. Tunc confortatus iosaphat uelociter misterium impleuit. Metuebat enim ne forte se absente. naturam debitam barlaam solueret. et spiritum domino tradere detrimentumque sibi durissimum inferret. Non uerba te statotia. non orationes. non benedictiones illi adeptus. Ita ergo uiriliter ab illo longa uia pacta. et alacris pro quibus ierat. offert deo sacrificium sanctissimum barlaam. et omnia ipse tradidit et iosaphat incognoscimata christi misteria. et exultauit spiritu. Deinde de consuetudine percipientes cibum. edificatorijs uerbis animam rursus iosaphat alebat dicens. Non iam nos dilectissime fili in unum congregat esus et mensa in hac uita. Ingredior enim iam uniuersalem uiam patrum meorum oportet ergo te erga me dilectionem per custodiam mandatorum dei. et in hoc loco usque in finem perseverantiam ostendere. uersans quemadmodum didicisti et edoctus es memor semper humilis et negligentis anime mee. Fidelis seruus et omni acceptio dignus sicut clamat paulus. Nam si promouimur et ueniamus si sustinemus et coregnabimus. Talia quidem barlaam usque ad uesperam et per totam noctem iosaphat loquebatur ineffabili dolore detento et separationem non ferenti. Mox uero illucescente die. eleuatis in celum manibus et oculis ait. Domine deus meus qui ubique presens es et omnia implens. gratias ago tibi. quia respexisti humilitatem meam. et in orthodoxa confessione. et in uia mandatorum tuorum dignum me fecisti cursum assum

mare huius incolatus mei. Et nunc optime domine misericordissime suscipe me in eterna tua tabernacula et ne recorderis peccata que tibi peccaui scienter et ignoranter. custodi etiam et hunc fidelem famulum tuum cui posse me uoluisti indignum famulum tuum. erue eum ab omni uanitate et temptacione aduersarij. et altiores illum facito. proplexis laqueis. quos in laqueum malignum posuit omnibus qui salui fieri uolunt. Finita oratione paterno affectu amplexatus iosaphat osculatus est eum in osculo sancto. signoque crucis semetipsum signans. et pedibus extensis exhilarato uultu quieuit in pace. Tunc iosaphat corruens super eum fletibus atque suspirijs gemitibusque dolori satisfaciens. et lacrimis corpus abluens ac laneo panno quem dederat ei in palatio inuoluens. decantabat per totam diem et totam noctem psallens. pariter et lacrimis uenerandum beati maderaciens corpus. Sequenti uero die sepulcrum faciens pro spelunca et religiose ualde. et cum summa reuerentia sacra glebas deferens in monumento deposuit spiritalem patrem bonum ac uenerabilem filium. **LXII.**

De uisione iosaphat qua celestes ei mansiones apparuerunt. **A**t flagranti animo ad inuicem extendens se orationem ait. Domine deus meus exaudi orationem meam qua clamaui ad te. miserere mei et exaudi me. quonia ego te ex toto corde meo quero. Adiutor meus esto ne derelinquas me neque despicias me. Deus salutaris meus quonia pater meus et mater mea dereliquerunt me. dominus autem assumpsit me. Et nota fac michi uiam in qua ambulem. et saluum me fac quonia bonus es amator hominum orationibus et intercessione famuli tui barlaam. Finita oratione iuxta sepulcrum sedebat fletus et sedens obdormiuit. et uidit terribiles uiros illos quos et prius uiderat uenientes ad se. et deducetes illum in maximum campum et mirabilem. Deinde ad gloriosissimam et splendidissimam introdixerunt ciuitatem. Ingrediente uero illo. alij obuia bant multo fulgentes lumine coronas in manibus ferentes. ineffabili decore resplendentes. quales humani oculi nunquam uiderunt. Interrogante uero iosaphat. cui sunt corone glorie splendidissime que cerno. Responderunt tibi quidem una propter animas multas quas saluasti preparata est. ornata uero nunc amplius per exercitacionem heremiticam quam pagis. si tam uiriliter in hac usque in finem perseveraueris. Alia uero quidem tua et ipsa. sed patri tuo oportet te exhibere eam. qui per te a uia mala declinatio. et penitentiam ueraciter agendo reconciliatus est domino. iosaphat igitur hoc audito hesitauerunt et meste hoc accepit et dixit. Quomodo possibile est non impar michi que tanta sustinui patrem meum adipisci donum. propter solam penitentiam. dixit hic et barlaam confestim estimabat se uidere quasi exprobrantem sibi et dicentem. Isti sunt sermones mei iosaphat quos aliquando dicebas tibi quia cum tu prodiues fueris non beneficus eris et ipse hesitabas in uerbo. Nunc autem quomodo ueristatus es de equali honore tibi uidelicet et patri. et non potius letatus animo. quia exaudita est tua multa oratio pro ipso. iosaphat autem putans mos erat ei semper dicere. Ignosce pater ait ignosce. et ubi habitas ostende michi. In hac inquit senex speciosa et magna ciuitate habitationem habere merui in media uerbis platea luce fulgente eximia. Rogare uero iter iosaphat barlaam se putabat. ut eum induceret in habitaculum et affectuose in hospitio suo reciperet. sed non dum tempus uenisse dicebat. ille quo ad illa uenire

posset tabernacula adhuc onere subiectus corpo-
ris. Si ergo ait viriliter perseveraueris quemadmodum
mandavi tibi. venies paulo post. et eisdem dignum effi-
cietis mansionibus. & eandem gloriam consequeris. & eo-
dem gaudio fruieris. & in eternum in similibus eris. Ex-
citus vero a somno iofaphat. luce illa & ineffabi-
bili gloria habebat animam adhuc fatiatam. & cum mul-
ta admiratione domino gratias refererebat hymnum.

LXIII. De obitu eiusdem.

Mansit autem usque ad finem vite sue angelicam
veraciter in terra ducens conversationem
& duriore exercitatione post transitum senis
vicens. Etatis sue quidem. xxv. anno terrenum deser-
ruit regnum & heremiticum subiit labores. xxxv. vo-
tantos in hac heremo conversatus est. multas vero ani-
mas prius dyabolo subripuit. & deo salvandas ob-
tulit. & in hoc proficiendo gratiam apostolicam pro-
meruit. Erat autem martir voluntate. Nam cum fiducia
christi in aspectu regum & tyrannorum confessus est. et pro-
dicator eius magnitudinis eximi claruit. Multos
etiam spiritus nequicie in heremo luctando destravit.
& omnes christi superavit virtute. celestisque princeps
muneris divitiis extitit & gratie. Denique tali per-
fecta conversatione & ita digna sua vocacione operacionem
retribuens ei qui se vocavit. crucifigens mundum sibi
& seipsum mundo. in pace ad deum pacis vadit. illius
que glorie iam ante promissa sibi corona exornat. &
christum cernere dignum efficit. Cuius in manus animas suas
commendans in viventiis transmigravit regionem. ubi
sonus epulantiis. ubi letantium omnium habitatio.
Preciosum vero corpus illius. quidam vir sanctus qui
habitationem suam non procul ab eo fecerat qui & ad
barlaam iter illi prius ostenderat. divina quadam edoc-
tus revelatione. ipsa hora dormitionis eius adve-
niens & sacris laudibus honorificans illum. lacrimasque
effundens. erga illum dilectionis signum & alia omnia
proficiens. que christianis sunt legitima. in sepulcro pa-
tris barlaam posuit eum. Nam decebat eorum simul esse
corpora in terra. quorum phrenititer in celis erant ani-
me iuncte. **LXIII.** De translatione
veriusque sacri corporis in indiam.

Recepto igitur cuiusdam terribilis per visio-
nem fortiter in mente illum de statibus. ac de-
scens heremita qui eum sepelirat. ad re-
gnum indorum pergere intendit. & ad regem barachiam
pervenit omnia sibi manifesta de beato iofaphat fa-
cit. Ille autem non negligens illico pergit cum multitudine
magna & virtute ad speluncam pervenit. monumentum
aspicit & suplacrimas tollit operculum & vidit bar-
laam & iofaphat habentes membra secundum proprietatem spiritus
veriusque posita. & corpora nil a priore colore im-
mutata. sincera vero & omnino integra cum suis in-
strumentis. Tunc illa sanctarum animarum tabernacula.
multam odoris suavitate emittebant. nil penitus fe-
ditatis retinentia. Que rex in thecis preciosis repo-
sita in suam reportavit patriam. Ut autem pervenit ad au-
res populi quod factum fuerat. multitudo innumera-
bilis ex omnibus civitatibus & in circuitu regionibus
ad adoranda et videnda illorum beatorum corpora conflu-
ebat. honorifice cum hymnis & canticis & lapidibus
ac cereis ardentibus. Unde quidam ibi congruenter satis
& valde ydonee dixit. luminaria circa luminis filios
& heredes. Splendide vero simul & magnifice in
ecclesia quam iofaphat ab ipsis fundamentis exeraxerat
deposita sunt corpora. Plurima ergo miracula et
sanitates in translatione & depositio. & diceps
per sanctos suos famulos operatus est christus. ad laudem

& gloriam nominis sui. Et vidit rex & omnis tur-
ba virtutes que per eos fiebant. & plurime gentes que
erant in circuitu. infidelitate languentes et dei igno-
rantia. per ea que ad sepulcrum fiebant signa. credide-
runt. Et omnes videntes & audientes angelicam iofa-
phat conversationem. & a puericia inestimabilem eius
ad deum amorem. mirabantur glorificantes in omnibus deum
Explicit historia. **LXV.** De sancto

Fuit quidam senex in zosima monacho.
palestine monasterii vir vita & verbo
decoratus. qui ex ipsis cunabulis monachi-
cis nutritus est moribus. zosimas nomine. Qui ut fer-
tur ita certaminibus erat ignitus. ut de proximis
et longinquis monasteriis. ad eius concurrenter do-
ctrinam. et eius imitarentur abstinentiam. Dicebat autem
et ipse quod ex matris sinibus. in eodem traditus mona-
sterio. lxx. ibidem degisset annos monachicum cursum
proficiens. Post hoc ut reculit infestabat a quibus-
dam cogitationibus que si profectus esset in omnibus.
et aliena doctrina minus egeret. Nullusque eius mona-
chus in decreto sensu vel opere precelleret. Hoc secun-
do cogitate. Pater quidam asitit ei et ait ad eum.
Zosima bene certasti in omnibus. sed nullus profectus
est in omnibus. Nam sunt et alie salutis vie. que si vis
apprehendere. egredere de terra et cognatione tua
et sequere me. Pergens igitur cum pervenisset ad iorda-
nem fluvium. deductus est voce clamantis in quodam
monasterio ubi desertus erat locus et proximis
incognitus. ibique ab abbate devote et humaniter
est receptus. Illic prima ieiunij ebdomada dominico
die omnes ex more monachi ad sancta dei misteria
celebranda vocabantur. et corpus domini vivificum ab uno
quoque suscipiebatur. Completaque oratione. stectentes ge-
nua senes se invicem osculabantur. Deinde omnes am-
plexantes et pacem dantes abbatibus. rogabant sibi ab
eo orationem futuri certaminis eorum auxiliatricem fieri
His pactis monasterii regula aperiebatur. simulque
profallentes et dicentes. Dominus illuminatio mea. et salus
mea in ipso psalmi exhibetur. Egredientes autem unus
forsitan tantum vel duos custodes monasterio reli-
quebant. non qui infra reposita custodirent. quia nec
erat quod a furibus raperetur. sed ne orationum sine cele-
bratione solenni postponeretur. Singuli autem eorum se
cum deferrebat vite necessaria ut poterat. Alii pa-
nem. alii caricas. alii dactylos. ceteri vero legumi-
na aquis infusa. alii autem nichil nisi tantum proprium
corpus. et pallium quo vestiebantur. Nutriebantur vero
quotiens natura opellebat herbis que in deserto nasce-
bantur. igitur reglam propriam quam sibi quisque noviter expedire
erebat. Taleque habebat immutabilem legem. igno-
rare alium et quale alius operaretur certamen. Atque
iordanem mox derelinquentes. seorsumque ab invicem de-
longe discedentes a civitate. habitationem habebant
desertam. nullus alius iungebatur. Sic igitur omnes dies
ieiunij operantes ad monasterium remeabant dominica
die in ramis palmarum. Nulli vero licitum erat inter-
rogare proximum suum. quomodo vel qualiter presens
certamen exercuerat. Nam demonstratio hominum in-
fructuosa opera et damnosa acquirunt. **LXVI.**

Qualiter invenit mariaz egyptiacam in heremo.

Une vero zosimas iuxta consuetam regulam
monasterii pertransiit iordanem. parvum secum
recolit cibum ad sustentationem corporis et
pannum quo induebatur. et quidem regulam adimplebat
pertransiendo heremum. Tempus vero refectiois quod
erat necessarium per naturam corporis modico siccoque
transigebat cibo. Soporibus vero parvum in terra iacens

faciebat. Et itez diluculo iter suū carpebat. spe-
rans aliquē patrē inuēire. qui posset eū iuxta de-
sideriū suū edificare. xx. vero diez p̄gens iter. fa-
cta hora quasi sexta. paululū se abstīnuit ab ite-
ris labore. Eleuatisq; oculis ad orientē. p̄suetā sibi
celebrabat orationem. Solebat etenim statuto diei
tpe p̄ma tertia sexta & nona abstīnere se a sui ite-
neris cursu orōis causa. Eleuāsq; oculos ad super-
na. & respiciens a dextris vidit in quodā loco sta-
re q̄si vmbraclū humani corporis. Stupefactus
autē fantasma esse putans. & ter signaculū sancte
crucis sibi faciens. cōpleta oratione vidit quendam
in p̄tem ambulantē meridianā. nudo nigroq; cor-
pore ex incendio solis exusto. capilli eius ut lana
cādidi atq; parui vsq; ad collū corporis descēde-
tes. Hoc dū videret zosimas admirās replet est
magno gaudio. cepitq; currere ad ea nōdē p̄tē qua
videbat. Cuz autē ille videbat zosimā de longe ad
se p̄mquantem. cepit dēito fugere in anteriora de-
serti. Zosimas vero p̄temens senectutis debili-
tatem. fastidiūq; itineris. cōcito eū gradu seque-
bat. emittens vocē cuz lacrimis. ut quid me fugis
hoīem senem & peccatorē serue dei viui. sustine
me quicūq; sis. Cōiuro te p̄ deū pro cuius amore
hāc habitas heremū. & recipe me debilem & indig-
nuū senem. Cūq; iā fatigatus currere nō posset.
& lacrimis lacrimas auget. Ille qui prius fugie-
bat ait. Abba zosima quid me p̄sequeris. ignosce
michi p̄ deū te peto. qz minime possū p̄uerrere faci-
ciem meā ad te. eo qz sum mulier nuda. Sed palliū
quo tu indutus es porrige. ut possim corpis mei
verecundiā tegere. veniāq; ad te ut accipiā tuas
orationes. Tūc stupefactus atq; turbatus est eo
qz audisset se uocari ex nomine. Intellexitq; qz nō
euz nōiatim vocare posset quē nūq; viderat neq;
audierat. nisi qz hoc supna p̄uidentiā reuelauerat.
Statimq; expoliās se pannū quo induebat vetus-
tissimū iactauit illi auersa facie. Illa autē sumens
eum p̄cixit se ut potuit. & cooperuit p̄tē necessa-
riā sui corpis. respiciensq; zosimā ait ad eū. Quid
tibi visum fuerit abba peccatrice mulierē videre
aut quid querens agnoscere tot tibi imposuisti la-
bores. Ille vero genua flectens. obsecrabat ut be-
nedictionem ab ea reciperet. Illaq; p̄strata humo
adorabat euz. Erāt ergo vterq; in terra inuicē se
adorātes. & rogātes alterutrū initiū facere bene-
dictionis. Nulla alia penitus audiebat vox. nisi
tantūmodo benedic me pater. Cōsentiens tandē
sermonib; senis mulier ait ei. Benedictus dñs re-
demptor animaz nostraz. zosimas respōdit amē.
Moxq; erecto a terza ait mulier seni. Rogo te pa-
ter ut michi p̄uersionem xp̄iani generis quomō
sint reges uel pastoēs ecclesie enarzes. zosimas vō
respondēs ait ad eā. multifariā relinquens. breui
sermone dicā tibi mater. qz xp̄s dñs ac redemptor
noster. omni suo populo firmā pacem p̄cedere di-
gnatus est. sed rogo te ut dēp̄ceris dñm p̄ totius
stabilitate simulq; p̄ peccatis meis. **LXVII**

Qz vidit eā orantē in aere subleuatam.

Respondit mulier oportū est & valde
necessariū te abba zosima qui habitu &
mente sacerdotali oranis officio p̄oib;
atq; p̄ me peccatrice orare deū cū in hoc vocat;
es. Tamen p̄pter p̄ceptionē tuā obediō cū omni
virtute & orabo deū licet peccatrix. Et eleuans
oculos ad orientē. manus erexit ad celos. & cepit
silen ter orare. ita ut tātū labia mouerent. & vox

penitus nō audiebat. Vnde & zosimas nullū ver-
bum orationis potuit intelligere. Sed hoc deum
sibi testē adhibens dicebat. quoniā dum p̄lixā mu-
lier faceret orationē. Vidit eā in loco in quo sta-
bat orās a terza suspensā in aere. quasi vni; cubi-
tī mensura. Qua visione. magno p̄phensus est ti-
more & cadens in terrā. cepit sudorib; inundare
stuporib; p̄phendi. admiratōib; estuare. nichilq;
aliud dicere poterat. nisi tantūmodo kyrieleyson.
Dū hoc agere. cepit senex cū magna dubietate
hesitare. ne forte esset spūs fantasie. fingens orōē
moxq; p̄uersa mulier leuauit abbatem a terza. Et
ait ad eū. Abba ut quid te turbāt cogitationes
tue intē ut scādalizat; sis in me. existimās me im-
mundū esse sp̄ritūz. orōem simulantez. satisfaciāt
tibi domin; peccatrix sum mulier. tamen sanctūz
dñi nostri hiesu xp̄i baptisimū induta sū. & nō suz
spūs. sed magis terra & cinis. nullaq; habeo sp̄ri-
tus opa maligni. Et hoc dicens. signo redemptio-
nis sancte crucis frontē oculos & pectus sibi de-
p̄ngens dixit. Deus omnipotens abba zosima cri-
piat nos de iniquo. Senex autē p̄iciens se in terrā
app̄hendit pedes eius. dicebatq; cū lacrimis. Cō-
iuro te p̄ xp̄m dñm nostrū. qui nasci pro hominū
redemptione ex virgine dignatus est p̄pter quem
carnes tuas ita afflixisti. ne abscondas a seruo tuo
que sis. uel vnde. aut quādo. uel quomō ad habi-
tandū hāc heremū aduenisti. Mulier a terza eū ele-
uans dixit ad eū. Turpe quidē & omnino verecū-
dosuz. michi videt abba zosima tibi enarrare vere-
cundiā op̄ez meoz. Sed peto ut veniā michi p̄ce-
das dicētī. Nudā me vidisti corpore. notos faciāz
tibi actus meos. ut scias qz mei operis opprobriū
nō gloriā meā querens occultabaz. Nā p̄ que opa
mea habeo gloriari. dū fuissem vas p̄ditionis dya-
boli. Scio em̄ qz si op̄ez meoz initiū narzationis
fecero. fugā petiuit; es. ac si quis fugiat a serpen-
te. tamen dicā omnia. nec quicq; tibi occultū faciā
Sed peto & dēp̄cor te pater ut indefinētē orare
p̄ mea miseria digneris. ut tuis intercessionibus
merear inuenire misericordiā in illo examinis die.
Tūc senex p̄tensis manibus copiosas fūdebat la-
crimas. **LXVIII.** Qualiter illa ce-
pit ei narrare cursum vite sue.

Mulier autē cepit explanare suā narzatoz
dicens ego pater patriā habui egiptum.
Et dum mei adhuc supessent parentes
xij. āno derelinquēs eos. alexandriā petij ciuitatē
vbi qualiter ab initio corpus meū tradiderim cor-
ruptioui q̄literue iugitē insatiabili libidimū fluxui
deseruierim. sermonib; enarrare minime possum
Breuiter autē tibi dicā abba mee fornicatōnis iniq-
tatez. Decem & septē & āplius fere ānis publico
astās loco pessimū mei corpōis negociū exercebā
tradēs volentib; irrecusabiliē carnis mee pudorē
repellēs a me omne acquisitionis lucrū. vnū tm̄
michi erat lucrū. luxuriosam acquirere vitā. Naz
ludus ebrietates. insomnietates mihi p̄ thesauro
videbant. multotiensq; oblatū michi lucrū recu-
sabam. ut amplius acquirerē pessimi mei desiderij
amicos. & hec q̄si locuples faciebaz. sed & egesta-
tem p̄ dinitijs reputabā. Vnus vero & magnus
mihi erat ardor desiderij p̄digijs & diuicijs risib;
& iocis insistere. & dieb; & noctib; pessimā cor-
porali nature iniuriā irrogare. Estiuo autē tpe ori-
git me videre turbaz egiptioz & libioz currentē
p̄tra mare interrogās quo festinarēt. audiui eos in

hierosolimaz ascendere. crucē redemptionis post paucos dies desiderātes vidē. Tūc respōdi viro narzāti michi p̄ deū te diuro. si voluero eis comitari dabunt licentiā michi. Ille respondit. Si naulū dederis expensasq; habueris. nullū eorū te phibere potest. Dixiq; ad eū. Corp⁹ meū eit illis p̄ naulo. Ideo autē cū ip̄is comitari festinabam. ut haberem in eis amicos pessime & sordidissime mee voluptatis. Ego quidē abba zosima rogaueram te ut nō michi imputares meas tibi ineffabiles dicere verēcūdias. q; vndiq; tremōe pcurioz. viuūt dñs q; polluunt meīs sermonibus nō solūz aures tue sed etiā ip̄e aer. Tūc zosimas fortiter lacrimatus dixit. Loquere p̄ deū te diuro sordoz mi loquere. ne p̄termittas ceptā narzationē edificationis. Illa vero cepit explanare ita dicēs. Vir ille qui a me interrogatus fuerat quōtūba illa pgeret. audiēs turpes meos sermones subridens abiit. Ego vero veloci⁹ ad mare cursum faciēns vidi iuuenes ad litora maris astātes numero. x. lusus & motiones vane iuuetutis habentes expectantes sodales suos nauigatores. Nā plurimi in nauiculā iā ascenderūt. ducētibus me autē simul cū eis in nauiculā ascendi. Totaq; michi nauigatio erat. lusus. ebrietates. ad ulteriora ridicula. turpia verba uel alia silia. que tibi lingua explanāe minime potest. ut etiā honestatis viros ad miserā inuitaret. Totaq; vita mea aīaz erat p̄itio & lacus eaz erat mea crudelissima caro. Vnde semp̄ admirās stupesco quomō maē meas sustinuit iniquitates. aut quomō terra os suū nō aperuit & viuā me infern⁹ nō absorbuīt. Sed ut video misericors deus mea iniqua opa sustinuit. penitentiā desiderās. q; nō vult mortē peccatoz.

LXXIX. Qualiter beatā virgīnē ap̄ filiū suū fidedicticem pro se dedit.

Utergo puenimus hierosolimā p̄terici s etiā deteriora faciebā in p̄ditionē mltōz insaniens. omnē ciuitatē girabā. animas innocentū venādo. Igit̄ pcurrentib⁹ mane ad ecclesiā volēs comitari. pueni siml cū eis ad regias atij. & non p̄mittebar ingredi. Vixq; cū magno fletu & labore appropinquabā. Sed qñ limen regie calcabā alijs ingrediētib⁹. me solā quedā diuina virtus ingredi phibebat. Rursus imprudenter me ingerebā. sed iterato repellebar. incāuz ut sola in atrijs astās inuenirer. Existimans ergo ne ex feminea debilitate hoc michi p̄tingeret. Iteraui cū alijs ampli⁹ repetendā ingressiōnē. cupiēs introitū adipisci. Sed tanq; militaris acies cōtra consistēs ingredi nō sinebat. & iterata vice vsq; foras atrū repellebat. Dū hoc frequenter michi p̄tingeret. iā defecta virib⁹ ac desolata membris ita ut nec standi michi virtus sufficeret. postpositis omnib⁹ in quodā angulo atrij seorsuz recessi. tractās mecū vnde michi hoc occidisset. q; mīme templū ingredi potuissēm. Tandē aliqñ intellexi vnde talis eueniret strarietas. ut adorādi michi lignū viuificū sancte crucis copia negaret. Salutis em̄ verbū patefecerat cordis mei oculos reuelans michi. ob sordes peccatoz meoz ingressum templi me nō mereri. Tūc cepi miserabilis flere. pectusq; manib⁹ tūdere. & ex alto cordis infinita dare suspiria. lacrimasq; affluentē effūdere. Respiciēs autē de loco in quo stabam. vidi seorsū imaginem fixā vultū habentē sancte dei genitricis. ad quā de toto cordis affectu dixi. Sancta virgo q;

dei verbū incarnatū genuisti. Scio q; imerita suz tantis polluta sordib⁹. & tantis miserijs repleta. respicere magnitudinē tuā. sed certa sum q; ideo deus quē genuisti. homo dignat⁹ est fieri. ut peccatores vocaret ad penitentiā. Auxiliare ergo michi sancta dei genitrix. q; nullū habeo solatiū. & ip̄e tra me regias sancte itroire ecclesie. Obsecro te dñā. ut agnoscere me facias videntib⁹ cūctis sancte crucis venerabile lignū in quo carne affixus est deus. quē tu sancta & immaculata genuisti virgo. qui suū p̄pter totius mūdi salutē effudit sanguinē. Iube michi dñā clausas regias patefieri. meūq; adimpleri desiderū. ut adozē sanctissimuz lignū crucis. fidedicē corā deo quez genuisti. q; de nouo carnē istā sordidīs & pessimis nō maculabo operibus. Sed mox ut michi lignū sancte crucis adozare p̄cesseris. renūciabo seculo & omib⁹ que sunt seculi. & vadā vbi p̄ceperis. Nec dū diceres satisfeci menti mee. q; sancta dei genitrix possit pro me hec omnia obtinere. Et relinquēs locū in quo orabam. miscui me inter hos qui templū igre diebant. nullusq; reptus est qui me foras repelle ret. sed magis ut vnda maris ita me turba intus impellebat. donec appropinquare sancto loco. quē prius nec pedib⁹ calcare poterā. Nā absq; vllō labore adozauī sanctū lignū crucis & sensi ibi odorem suauitatis.

LXX. Qualiter ad heremū pergens ibi penitentiā egit.

Appropinquās ergo loco in quo pmissio nem fidedictionis sancte dei genitricis fecerā. flectēs genua. his cepi loqui sermonib⁹. Tu michi dñā miserta es. measq; preces non repulisti. nūc vbi tibi placuerit dirige me. & demōstra michi penitentiē & salutis viā. Dū hoc dicerem facta est vox dicentis. Si iordanē trāsieris. illic bonā inuenies requiē. Ergo dū talem audissem vocem credēs eā dictā fuisse p̄pter me. In itū vie cū lacrimis faciebā. & ascendēs nauiculaz transfretauī iordanē. pueniq; in heremū. & ex illo tpe vsq; nūc semp̄ elōgauī fugiēdo habitās in deserto expectans deū meū. qui saluos facit ouertētes ad se. Sexaginta anni sūt. ut existimo ex quo sanctā egressa sum ciuitatem. Duos quidē panes mecū ferebā & dimidiū qñ iordanē trāsierā. qui p̄ tpa qñ lapides duri facti fuerant. Ex his modi cum comedēdo aliquātos transegi annos. Crede autē michi abba zosima q; decez et septē annos cū imāsuetis cogitationū bestijs in hoc deserto trāsegi carnalib⁹ reluctans cogitationib⁹. dū recorq; abar affluentie p̄teritoz ciboz. Desiderabaz em̄ carnes ul pisces quos antea in egipto comedebaz delectabar & vini potu insatiabilē. multo em̄ vno vtebar dū fuissēs in seculo. delectabar nephādis cāticis demonū q; ante didicerā. Sed mox ut lacrimas fundebā & manib⁹ pectus vulnerabam reducebā ad memoriā illam quā fidedicticē mibi feceram. duz in hanc egrederer heremū. & qñ ante dei genitricis astarē ymaginē. ita eam lacrimabiliter orabā. ut amoueret pessimas ac sordidissimas mētis mee cogitātes. & dū plurimas funderem lacrimas. vndiq; michi refulgēs videbam lumen. atq; claritatis circūdabar choruscis. Rursus instabar fornicationū meaz cogitationibus. q; quasi ignis vehemēs ita deustabat viscera cordis mei. Sed ad p̄suetā orationis recurrēbam arma terre me pijciēs. eamq; lacrimis mūdans. meaz michi orabam succurrere fidedicticē. ne postmodū ut

puaricatē dānatōis extreme luere penas. Nō em̄ eleuabā faciē meā a tēra nisi totī diei noctīsq; cōsumatū fuisset spaciū. & dulcissimi illi splendoris fuisset lumine circūdata. qui totā illā temptatiōne cogitatiōnū fugaret. sicq; sancte dei genitricis fidei dicitur mee p̄fecta solatio transgessi. xvij. ānoz spacia. innumera euadens pericula. & ex illo tpe vsq; actenus auxiliatrix mea michi p̄sto inueniē vbiq; & vndiq; vigilās custodit me. Illisq; expensis ut dixerā panib; p. xvij. ānos comedebā. herbas q̄ in deserto inueniebant. Vestimēta autē mea cū quib; iordanē trāsgressa sum. dirupta atq; putrefacta sūt. Nā valde a p̄uinis hys malib; et estiuis ardozib; tribulata sum. Ab illo tpe vsq; nūc diuina misericordia eripuit corp; et animā meā a cūctis periculis. Fitq; mihi recordāti quāta mala quātaq; p̄ pericula p̄ diuinā euaserim gratiā. magna leticia & spes crescit salutis. Cib; potusq; aut vestimentū michi est verbū domini. Quoniā nō in solo pane viuūt homo. s; in oī verbo qd̄ egredit̄ de ore dei. **LXXI.**

Qualiter narzationē finiuit & sacramenti cōmunionem petijt.

Hoc audiens zosimas q̄ ex testimonijs diuinaz scripturaz locuta est. ait ad eam psalmos o dñā mi uel alios scripture libros legebas. Ait ad eum. Crede michi homo dei qz nō vidi aliū hoīem. ex quo trāsfretauī iordanē nisi tm̄ nūc tuā p̄sentiā. Sed neq; bestia qualem cūq; aut aliud tm̄ animal. Lras vero nūq; didici. neq; aliquē legentē aut psallentē audiui. Sed verbum dei semp̄ viuēs omnē hoīem docet scientiā. Ecce explanauī tibi opa mea o pater. rogo te ora p̄ me peccatrice. Cūq; mulier sermonē p̄plessit. flectens senex in terza genua. vocem cū lacrimis eleuauit dicens. Benedict; deus qui faciē magna mirabilia. Illa vero eleuās senem a terza dicebat. Hec omnia que audisti a me homo dei. p̄ saluato rem te iuro dñm n̄m hiesu xpm. ut nulli ea loq;ris. quousq; de terza me deus assumi iusserit. Rogo autē te p̄ dñm ut in sanctis ieiunijs futuro āno minime trāseas p̄ iordanē iuxta p̄suetudinē monasterij. Audiens autē zosimas q̄ & solennē monasterij regulā ei nūciasset. mirabā n̄chil ei dicēs. nisi tantū gloria tibi deus. Habita ait illa in monasterio. & nō egrediaris iuxta regulā. qz nec p̄mitterē tibi. Et sancta vesperina hora cenē dñice. iuxta sacrosanctū corp; & sanguinē dñi nostri hiesu xpi in vas mūdissimū. ferensq; michi expectās me. in illa pte iordanis iuxta seculū. ut vbi veniēs suscipiā viuificationis ac redemptōis misteria. quia a die illa q̄ in oratoziū sancti iohānis veniēs p̄usq; trāsissem iordanē omniuicauī. vsq; nūc mīme sacri corporis uel sanguis domini nostri hiesu xpi p̄cipi misterij. Abbatē autē iohānem primū monasterij in quo habitare videris omone dicens. Cautus esto frater mi & sollicitus erga aggragationē tuam eo q̄ aliqua ibi pueniāt que necessaria sūt e mēdāri. Et hoc dicens adiecit. ora p̄ me dñe pater. petijtq; interiora deserti. **LXXII.**

Qualiter zosimas recedens ad eā cū sacra omunionem redijt. **A**bas vero zosimas in iōne redijt. flectēs genua sua. osculabā tēzā i qua sancta pedib; steterat. remeansq; de heremo. eo die ad p̄p̄iū deuenit monasteriū quo solitum fuerat monachis remeare. & totū quidē annum siluit. nullū alicui verbū dicēs de his q̄ viderat.

rat. Elapso autē āni circulo supuenientib; diebus ieiunij. Prima dñicoz die post solennem orationē alij omnes iuxta regulā egrediētes psallebāt. Zosimas autē leui febrī tractus egredi monasteriū minime potuit. Sicq; recordatus est verbis sancte mulieris. que dixerat ei. q̄ si egredi monasterium volueris minime tibi licebit. Trāfactisq; puis diebus p̄fortatus ex egritudine p̄p̄inquāte die cenē dominice festinās p̄ceptis dei parē & mulicis. Detulit secū in puo calice sacramenta corporis & sanguinis dñi nostri hiesu xpi. sumens etiāz paucos dactilos. caricas. lentē aqua infusam. vespe p̄ueit ad ripā iordanis. expectans p̄sentiā sancte mulieris. Que dū morā faceret. ille dicebat intra se. forsitan peccata mea p̄hibuerūt eā venire ad me. aut certe in hūc locum me p̄cessit. sed nō inueniēs me remeauit. Cūq; dñm cū lacrimis orasset. ut desiderij suū ei ostenderet. ecce sancta mulier venit & in ripa fluminis stetit. Quā videns zosimas exultauit gloriificās dñm. Et cogitans eo q̄ nō esset nauicula qualiter mulier posset trāfire. Vidit eaz facto signaclo sancte crucis sup aq̄s iordanis pedibus ambulare sibiq; festinanter occurrere. Que trāsiens cū puenisset ad senem ait ad eū. Benedic me pater. factaq; oratōe. pacē senī dedit. & sacrosancta misteria suscepit. extendēsq; manus ad celos ait. Nunc dimittis famulā tuā domine s̄m verbum tuū in pace. Quia viderūt oculi mei salutare tuū. Dixitq; ad senē. Perge cū pace ad monasteriū tuū. venturo autē āno veniēs. & inueniēs me in loco vbi prius tecū locuta sum. At ille de p̄cor te inquit. ut comedas mecuz de his q̄ attuli. Illa vero tria grana lentis infusa. sumens cū gratiarū actione p̄cepit dicens. sufficiat nobis gratia spūs sancti. ut p̄seruare possimus p̄cepta dei ora p̄ me abba & memor esto mei. Ille vero tactis pedibus dicebat. ora dñā p̄ sanctis dei ecclesijs & pro me peccatore. & inuicē sibi valedicentib; signū sacre crucis faciens mulier. iordanē ut pri; fecerat pedibus trāsiit. Senex vero regrediēs resp̄hēdebat seipm. q̄ nomen sancte mulieris mīme req̄sisset. **LXXIII.**

Qualiter t̄ztercio rediēs eā sepeliuit. **T**ransacto autē āno ad heremū iuxta consuetudinē zosimas p̄perare studuit. videsq; uallū ad se venientē. cepit lacrimis faciem inūdare dicens. Reuela michi domine hiesu xpe thesaurū tuū angelū corporeū. Tūc puenit ad locū qui quasi torrens fuerat. & vidit in p̄te illius q̄si solem orientē. vbi corpus sancte mulieris exanime iacebat. pedib; manib;q; ita dispositis. sicut oportet disponi mortuis respiciēs in p̄tibus orientis. Tūc cursu cōcito ruit. & eius pedes lacrimis cepit rigare. nullāq; aliā p̄tē corporis ul tangere p̄sumebat. cepitq; ibi oportuna psallere cātica. & orationē offerre solennem. secūq; cogitabat dicens. Ego quidē sepelire volebam corpusculū sanctū. sed timeo ne sancte mulieri displiceat hoc. Hec eo cogitante. vidit literas iuxta caput ei; in terza descriptas stinētes ita. Sepeli abba zosima in hoc loco misere corpusculū marie. & redde terre puluerē suū. & ora p̄ me ad dominū. cui; p̄cepto mensē aprilī die scda de hoc seculo sū assumpta. Repletus autē senex gaudio magno. eo q̄ p̄ scripturā agnos cere potuit eius nomen. certus factus q̄ postq̄ iordanē sancta dei p̄ceperat misteria. mox in eodē cucurrit loco. in quo vitam finiret. ad illudq; desertū qd̄ zosimas p. xx. dierū

spacium vix pambulabat. illa sancta mulier in vna
puenit hora. & ad dñm migravit. Tūc zosimas in
tra semetipm dicebat. rps est adimplere pceptuz
sed quid faciā miserabilis. Ignoro qualiter terzā
possim fodere. erat aut durissima & nullo modo
fodiebat. laborabat senex pfusus sudoribz. Et su
spirans ex intimo cordis affectu. Respicensqz vi
dit leonē magnū stantē ad pedes eius & osculan
tem vestigia eius. Quē cū vidisset zosimas. treme
factus est. Recordatus ē aut sermonis marie quā
dixerat ei. qd nūq ferā vidisset in heremo. & cōsi
gnās se venerabilis crucis signaculo. credidit qd
nō eū noceret leo. ppter virtutem sancti illi? coz
poris. leo aut cepit inuere seni ostendēs se illi mā
suetū. Zosimas ait ad eū sancta hec mulier prece
pit ut sepelirē corpz suū & ego senex mīme possū
terzā fodere. qz nec habeo tale acutū ferreamētū
sed tu assume talem operā & fode terzā. ut possis
sanctū sepelire corpus. Mox cepit leo terzā fode
re pedibz. ad suscipiendā corporis depositionem
Tūc deponēs eā zosimas terzā coopuit astante se
cū leone. nudā ut antea fuerat nisi qd pāno rupto
quē ei iactauerat corporis necessariā ptem coope
ruerat. Discedentibz vero vtrisqz. leo ut agnus
māsuētus desertū petijt. zosimas aut regressus est
benedicēs & hymnū dicens deo. omniaqz mona
chis enarzaui q viderat & audierat. & illi gloriā
cauerūt eū. Qui etiā āniuersariā sancte mulieris
depositionē celebrauerūt cū honore. Abbas autē
iohānes reperit aliquos in suo monasterio repre
hensibiles. ut verba sancte mulieris adimplerent
& habitauit abbas zosimas in eodem monasterio
venerabilē ducēs vitā ceneū ānis. **LXXIII**

De sancta marina & ei? falsa accusatione.

Quidā secularis habens vnicā filiā puellā
omendauit eā cuidā parenti suo. Et in
gressus monasteriū fidelem se & obediē
tem exhibuit. ita ut abbas eū plus qd ceteros fra
tres diligeret. Qui cum aliquādo recordare? filie
sue. tristari cepit & affligi intra se multis diebz
Quod videns abbas dixit ei. Quid habes fra
ter qd sic tristis ambulās. qui pcedēs ad pedes ei?
cū lacrimis ait. habeo vnū filiū in ciuitate quē re
liqui puulū. & recordatus affligor ppter eum &
noluit ei indicare qd puella esset. Vade inq? abbas
si diligis illū adhuc eū huc & sit tecum. Qd cum
fecisset. illā que marina dicebat vocauit marinz
& dedit eā ad discendas literas intra monasteriū
Que cū esset ānoz. xiiij. cepit eā docere pater su?
viā dñi. monēs ut misteriū suū nullus agnosceret
& ab insidijs dyaboli solite caueret. Dū aut fa
cta esset ānoz. xvij. defūctus est pater ei? & illa
relicta sola in cella patris erat obediens omnibz.
ita ut ab abbate suo & a cūctis diligeret. Habe
bat aut monasteriū par boum & carzū. qz vicinū
erat mare. vbi erat emporiū ad tria miliaria. ibāt
qz monachi & afferebant monasterio necessaria.
Erat aut in ipso emporio pandochiū. Cepitqz frater
marin? ex pcepto abbatis frequēter pgere cū car
ro. & si tardabat reuertī manebat ī ipso pādochio
cū ceteris monachis. Cōtigit aut ut pandox ille fi
liā virgine haberet. ad quā ingressus miles cū ea
pocubuit & pcepit. Quā cū parētes affligerent ut
diceret de quo cōcepisset. Respondit frater ma
rinus qui huc frequēter cū carzo māst. ipse me op
pressit & pcepit. Qd cū retulissent abbati requisi
tus marin? vtz hoc scel? p petraffz. ingemiscēs

ait. peccauit pater penitentiā ago. ora p me.

LXXV. **De penis quas ppter con
scientiam rei sustinuit.**

Tunc iratus abbas eum pundi & affligi
iussit. ipm qz de monasterio eiecit. Qui
nulli misterū suū pessus iactauit se an
fores monasterij. iacensqz sup terrā. & in peniten
tia se affligens. ingredientibz fratribz postulabat
sibi bucellā panis dari. Pādochis vero filia pepe
ric filiiū & ab lactauit. quē mater puelle secum ad
marinū ante monasteriū adduxit. ibi reliquit eum
& abiit. Quē virgo suscipiēs de ipsa bucella quā
ab introeuntibz accipiebat. alienū filiū tanq? pro
pziū nutrebat. Postea fratres misericordia ppi
cti. rogātes vix cogerūt abbatē ut fratrem marinū
ad veniā susciperet. Qui iā quinqz ānis penitēs
ante ianuā monasterij iacuisse. Ingressū itaqz vo
cauit abbas ad se. & iussit ei ut omnes imūdiās
in monasterio faceret. aquā ad necessaria purgan
da portaret & omnibz seruiret. Qd virgo facta
libentē suscipiēs & adimplēs. p? paucos dies dor
miuit in dño. Qd cum nūciassent fratres abbati.
dixit eis. Videte quale peccatū eius fuerit. ut nec
penitentiā meruerit. ipm tamen leuate & longe a
monasterio sepelire. Cūqz lauarent eaz cognito qd
mulier eēt. rudentes se clamabant. qz talis puerfa
tionis & penitētie inuēta. sic ab eis afflictā fuissz
Vocatus quoqz abbas. cū vidēt esse mulierē. mox
cecidit in terzā & pcutiebat caput suū. postulans
ab ea veniā. Iussitqz corpus eius intra monasteriū
in oratorio reponi. Eadē die puella illa a demonio
arcepta. venit ad monasteriū. ptebatqz crimē qd
admiserat. & de quo pceperat. Septima autē die
repausationis eius in domino. liberata est ibidez
intra oratoriū a demonio. Vbi etiā vsqz mō de?
orationibz facte virginis multa facit miracula.

LXXVI. **De sancta eufrosina que**

se xū suū similiter inter monachos celauit.

Hic etiā in alexandria virgo noie eufro
sina. quā euz pater eius paphū? vellet
nuptijs tradere. Illa monachū quendam
adiens petijt se doceri ea que dei sunt. Qui dixit
ei. Si potes tēpamenta carnis ferre. relinque oīa
& fuge. Qua postulāte ut desiderū suū adimple
ret. facta orōe absūdīt comā ei? induēs eā tunicā
scematis. & imposuit ei nomē smaragdus. orās qz
pro ea discessit. Illa vero cogitās in semetipsa ait.
Si intrauero monasteriū puellaz. pater me? req?
rens inueniet me. & violenē me trahet inde ppter
sponsū meū. Proiecta ergo a se veste muliebzi
induit virilē. pgenz qz ad monasteriū vbi pat? erat
notissim? simulās eunuchū quendam se esse de pala
tio venientē. ut recipere? petijt. & imperauit di
cēs se vocari smaragdum. quā tradidit abbas vni
fratrū agapito viro factō dicens. Hic erit filius
eius & discipul? talē eum psigna ut supet magi
strū. Cū aut smaragdus veniret ad ecclesiā. mulz
tos cōcitabat dyabolus. ad decozē vultus eius p
malas cogitationes. ita ut omnes molesti essēt ab
bati. qui talē pulcritudinē introduxisset in mona
steriū. Proinde vocauit eū abbas & dixit ei. Fili
pulcra est facies tua. & fratribz ifirmis fit in rui
nam. Volo te sedere in cella tua solū. ibiqz psalle
re. & ibi manducare. nusq? egressuruz. Ingressus
ergo frater smaragdus cellā solutariā orabat ibi
vacās ieiunijs vigilijs & orationibz. ita ut mira
re? qui euz suscepit frater agapitus. & fratribz

referret constantiam eius.

LXXVII.

Qualiter ei? pater ab ipsa nesciens solatorem suscepit
Paphuncius cogitans quid actus esset de
 filia sua. quia a domo sua discesserat afflic-
 ctus est vehementer. quia unica illi erat.
 Et ea de uxore sua sterili per suffragia monachorum a
 deo impetrauerat. petens ut ei herede daret quod post
 obitum suum agrue substantiam eius gubernaret. Au-
 diens autem hoc sponsus eius et pater ipsius venerunt
 ad paphuncium. et tristati valde dixerunt. Forisitan
 aliquis eam seduxit et fugit cum eo. statimque sui cum
 equis per totam alexandriam et egiptum missi. require-
 bant eam. Scrutantes quoque monasteria puellarum. here-
 mum et speluncas. et nusquam inuenientes eam. lugebant
 quasi mortuam sponsus sponsam. pater filiam. Paphun-
 cius autem dolorem suum non ferens venit ad abbatem
 in predictum. et cadens ad pedes eius dixit. Peto ne-
 cesses orare dominum ut inueniam fructum orationum tua-
 rum. Nescio enim quid actum sit eufrosine filie mee.
 Audiens abbas tristatus est valde. Iussitque omnes
 fratres adesse et caritate oratione pro ea ostenderent
 quibus ieiunantibus et orantibus nichil reuelatum est de illa.
 Nam et ipsa iugiter orabat dominum. ne manifestam eam
 faceret in vita sua. Abbas autem solabat viam dicens
 Credo quia bona preterit sibi elegit. Ideo nihil nobis
 de illa deus reuelauit. Si enim quod absit in malis opi-
 bus incidisset. nunquam dominus tantum laborem fratrum despexis-
 set. Altera die quadam cum veniret ad monasterium
 videns eum abbas nimio dolore afflictum dicit ei.
 Vis loqui cum quodam fratre spirituali. qui venit de pa-
 latio theodosij. Qui respondit. volo. Dixit abbas
 agapito. ut introduceret eum ad cellam smaragdi.
 Cumque eufrosina subito vidisset patrem suum et agno-
 uisset. tota lacrimis repleta est. Quod ille operatorem
 putans esse. non agnouit eam. quia species vultus eius per
 abstinentiam et lacrimas emarcuerat. cuculla quoque
 cooperuit faciem suam. ne aliquo modo agnosceret eam.
 Et facta oratione cum sedissent. cepit ei loqui de futu-
 ra beatitudine. quomodo per elemosinam et caritatem et
 patientiam possit quis ad eas pergere. De contemptu
 seculi non diligendos esse filios plusquam deum. nec pa-
 trem plus eo qui factor est omnium. Videns autem eum
 in graui merore operiebatur ei. et volens eum solari.
 dixit ei. Si filia tua in perditionem isset anime. deus
 eam tibi manifestaret. Potens est autem in hoc seculo
 manifestare eam tibi. Tu enim gratias age nihil de-
 speras. Nam et ego a magistro meo agapito dolore
 tuum audiens tibi operiens. sepius oravi deum. ut
 tibi sufferentiam tribuat. et tunc de te quod de filia tua
 quomodo expediat adimpleat. Confirmatus igitur pa-
 phuncius discessit. veniensque ad abbatem ait. Edifi-
 cata est anima mea ab isto fratre. et ita letus effe-
 ctus sum in gratia dei. tanquam si filiam meam inuenissem.
 Commendansque se orationibus fratrum reuersus est in do-
 mum suam. LXXVIII.

Qualiter tandem mortuam eam agnouit.
 Omnes autem smaragdus intra cellam
 xxxviii. annos. Cum tandem in infirmitate
 decidisset. introiens ad eum paphuncius. ce-
 pit eum deosculari clamans et dicens. Heu me ubi
 sunt verba tua dulcia. quibus michi filiam meam vide-
 dam promittebas. Ecce non solum illam non videbo. sed
 et te per quem solationem habebam amitto. Cui sma-
 ragdus ait. Iam pone finem tristitie. Recordare quia
 iacob manifestauit deus ioseph quem quasi mortuum
 lugebat. Cumque iam dies sue dormitionis instare agno-
 sceret dixit ei. Quia desiderium meum deus adimple-

uit. et usque in finem viriliter certando produxit. non
 lo te iam esse sollicitum pro filia tua eufrosina. Ego enim
 sum illa misera. et tu es pater meus. corpus meum
 nudari et lauari ab alio non permittas. sed et per te ipsum
 hoc facias. Et quia in ingressu meo promisi abbati me
 multas possessiones habere. et si procurare possem
 in hunc locum eas adducere. tu imple quod promisi. et
 ora pro me. hec dicens tradidit spiritum. Quod cum
 paphuncius audivisset et vidisset. commota sunt viscera
 eius. et cadens in terra factus est quasi mortuus.
 Accurrens autem agapitus videns smaragdum defun-
 ctum et paphuncium iacentem semiuivum. percussit aquam
 in faciem eius. et leuauit eum. qui dixit ei. Dimitte
 me ut hic moriar. surgensque lamentari cepit cum
 fletu dicens. Heu me filia mea dulcissima. que non
 a te manifestasti michi. ut ego quoque tecum spem
 te amozarem. Audiens agapitus et causam agnosces
 currens nunciavit abbati. Qui veniens condescendit super
 eam. et dicens. Eufrosina sponsa christi. ne obli-
 uiscaris seruos tuos. sed ora pro nobis ad dominum
 iesum christum. et iussit ut congregatis fratribus cum ho-
 noze debito sepeliret corpus. Quod autem frater qui
 unum oculum amiserat. osculatus est vultum eius cum
 lacrimis. statimque ut eam tetigit. oculus eius resti-
 tutus est. Pater vero eius in eodem monasterio
 ouerus factus est. plurimam substantie sue preter ibi
 de offerens. Vixitque in sancto proposito annis. x.

LXXIX.

Documenta quorundam
 patrum de modo viuendi.

Post gesta quorundam sanctorum quorum tempore
 ignoramus. libet etiam dicta quorundam pa-
 trum moralia de modo viuendi inserere
 que de diuersis locis sparsa collegimus. Ex di-
 ctis patrum. Dixit abbas ioseph quod tres ordines
 sunt honorabiles in aspectu dei. Primus quoniam homo
 infirmus et temptaciones ei adiungunt. et cum graui
 actione suscipit eas. Secundus quando aliquis omnia
 opera sua facit munda coram domino nichil habens
 humanum. Tercio quando aliquis sedet in subiectione
 et preceptis spiritualis patris obedit. et omnibus
 propriis renunciat voluntatibus. Abbas iohannes
 cum moreretur. petentibus fratribus ab eo aliquod verbum
 operiosum loco hereditatis. Ingemiscens ait. Nunquam
 feci propriam voluntatem. nec aliquem docui. quod primum
 non fecerim. Senex quidam fratri interroganti
 quid faceret ait. Non sunt omnia opera nostra equalia.
 Nam abraham hospitalis fuit. et deus erat cum eo.
 Et helyas quiete diligebat. et deus erat cum eo.
 Et dauid humilis erat. et deus erat cum eo. Quod ergo
 vides animam tuam secundum deum velle hoc fac. et custodi
 di cor tuum. Dixit abbas syoi. esto contemptibilis
 et voluntatem tuam et curas seculares post ter-
 gum proice. et tunc habebis requiem. Dixit senex
 ne habeas amicitiam cum muliere. neque cum puero.
 neque cum hereticis. Interrogatus est senex a fratre.
 quomodo inuenio deum. verum in ieiunio. vel in labo-
 ribus. uel in vigiliis aut misericordia. Et respondit
 In his omnibus cum discretionem. Dico enim tibi quod
 multi afflixerunt carnem suam. et quia sine discretionem
 abierunt vacui. os nostrum de ieiunio fetet. et scrip-
 turas omnes didicimus. et quod deus inquit non ha-
 bemus. humilitatem scilicet et caritatem. Frater requi-
 siuit abbatem agathonem. volo in congregatione ma-
 nere cum fratribus. quomodo habitem cum ipsis. Re-
 spondit. Qualis primo die ingrederis. talis etiam
 reliquos dies pagas cum humilitate. Frater dixit
 cuidam seni. Abba volebam inuenire senem aliquem

iuxta voluntatem meam & morari cum ipso. Et dixit ei senex. Non ut tu sequaris voluntatem senis illius sed ut ille tuam sequatur. **D**ixit senex. debet monachus quotidie mane & sero intra semetipsum sollicitate inquirere. quid per totam diem fecerit eorum quod vult deus & quod non. Theodoros in his tribus excellebat in nichil possidendo. in abstinentia. in homines fugiendo. **L**ucius ait ad monachos eucharistas. & laboro & oro simul. dicens in laborando. miserere mei deus. & dormio & oro simul. dans alicui pauperi de labore meo. qui orat pro me quando dormio. **A**gatho ait. homo similis est arbori corporali. cuius labor folia. interior custodia fructus. **A**rsenius orans visus est a fratre quasi totus ignis. **A**d eum facta est aliquando vox dicens. Veni & ostendam tibi opera hominum. & egressus vidit ethiopem incidere tem ligna. & addente sarcine quam ferre non poterat. **E**t ait vox. Hi sunt qui peccata peccatis addunt. **E**t vidit iterum templum. & duos homines stantes in equis portantes lignum transversum. propter quod non poterant intrare. **H**i sunt inquit vox qui portat iustitiam cum superbia. **E**t vidit iterum hominem stantem super lacum & implentem ex aqua vas. & effundentem in cisternam perusam. **H**i sunt inquit qui habent bona aliqua. sed malis permixta. **Q**uidam ductus est ad arseium. & senex more solito post orationem tacuit. **P**ostea idem ductus est ad moysen ex latrone conversum. qui benigne eum suscepit. **I**nterrogat frater quis ei melior videretur. ait. Michi interim hic melior videtur. qui nos tam bene suscepit & pavit. **E**t oravit quidem frater ad dominum dicens. Domine unde istorum propter nomen tuum omnes homines fugit aut videre aut spellere. **A**lter propter nomen tuum omnibus dominus est. **E**t ecce illi ostense sunt due naues per fluvium in quibus una navigabat arseium cum silentio & rege. **I**n altera moyses in cuius ore angeli favi mellis et in dentibus inferebant. **D**ixit abbas pastor. **N**oe personam tenet nichil possidentium. **i**ob tribulatum. **d**aniel discernentium. hec sunt tres actiones monachorum. **I**dem. odium duarum rerum facit monachum. odium seculi carnalis repausationis. & vane glorie.

LXXX. **D**e contemptu vel amore pecunie. **V**idam frater habens euangelium vendidit illud dicens. **I**psam verbum vendidi quod iubet vende omnia que habes & da pauperibus. **A**bbas iohannes mutuavit solidum a quodam fratre ut inde emeret linum quo operaretur. **P**etebat autem fratri linum ad vestes suas libenter dabat. **P**etente autem fratre solidum. cum non haberet. abiit ad abbatem iacobum dispensatorem. & invenit in via solidum iacentem. & facta oratione non contigit illud. sed rediit in domum suam. similiter secundo & tertio iuit. & invenit non contigit. **C**onstituto autem fratre per solidum suo. abiit senex & invenit. & facta oratione attulit quesivitque verum aliquis amisisset. & non invenit cuius esset reddidit ei. **F**rater quidam seculo renuntiatis pauca tamen sibi retinens venit ad basilicum. cui ille & senator esse destitisti. & monachum non fecisti. **Q**uidam rogavit senem ut pecuniam acciperet in necessitatibus. qui cum nolisset. dixit alter. **A**ccipe in usus pauperum. **C**ui senex duplex est tunc michi opus probium. quod cum non indigeam accipio. & aliena tribuens vanam gloriam colligo. **O**btulit quidam seni pecuniam quod senex & leprosus & infirmus erat. **C**ui senex post .lxx. annos venit michi auferre nutrimentum meum. **Q**uidam greci pulsaverunt ad hostium mulieris vidue. videntesque filiam eius nudam. obtulerunt

ei vestimentum & nummos. que noluit accipere nummos dicens. quod mater eius in die invenerat quod operaretur unde maderarent. **Q**uidam ortulanus totum laborem suum effudit in elemosinam. & vix victum sibi retinuit. **P**ostea sathana instigante collegit lagenas nummorum. quibus in senectute uteretur. **C**orrigit autem ut putresceret pes eius. & superstitibus omnibus nummis in medicos sine profectu ad vicinum consilio boni medici voluit pedem incidere. & in eadem nocte rediens in se ipsum. ingemuit de peccatis suis. & stetit angelus dicens. ubi sunt nummi quos collegisti. & ubi est spes eorum. **T**unc intelligens ait. **P**eccavi domine. ignosce michi & amodo non faciam. **T**unc angelus tetigit pedem eius et sanatus est. **E**t rediens medicus. invenit eum in agro operantem. & benedixit deum. **A**bbas theodoros machario dixit. habeo tres codices proficio ex lectio eorum. sed & fratres petunt eos ad legendum & ipsi proficiunt. **R**espondit senex. boni quidem sunt. **S**ed maius omnibus est nichil possidere. **Q**uod cum audisset. vadit & vendidit codices & dedit indigentibus precium. **G**elasius habebat codicem solido. & erat penitus in ecclesia. ut qui vellet de fratribus legeret. **Q**uod furatus quidam exposuit ad vendendum. emptor autem dixit ei. ut dimitteret eum ostendere alij si tantum valeret. & ostendit illam gelasio. qui ait. eme illum quod bonus est & tantum valet quod ille retulit venditori. **C**onpunctus ille retulit illum ad gelasium. qui volebat eum recipere. & coegit eum ut reciperet. **A**rsenius monacho suo dedit aurum & nummos. & quidquid volebat tantummodo ne furaretur. **I**lle autem non retinens se. iussus est a senibus expelli dicentibus. **F**rater infirmitate carnis patiens sustinendus est. **Q**ui autem furatur & ammonitus expellendus est. **LXXXI.** **D**e contemptu carnalis affectus. **V**idam monachum ad eum qui nunciaverat ei patri suum esse mortuum. ait. **N**oli blasphemare. quod pater meus immortalis est. **F**rater quidam voluit videre sororem suam in monasterio egrotantem. que nolens ei prebere occasionem. ait. **C**uid vades & dic fratri meo quod eat in domum suam et orat pro me. quod cum christi gratia videbo eum in regno celorum. **E**tiam abbas iohannes habebat sororem. que ex infantia in sancto proposito perseverabat. ipsa eum erudit & docuit. ut relinquere seculi vanitates. **I**ngressus in monasterium per .xxiiij. annos non est egressus. **A**lla vero nimis desiderabat eum videre. frequentemque mittebat ad eum epistolas. ut ante exitum de corpore veniret ad eam. ut in caritate christi de presentia sibi inuicem letarentur. **I**lle autem excusabat se. **I**terum scripsit ad eum dicens. quod si nolueris venire ad me. necesse est ut ego veniam ad te. **A**ccipit ergo seculo duos fratres in monasterio. & cum venisset ad ianuam sororis sue clamavit dicens. **B**enedicite & videte peregrinos. **E**gressa illa non agnovit fratrem suum. **I**pse autem agnovit illam sed non est locutus verbum. ne forte in voce agnosceret eum. **C**um autem comedisset & bibissent aquam. reuersi sunt ad monasterium suum. **P**ost aliquantos dies scripsit ad eum soror ut veniret. **T**unc ille rescripsit. ego veni ad te & dedisti nobis aquam. et accepi de manibus tuis et bibi. **S**ufficiat ergo tibi quod vidisti me sed ora pro me. **F**rater interrogavit senem dicens. soror mea pauper est. si do ei elemosinam non est sicut unus de pauperibus. **E**t dixit senex non est. quod sanguis modicum trahit te. **LXXXII.** **D**e amore solitudinis.

Dixit abbatisa maerona. multi in monte
positi ea que sunt plana agentes pierunt
Melius est enim cum multis esse & vitam so-
litaria agere voluntate quam solus esse et
opposito mentis cum multitudinem. Narravit quidam
quod tres studiosi sese diligentes monachi facti sunt
quorum unus elegit litigantes in pacem reducere.
Secundus infirmos visitare. Tercius solitudine quies-
cere. Primus ergo laborans propter lites hominum non
poterat omnes placare. & tedio victus venit ad
secundum. & inuenit ipsum animo deficientem. & non
valentem mandatum perficere. Et concordantes hi duo
venerunt ad tertium narrantesque tribulationes suas ro-
gauerunt eum ut diceret quid ipse proficeret. Qui
paululum reticens misit aquam in citharam. & ait. Attende
dite in aquam. & turbulenta erat. Et post modicum
iterum dixit attendite. quod limpida modo facta est
aqua. Et cum intenderent in aquam vident tanquam
in speculo vultus suos. Et tunc dixit eis sic est qui
in medio hominum consistit. a turba enim non videt pec-
cata sua. Cum autem quiescerit & maxime in solitudine
tunc delicta sua conspicit. Nilus ait improzabilis est
inimici sagittis qui amat quietem. qui autem miscet
multitudini crebra suscipiet vulnera. Beatus autem
arsenius ad theophilum archiepiscopum rogante sermonem
ab eo. Et si inquit dixerit illum custodietis. Quo
respondente etiam ait. Vbi quis audierit arsenium
appropinquare nolite. Idem arsenius sonum calamo ap-
pellabat terremotum. Pastor rogabat dominum ut
non daret ei gratiam impetrandi pro reis ante iudices
dicens. Domine noli michi dare hanc gratiam. alioquin
non permittent homines federe me in loco isto.

LXXXIII De luctu & opusione.
Fratribus manducantibus in caritate iisit vnus
ad mensam. Que videns abbas iohannes
flevit amare dicens. Quid putas frater
iste habet in corde. quod risit cum magis flere deberet
quod caritatem manducat. Dixit sancta synclitice.
quod labor est & certamen magnus in primordio operis
sorum. sed postea inenarrabile gaudium. Sicut enim qui
ignem accendere vult. prius fumum. & postea ex fu-
mi molestia lacrimatur. sicque obtinet quod volebat.
Deus enim ignis consumens est. sic nos oportet ignem
istum in nobis cum lacrimis & laboribus accendere.
Quidam ridenti dixit senex. coram celo & terra. ra-
tionem totius vite nostre reddidit sumus. & tu ridens
quodammodo umbram corporum nostrorum ubique circu-
ferimus. nobiscum. sic debemus fletum & opusionem
nobiscum habere ubiqueque sumus. Duo fratres im-
pugnati a spiritu fornicationis. abierunt & accepe-
runt uxores. Postea abierunt vnus ad alterum dicens.
Quid lucrati sumus in hac imundicia ex qua pena
sequetur eterna. & vitam angelorum deseruimus. Rece-
damus ad heremum. Reuersique ad senem inclusi sunt
per annum integrum recipientes panem ad pensum equali-
ter. Et anno reuoluto egredientes. vixi sunt habere.
vnus faciem pallidam. alter vero pulchram. Et causa pal-
liditatis requisita. dixit. quod memorabar penam inferni
michi debentem. nisi penitentiam egissem. Simi-
liter & ab altero quesierunt. Cur cum eodem pane &
pondere tam bene coloratus es. quo frater tuus pal-
lescit. Qui ait recole beneficium dei & exulto. quia
me extraxit de inferno. & ex hoc semper gaudium ha-
beo. Tunc intellexerunt quod equalis fuerat eorum peni-
tentia. Arsenius operans pannum tenebat ad exter-
gendas lacrimas. Idem ait sufficit monacho dormi-
re vnus horam. si tamen pugnatore est. Idem. nisi semel

in anno non mutabat aquam palmarum. sed tamen adijcie-
bat dicens. pro odore unguentorum quo in seculo usus
sum. opus est vni me nunc fetore isto. Mortuus ar-
senius audiens abbas. pastor lacrimatus est dicens
Beatus es arsenius. quod fleuisti temetipsum in hoc secu-
lo. qui enim se hic non fleuerit sempiternum illic plo-
rabit. Siue enim voluntarie hic siue illic cogentibus
mentis. impossibile est non flere. Idem ait. Monumentum
quod abbas emit in terra promissionis est luctus.
Pastor ait. Volo magis homines post peccatum peni-
tentem. quam homines neque peccatum neque penitentiam intel-
ligentem. **LXXXIII.** **De silentio**

Dixit abbas felix fratribus. **De locutione.**
sermonem interrogantibus. modo non est ser-
mo. abstulerat deus a senibus gratiam. ut
non inueniant quod loquantur. quod non est quod operentur. Aliquam
plurimum sedentes fratres conferebant de sanctis scri-
pturis. Stabant autem angeli circa eos letantes. de-
lectabant enim eloquio domini. Cum autem aliud quod inter-
se loquerentur. statim angeli sancti recedebant lon-
gus. indignantes contra eos. Veniebant vero porci
sordidissimi & morbo pleni. & volubant se inter
eos. Demones autem delectabantur in vana & super-
flua loquela. Beatus autem senior hoc videns. abiit
in cellam suam. & per totam noctem gemendo deflebat mi-
serias nostras. Et amonebat fratres per monasteria
dicens. Cohibete fratres a multiloquio. & etiam ab
ociosis. Quidam frater interrogauit senem vsque
quo etiam seruandum est silentium. Respondit vsquequo
interrogaris. Frater requisit abbatem pabonem. si
bonum esset laudare proximum. Respondit senex. melius est
tacere. Interrogauit amonas abbatem suum dicens. Quomodo
lego scripturas. vult cogitatio mea ornare sermonem
ut paratus sim ad interrogata respondere. Dixit ei
senex. non est opus. sed magis de puritate mentis
prouide tibi. Ab abbate theodoro quidam tribus
diebus interrogabat sermonem. Quo nichil dicente
exiit tristis. Interrogatus theodorus. quare nihil
ei dixisset. & respondit quia negociator est. & alienis
verbis gloriatur. Magatho volenti sua apparere dice-
bat. precium semel datum suscipies & tacens & nunquam
diminueras. Idem per triennium lapidem in ore mittebat
quo tacere disceret. Sysoi dixit. peregrinatio no-
stra est. ut teneat homo os suum. Pastor ad anub
fratrem suum non respondit. hoc dicens astantibus. ego
iam mortuus sum. mortuus autem non loquitur. Idem ad
quem non fratrem loquentem de scripturis non debet re-
spondere. dicens astantibus. Iste deorsum est & de cele-
stibus loquitur. ego autem deorsum & de terrenis lo-
quor. Si michi locutus fuisset de passionibus anime
respondissem ei. **LXXXV De abstinentia.**

Quesivit abbas ab abbate siso. Si bibit
frater tres calices. nonne multum est. Cui
abbas. Si non esset sathanas. id est. concupi-
scentia non esset multum. Frequentem dixit discipulus
siso ad eum. Abba surge & manducemus. Et ille
non adhuc manducauit. At ille. non. Dixit ab-
bas ypticus. Melius est manducare carnem & bibere
vinum quam in obrectatione comedere carnem fratrum. Ve-
nit quidem senex ad alium senem. qui precepit discipu-
lo suo fac nobis modicum lenticule & infunde panes
quo facto manserunt sic vsque ad alium diem loquentes
de spiritualibus. Hora autem iam sexta iterum idem pre-
cepit. Cui discipulus ab hesternis die fecit. & surgen-
tes amederunt. Quidam senex annis. xl. non bibit.
Quando autem fiebat cauma lauabat forficulam. &
impletam aqua appendebat ante oculos suos. Et

interrogatus a fratribus quare hoc faceret. dixit
ut vidēs qđ desidero. maiorē sustineā ardorez. &
sic a deo maiorē sequar mercedē. **R**eferebant
seniores de quodā fratre qđ ita impugnabāt eū de
mones. ut statim hora diei prima tantā famem &
defectionē cor porci ei? facerent. ut penitus susti-
nere nō posset. Verū tamen ille dicebat in corde
suo. qđ qđ litercūq; sit oportet me uel vsq; ad horā
terciā expectare. hora terciā idē dicebat. etiā nūc
violenter optet me sustinere vsq; ad sextā. Hora
sexta infūdebat panē in aqua dicēs. Dū hic panis
infūdet. optet etiā me expectare nonā. Cūq; hora
nona venisset. sūm vsuetudinēz implebat orationes
& psalmodiā sūm regulā & ponebat panē ut ome-
deret. hec ergo per plurimos dies sustinuit. Qua
dā a ūt die cū hora nona sedisset ut cibū capet. vi-
dit te sportella ubi panis. id ē pastinacea reposita
erat. surrexisset fumū magnū & egressū esse p fe-
nes traies cellule sue. itaq; ex illo die nō esurijt. sed
ita corrobortū ē cor ei? ut etiā nec p? biduū de-
lectaret eū cibū sumere. **F**rater requisit ab;
batē sifoiū. quē admodū in cella p?ria se gerere de-
bebat. Cui ille. Comede panē tuū cū aqua & sale
& nō erit tibi necessitas aliqđ excoquēdi. aut lon-
gius euagādi. **R**equisit? abbas pemen. quē ad-
modū optebat ieiunare. **R**espōdit. Ego volo mo-
nachum ita quotidie paz comedentē ut nō satietur.
Nā biduana & triuana ieiunia vane glorie
vacāt. **D**icebat vn? ex patrib? qđ qui multuz
comedit. & adhuc esuriens pmet se. maiorē mer-
cedem habet. qđ ille qui parū comedit & se satiat.
Dixit quidāz senex. Ne qđ desideraueris aliqñ
manducea. comedēs aut qđ tibi a dño trāsmittuz
fuerit gratias ei age. **D**e quodā sene referebāt
fratres. qđ desiderabat cucumerem. quē cū tulissz
suspēdit ante oculos suos. & ne vinceret ex cupi-
tate nō tetigit eū. sed magis agebat penitentiā.
puniens semetipm. qđ desiderasset eū. **N**atan-
siluani discipulus anteq? fact? esset epus in pha-
rani mediocriter victitabat. fact? epus arctissime
vixit. **D**icebat em? si infirmitatē mō incurzo pluri-
mi succurrūt. tūc aut nemo succurreret.

LXXXVI. De simplicitate & huilitate.

Desiderat quidā cū visitaret epm reuer-
sus quesierūt fratres. quomodo est ciui-
tas. **R**espōdit. creouit michi qđ nulli? fa-
ciem ibi vidi. nisi tantū epī. **T**heodor? fact? dya-
conus in schici. nō acquieuit ministrare. & cū co-
geret a senib? petijt sibi dari locū & tpus orandi
ut ei demonstraret dñs. si deberet ministrare uel
nō. & ostensa est ei colūna ignis a terra vsq; in ce-
lū porrecta. & vox insonuit dicēs. Si potes fieri
sicut colūna hec. vade & ministra & vltim? non
acquieuit ministrare ad altare. **O**limpi? ex suo
monachus factus. nō deseruit seruitutē exhibere
dñis suis. & ānuas mercedes in alexandria. dicēs
illis reuertentib?. si non vultis recipe remaneo hic
& serui vobis. **E**ladius cū. cxx. ānos esset i cel-
la. nō leuauit oculos ut vidēt tectū. **M**othois
& frat ei? ordinari p?biteri ab epō gebalon. nūq;
pferunt sacrificare. s; dicebat senex. hoc officii
illoz est qui sine querela viuūt. **I**dem. quantū ap-
proximat homo deo. tanto se peccatorem videt.
Apicius ait. Misteriū monachi obedientia ē. quā
qui habuerit crucifixo stabit. **I**dez. Arbor vite est
in excelsis. sed non ascēdit ad eam nisi humilitas.
Sifoi dixit. **S**i haberē vnā cogitationē anthonij

26

efficeret totus velut ignis. **I**dez. **S**i est magnū ut
mens tua cū deo sit. sed hoc magnum est ut te vi-
deas sub omni creatura. **I**de ad puerū mortuum
quē pater ante cellā eius iactauerat. putās eum
agere penitentiā ait. **S**urge foras vade. & surgēs
statim egressus est. **I**de cū abba discipulus eius
a dyabolo vexaret. ait. **D**eus vis. nō vis. nō te di-
mitto donec eū curaueris. & statim curatus est.

In die mortis eius resplēuit facies eius sicut
sol. & ait assistētib?. **E**cce anthonij abbas venit.
Et post paululū. **E**cce pphetaz chorus venit. **E**t
itez plus facies ei? resplēuit. & ait. **E**cce choz?
apostolor? venit. & dupliciē adhuc facies ei? ful-
sit. & quasi cū omnib? loquebat. & dicebat astā-
tibus. **E**cce angeli venerunt accipe me. & rogo ut
dimittar penitere modicū. **D**icentib? aut qui ad-
erāt. nō eges penitentiā. **R**espōdit. **V**ere nescio
me uel incitiū fecisse penitētie. **E**t itez facta est fa-
cies ei? ut sol. **E**t ait. **E**cce dñs venit dicēs. affer-
te michi vas electionis heremi. & repletus est to-
tus locus fulgoze & odore eo reddēte spiritum.

Dū arsenij esset in palatio nemo meliorib? ve-
stimentis utebat. cum factus est monach? nemo
vsus est peiorib?. **D**icebat aut latinā & grecā eru-
ditionē apprehēdi. sed alphabetuz rustici istū. nec
dū discere potui. **N**usq; voluit loqui de questōe
aliqua. nec cito ad aliqñ scripsit epistolam. **I**n ec-
clesia post colūnam stabat. ne quis faciē eius vide-
ret. & ne ipse in aliū intenderet. **LXXXVII.**

De patientia.

Vidā frater veniens ad cellā cuiusdā se-
nis ingrediebat & furabāt eius victum
Cū aut videret senex nō illū arguebat.
sed ampli? opabat dicēs. puto frater ille michi
necessari? est. **H**abebat em? grandē tribulationem
ex penuria panis. Cū aut moreret. & circūdarent
eū fratres. vidēs eū qui solebat ei furari panē suū
apprehēdit manus eius & osculat? est dicēs. **G**ra-
tias ago manibus istis fratres. qđ p eas arbitroz
me intrare in regna celoz. **I**lle aut opūct? fact?
est & ipse strēnuus monach? ex actib? senis quos
vidit. **F**rater interrogabat abba. ē sifoiū dicēs.
Si latrones aut barbari sup me iruerit. occidere
me volentes. & ego si pualere potuero. iube si oc-
cidam eos. **C**ui ille respōdit. **N**e facias oīno. sed
totū de deo omittē. **Q**uidqđ em? tibi aduersi cōti-
gerit profiteri hoc propter tua euenire peccata.
Dixit senex cui volūtarie nocet. aut iniuriatur
& pēt proximo suo. hic sū naturaz xpi est. **Q**ui
aut nec ledit nec ledi vult. hic sū naturā adam.
Qui autē nocet aut iniuriat. hic sū dyabolum.
Senex ait. in omni temptatōe qđ tibi ptingit per
hōiem. ne arguas eū nisi tantūmodo dic. qđ ppter
pcā mea ptingit michi hec. **D**icebat abbas pe-
men. **S**i quis tibi malū fecerit. tu illi bonū redde
ut p bonitatē vineas maliciā. **Q**ui dā frater cū
ei aliquis iniuriabāt. aut eū iridebat. currebat ad
eū dicēs. **I**sti sunt qui nobis occasionē pbent ad
pfectū nrm. **Q**uoniam hi qui beatificant nos. ipsi
decipiūt nos. **A**lter senex erat si qđ detraxisset
ei. festinabat si vicini? ei erat p se eū remunerare.
Qđ si longius manebat. transmittēbat ei munera.
Zacharias palliū suū deposuit sub pedib? suis
& dixit. nisi sic fuerit qđ osculatus nō potest esse
monachus. **A**gapichon dicentib? sibi fratrib?
Tu es supbus & fornicator & detractor & ver-
bosus & heretic? omnia pcessit pter vltimuz dicēs

qz esse hereticū est esse a deo sepatum.

LXXXVIII. De pace fraterna.

Abbas bilarion cū visitasset quendā ep̄m obtulit ei in mēsa quiddā de auibz. Cui abbas. postq̄ hūc habitū suscepi. nō comedi occisiū. Et dixit ei ep̄us. Exquo habitū istuz suscepi. nō dimisi aliquē dormire qui aliqd̄ habet aduersū me. nec ego dormiui aliqd̄ habens aduersus aliquē. Cui abbas. ignosce michi pater qz tua ouersatio maior est mea. Purissimus quidā monachus dicebat quoniā omnē aduersariōz virtutem soluit huilitatis intentio. Addebat etiā quoniā frequent̄ audiuisset demones iter se loquētes qz ad iracundiā succēdimz corda hoīm. si q̄s sustinuerit patienter iniuriāz uiciā. & ouers? magis rogauerit ea que ad pacē sunt dicēs. qz ego peccauī. statim sentimz omnē nostrā virtutē marcescere. qz approximat ei gr̄a diuine potētē. Qui dam senex dixit. Si quis tecū de scripturis aut d̄ quacūqz causa locutus fuerit nō stendas cum eo & si bene dicit. osenti ei. Si vero male dic ei. Tu scies quomō loqueris. hec em̄ obseruans & in huilitate semp te agnosces. & requiem possidebis.

Quidā frater requisit senem dicēs. Si michi debz paucos nūmos frater. repetā eos. Cui senex ait. Semel tantūmodo illi dic cū huilitate. At ille. Nō possum vincere cogitationē meā nisi illi fuerō importunus. Cui senex dimitte cogitationē tuā crepare. tūmodo fratē tuū nō stistles. qz monachus es. Aliquis infirmus de nimia abstinentia tussiens excreabat flegma. quo nolente cecidit de sputo eius sup aliū fratē. Qui cū a cogitatione sua spelleret ei dicē. quiesce iaz & nō excrees super me. ut suparet cogitationes suas tulit qd̄ excreauerat. & mittēs in ore suo comedebat. & ad seipm̄ dixit. aut nō dicas fratri qd̄ eū cōtristet. aut manduca qd̄ horres. Abbas pemen. quādo vocabatur ut comederet extra uolūtātē suā. ibat plorās. nē obediēt fratri suo & tristaret eū. Anachorita sedebat in speleo multas virtutes faciens. Et monachi spulerūt eū hora nō cōsuetā comedere. & dicūt ei fratres. cōtristatus es. qz extra cōsuetudinē fecisti. Ille respondit. Tūc est mihi tribulatio. quādo p̄p̄riā fecero uoluntatē. Quidā senex dixit. Si quis audit malū verbū a proximo & vim sibi facit. ne forte respōdeat illi malū. & cōtristet illū. talis animā suā ponit p̄ amico suo. Dixit quidā senū. nūq̄ desiderauī op? qd̄ mihi uile esset. & fratri meo dispendij hmoī spem habens. qz lucrū fratris mei fructificatio est michi.

LXXXIX. De stabilitate ac p̄seuerantia.

Dixit abbas bellarion. qz. xl. **Q**uidā abbas theodoros fratri querētī quia turbaret dixit. Quot ānos habes in ordine isto. Qui ait octo. Cui senex. Crede michi qz in ordie isto habeo. lxx. ānos. nec vna die potui requiē habere. & tu vis in octo ānis habere pacē. Et alius frater quesit ab eo. Si fiat subito sonitus ruine alicui? sic tibi timor abba. Ait ille. Si celuz terre adhereat. theodoros nō formidat. poposcerat em̄ a deo p̄cib? qz auferret ei timorē. Dixit abbas yp̄icius. sicut viator sarcina p̄grauatus flando & respirādo paulatim uie laborem minuit. ita nos hymnis & lectionib? labozē nostrū & pond? tēptationū minuam? Dicebat senex qz antiq̄ nō cito mouebant de loco suo. nisi trib? de caus. au t

si aliquis aliquid haberet aduers? aliquē. & satis faciens ei nō posset placere. aut si a plurib? laudatus. aut si in temptacionē fornicationis incidisset. Senex quidā in heremo longe habebat aquā a cella sua. ubi dum semel iret in uia defecit & ait. Quid necesse habeo sic laborare. manebo iuxta aq̄ hoc dicto ouersus uidit quendā sequentē & sua uestigia numerantē. Cui ait. quid es. At ille ego sum angelus dei missus numerare uestigia tua & reddere tibi mercedē. Tūc ille fortis animo fact? est. & amouit longi? cellā suā p. v. miliaria. Dicebat patres p̄pter temptatōes nō deserat locum tuū. qz quocūqz ieris inuenies qd̄ fugis. Cuius dā senis discipulus solitus erat uespere uēire ut doceret se. quādā die inuenit eū dormientē. cūqz diu expectasset. ipemet sp̄pulsus est dormire. tam extorsit sibi septies ne dormiret. semp repugnans cogitationi. Cūqz euigilasset senex dixit maturias cū illo. postea factus in excessu mentis. uidit locum gloriosū & sup sedem. vij. coronas. & ostensū est ei. qz discipuli eius erat loc? p̄merueratqz illa nocte. vij. coronas. XC. De pu sillanimitate & inconstancia.

Dixit senex. arbor que frequē trāssertur fructificare nō potest. sic neqz monach? frequenter migrās. Quidā frater. ix. ānis impugnat? est a cogitatione hac. scz qz exiret de agregatōe & quotidie tollebat pulliculā suam in qua solitus est iacere ut exiret. & in uespe dicebat. cras hinc recedā. & in mane dicebat. extorq̄amus nobis hic stare etiā hodie p̄pter deū. Qui cū ita faciens de die in diē. ix. ānos adipleisset abstulit deus ab eo omnē temptacionē. Quidā frater in tribulatōe tēptationū p̄didit monachalē regulā. nec ualēs reinchoare monachale op? affligebatur. Senex uero hoc audiens exhibuit hoc exēplū. Hō quidā habuit terrā & p̄ negligentia ei? sp̄mis & tribulis repleta est. Cūqz postea uellet eā colere. dixit filio suo. uade & purga agrū illū. & cū ibi uenisset p̄ multitudinē sp̄maz & tribuloz aīo deficiens ait intra se. quādo purgabo hec omnia & p̄ficiēs se in terrā cepit dormire. & hoc fecit ml̄tis dieb?. Qd̄ uidēs pater ait. fili ad mēsurā latitudinis qua iaces terraz occupas. quotidie opare & paulatim p̄ficiēs & patri obediens terrā purgauit. similiter & tu frater paulatim opare. & de? p̄ gratiā restituet te in ordie tuo. Senex quidā frequenter solit? egrotare. vno āno nō egrotauit. Ideo grauius afflic? plorabat dicēs. dereliquit me dñs. & nō uisitat me. Frater quidā p̄pter cogitationes suas desperās & ad seculū rediens. audiuit uocē dicentē. temptaciones tue quas. ix. annis sustinuisti. corone tibi sunt. reuertere ergo & s̄bleuabo te a cogitationib?. Achilles frater interrogatī. patioz acidiā. Respondit qz nondūz uidiisti requiē quā speram? uel tormenta q̄ timeamus. hec em̄ si diligenter inspiceres. de cella plena uermibus vsqz ad collum attediatas nō exires. Cū quidā frater abbatē s̄foiū frequenter talie requireret dicēs. Quid faciā pater qz cecidi. Surge inquit. Illo uero se & surrexisset & iterū cecidisset p̄fesso respōdit. Nō desistas surgēdo. Cui frater. vsqz quo possuz surgerē. At ille. vsqz quo aut in bono opere aut in malo dephensus occubas. in quo em̄ opere fuerit homo dephensus in eo iudicabit. XCI. De presumptione & iactantia.

Quidā anachorita cū venisset ad abbatē pemenē. suscepit eū senex cū leticia. & cepit anachorita de scripturis sanctis & de rebus celestibz offerre. Tūc senex vertit faciem suā ad aliū fratrem. & nullū anachorite de dit responsū. Ille vero egressus est tristis. Ingressus autē discipul⁹ ad abbatē dixit. Propter te venit huc homo iste magn⁹. tantā gloriā i locis suis habens. & tu nō vis loqui cū ipō. Respondit senex. ille de superioribz est & celestia loquit. ego autē de inferioribz sum. & terrena vix possū loqui. Egressus ergo discipul⁹ dixit hec ad anachoritaz. At ille opunct⁹ in hoc sermone. ingress⁹ ad senē dixit. Quid faciam abba. qz passiones cordis mei dñant michi. Tūc senex respexit eum gaudēs & dixit. Modo beneuisti pater. aperī ergo os meū & imple illud bonis tuis. & ex hoc sermone ediff carus anachorita. dixit ei. In veritate bona ē hec via quā tenes & vera. & agens seni gratias. reū sus est in ppiā regionē. Quidā senex dixit. Ego iam mortuus sū seculo huic. Cui alter. ne cōfidas in te donec egrediaris de corpore. Nā & si dicas quoniam mortu⁹ sum. dyabolus tamen necdū mortuus est. Quidā senex dū p. l. ānos esset in deserto. neqz panē neqz aquā ad satietatē accipiens dicebat. qz occidī auariciā & vanā gloriā. Qd̄ euz audissz abbas abzhaā. venit ad eū & dixit ei. Ecce dū p viā ambulas. vides lapides & massam auri. Nūquid potest cogitatio tua illud simile illis iudicare. Dixit ei senex nō. At ille. ecce viuūt adhuc auariciā. sed ligata est. Itēz dicit ei. hic diligit te & laudat. alter vero te horret & detrahīt. si vēqz veniūt ad te. nūqđ utrosqz silr aspicias. Dixit senex nō. sed pugno cū cogitacōe mea. ut & illū diligā quē horreo. Cui abzhaā. Ecce viuūt in te passiones adhuc. sed ligatē sunt. Venerūt aliquādo tres fratres ad quendā senē in scithi. & eoruz vn⁹ dicens. Abba amēdauī nouū & vetus testamētū memoriē. Respōdit senex. replesti verbis aerem. Scdus vero dicens. vetus & nouū testamētū ego scripsi p memetiū. Dixit autē et huic & tu replesti fenestras cartis. Tercij⁹ dixit. michi in seculāre herbe ascēderūt. Et respondit senex & dixit. & tu expulisti a te hospitalitatē. Mohānis breuis statura dixit fratri suo iuniori qz velle esse securus sicut angeli dei. qui semp deo seruiūt & deponēs vestimenta sua abiit & māsit in heremo nupus p hebdomadā. Tandēz redijt & pulsauit ad hostiū celle. & quesituit frater eius qd̄ esset. Cui ille. Ego sum iohēs. Et dixit frater. Si iohēs angelus est fact⁹. iā nō habet inter hoīes necesse puerfari. & dimisit eū multū affligi. Tandem aperuit dicens. Si homo es. opus habes itēz operari ut viuas. Si autē angelus. quid queris intra cellā. At ille. ignosce michi frater. qz peccaui. Dixit abbas lucius quidā qui volebat carere sollicitudinē & fugere hoīes. nisi vitā tuā inter hoīes corripere. solus habitans corrigere non valebis.

XCH. **De fugienda inani gloria.**
Abbas iustrion cū fratre alio ambulabat in heremo. & videntes dracones ābo fugerūt. Et ait frater. & tu times pater. Cui senex. Nō timeo fili. sed expedit ut fugiā spīritū vane glorie. Quidā monachus cōstantinopolī temporibz theodosij habitabat in pua cellula foris ciuitatē. Audiens imperator solus p̄xerit & nō agnouit qd̄ esset imperator. festinauit & in-

sit aquā & sal et buccellas & p̄mederūt parit. Tūc dixit ei. Ego sum theodosij impator. & ob deuotionē tuā veni huc. Beati estis vos. qui secūri et liberi de negocijs seculi. trāquilla & quieta p̄frui. mini vita. Certe in regno natus sum. & nūc in regno rego. & sine solitudine nunqđ cibuz capio. & ita regressus est ab eo. Eadē vero nocte cepit dei famulus intra se cogitare dicēs. nō solū de populo sed etiā de palatio q̄ plurimū exemplū impatoris secuti ad videndū me vēturi sūt. & honore michi tanqđ seruo dei deferendo nō cessabunt. Tūc meo ne forsitan malign⁹ michi subripiat. & libenter incipiā eos suscipere. & cōdelectet cor meum laude eorū & honore. Ac p hoc iā incipiā virtutē humilitatis p̄dere. Eadem ergo nocte fugit inde & p̄xerit in egiptū ad sanctos patres in heremuz. Quidā senex dixit. qui ab hominibz ampli⁹ honorat⁹. nō parū anime damnū patit. Idem dixit. Quādo cogitatio vane glorie ul' supbie repugnat p̄scrutare teipm. Si omnia mādata dei cōseruasti. Et si inimicos tuos diligis. Si gaudes i gloria inimici tui. & tristaris in delectatione ei⁹. & si habes apud te qd̄ seruus inuidis es. scies qd̄ elata cogitatio omnia bona dissoluit. Venit iudex puicie videre abbatē. et ille audiens operuit se sacco. & in manu cepit panēz & caseuz. et sedit in ingressu celle sue. Quē cū vidisset iudex ostēpsit eū dicēs. Est ne hic homo de quo talia audiebam⁹. & recessit. Dixit sancta syncretice. sicut manifest⁹ thesaurus cito expendit. sic quelibet virtus cū innotuerit uel publica fuerit exterminabit. Sicut em̄ cera a facie ignis soluit. ita anima laudibz inanit & virtutū rigore amittit. Aliquando in cellis festiuitate celebrata. edebāt fratres in ecclesia. inter quos vn⁹ iussit sibi afferri sal. qz non comedebat coctū. & minister clamauit corā omnibz. afferat aliquis sal. qz coctū nō comedit. Quidā autē senū quis dixit illi fratri. expediat tibi hodie comedisse carnes in cella tua. qd̄ hāc vocē audisse corā omnibz tātis fratribz. Pastor autē ait. Nō est dimittendū opus p̄pter vanā gloriā que inquinat illud. Duo eñ hoīes erāt agricole. vn⁹ ex eis sicut seminauerat collegit pauca & forrida. alius nichil seminauit. & nichil collegit. facta igitē kame quis euadet.

XCI. **De ira caueda.**
Frater requisituit abbatē ysaac. quare te demones ita timēt. Respōdit. Ex quo factus sū monach⁹. statui apud me ut iracundia mea foras guttur meum non procederet. Achilles expues sanguinē dixit hmo est cuiusdam fratris qd̄ me tristauit. & factus est sanguis in ore meo. dū conarer illō suare apud me. Abbas iohānes quesituit ab abbate esyceo qui. xl. ānis habitauerat in sūmitate heremi. a nullo hoīe facile molestiā patiens. Dic michi qd̄ p̄fecisti. Qui r̄dit. Nūqđ me vidit sol māducantē. & iohānes me nec irascentē. Frater quidā qz sepe mouebat ad irā. recessit a agregatōe & habitauit solus. Cūqz quadā die impleisset forisculā aqua. posita i terza versabat. & itēz impleta versabat. et tercio silr. Tūc p̄cipiens qd̄ ab eodē demone iracundie sue sit illusus quo prius redijt ad agregationē. Dixit senex. Imitari debet monach⁹ canē venaticū. non illū qui viso lepore sequit. et postea lassatus reuertit. Hic vero nec vepres nec spinas nec p̄cipi cū timet donec apprehendat. Ita monach⁹ qd̄ deū q̄rit. cruci idelinētē intēdat et quēcūqz occurrerit

scandala leuiter p[er]trahat. donec ad crucifixu[m] p[er]ueniat. **XCIII.** De temerario p[re]cepto.

Hater quidam impugnatus a spiritu fornicationis. confessus est cuida[m] seni. q[ui] no[n] benigne corripuit eum sed ait. Indignus es no[m]i[n]i monach[us] qui sic t[em]p[er]at. Ille aut[em] desperans relicta cella rediit ad seculu[m]. Disp[er]sio[n]e aut[em] dei. occurrit ei abbas apolloni[us]. Qui quesita causa fugit. consolatus est eum blande dicens. In hac etia[m] etate valde h[um]i[li]t[er] temptat[i]o[n]ib[us] t[em]p[er]at. Reu[er]susq[ue] est frater ad cella[m] sua[m]. Tu[m] accessit apolloni[us] ad hostiu[m] celle illi[us] senis q[ui] sic eum desperare fecerat. & orauit ut & ille alteri[us] fratris bellu[m] sentiret & ille liberaret. Tu[m] vidit quali[m] paru[m] ethiopi[m]e immitte[n]te[m] sagittas in senem. Tu[m] senex adeo turbatus est q[uo]d & ipse eade[m] via ad seculu[m] rediit. Cui occurrit apolloni[us] dicens. Reu[er]tere in cella[m] tua[m] & cognosce fragilitate[m] tua[m] & op[er]ate p[ro]ximis tuis. & oratio[n]e facta a cogitationib[us] liberatus est rediitq[ue] in cella[m] sua[m]. Quidam frater requisit abbatem p[er]menem quomodo possum minore[m] me arbiteri eo q[ui] homicida est. resp[on]dit. Dicas in temetipso iste q[ui]dem hoc solu[m] peccatu[m] fecit. ego aut[em] omni hora homicidiu[m] co[m]mitto meip[s]u[m] inefficiens. hec eni[m] sola est iusticia hominis ut seip[s]u[m] resp[on]dat. **Ve**it abbas ysaac in cenobiu[m]. & vidit ibi quenda[m] fratrem negligentem & irat[um] iussit eum expelli. Cu[m] ergo egredere[n]s ad habitaculu[m] suu[m]. venit angelus d[omi]ni & stetit ante hostiu[m] celle eius dicens. No[n] te p[er]mitto ingredi. Tuleru[n]t ho[m]i[n]es iudiciu[m] & no[n] michi p[er]miseru[n]t illud dicit d[omi]n[us]. hoc aut[em] dictu[m] est q[uo]d si p[er]tulerit de illis p[er]fectis aliquem uel i[n] puo peccare mox su[n]t p[er]dituri. **Co**gitat fratri cuida[m] culpa in cenobio & ceperu[n]t exprobrare ei. Ille vero se fecisse negabat. Erat aut[em] ibi paphucius cephalus. **V**idi in ripa fluminis homine[m] usq[ue] ad genua in limo demersum. Venientes aut[em] quida[m] ut eum porrecta manu extraherent usq[ue] ad collu[m] dimerse[n]t. Quo frater s[er]mone opunctu[m] eum qui discesserat ad cenobiu[m] reuocaueru[n]t. **D**ixit quidam senex. **S**i videris aliquem peccante[m]. ne mittas culpa[m] in eum. sed in illu[m] q[ui] impugnat eum dices. **Ve** michi q[uo]d iste nolens vict[us] est sic & ego. & pl[ur]i[m]e & inquire dei solat iu[m] quia omnes decipimur. **A**bbas pastor ait. **S**i vis requiem inuenire in hoc seculo & in futuro in omni causa dic. quis su[m] ego & no[n] iudices que[m] nullu[m] spernas neq[ue] p[ro]demnes & nulli obloquaris. **P**resbiter iussit quenda[m] fratrem qui peccauerat exire de ecclesia. & abbas bellarion exiit eum dicens. & ego peccator sum. **XCIV.** De suspitione & detractio[n]e.

Gressi sunt aliquando de monasterio fratres ad visitandu[m] eos qui in heremo p[ro]moran tur patres. Cu[m] aut[em] venissent ad quenda[m] heremita[m] senio[rum] suscepit eos eum grandi gaudio. **V**idens eni[m] eos fatigatos de itinere. ante horam nona[m] fecit eos reficere. & quidq[ue] habebat in cellula sua apposuit eis. vesp[er]e orationes et psalmos s[er]mone[m] suu[m] consueu[er]unt optuleru[n]t sibi nocte. **D**ictus aut[em] senio[rum] sepatim quiescebat & audiebat eos loquentes & dicentes inter se. quonia[m] iste heremite melius abant q[ui] in monasterijs ouersant. hoc audiens tacuit. & cu[m] illuxisset dies arripueru[n]t vias ad aliu[m] qui in vicino habitabat. **C**uz aut[em] egredere[n]s dixit eis senio[rum]. salutate euz ex me & dicite ei. obserua & noli irigare olera. **I**pe vero audie[n]s intellexit hui[us] rei causam & tenuit eos. deditq[ue] eis ut

operarent[ur] texentes sportas. sedesq[ue] cu[m] eis ipse no[n] cessauit de ope manu[um]. **V**esp[er]e aut[em] post co[m]pletas orationes dixit eis. **N**os quide[m] consuetudine[m] no[n] habemus cenare quotidie. sed p[ro]pter aduentu[m] vestru[m] oportet nos hodie cenare. & apposuit eis panes siccos & salem dicens. q[uo]d p[ro]pter vos debemus apli[us] aliquid cenare. misit aut[em] modicu[m] acetu[m] & modicu[m] olei. & cu[m] surrexissent de mensula. cepit iteru[m] psallere usq[ue] p[ro]pe luce[m] & dixit eis. **N**o[n] possum[us] p[ro]pter vos omne[m] canone[m] psallere. & ideo repausate modicu[m]. q[uo]d de itinere fatigati estis. **C**uz aut[em] factu[m] fuisset mane hora p[ri]ma volueru[n]t recede[re] ab eo. sed no[n] p[er]miseru[n]t eos senio[rum] dicens. p[ro]pter caritate[m] tenebo vos alios tres dies. **I**lli vero surrexerunt nocte latenterq[ue] fugerunt. **C**uz ali[us] quado sederet fratres. vnu[m] quenda[m] laudauit dicens. bonus est ille frater q[ui] mala horret. **C**ui senex. & quid est mala horret. **I**lle horret mala qui sua p[ro]pria peccata horret & omne[m] fratre[m] suu[m] beatificat & diligit. **F**rater quida[m] requisit abbatem p[er]menem. quomodo potest vitare homo ne mala loquat[ur] de p[ro]ximo. resp[on]dit. **E**go & p[ro]xim[us] me[us] due ymagines sum[us]. **C**um ergo mea[m] ymaginem p[er]spexero & resp[on]dero me inueni[us] ymago fratris mei apud me venerabil[is]. **Q**uonia[m] aut[em] mea[m] laudauero fratris mei ymaginem p[ro]p[ri]a[m] respicio. **T**u[m] aut[em] de alio no[n] detraho ei semp[er] me resp[on]do. **P**astor aut[em] quacu[m]q[ue] hora regimus peccatu[m] fratris nostri. regit deus nostru[m]. & quando p[ro]iderim[us] p[ro]dit. **I**de[m] ad eum qui fratre[m] suu[m] expellendu[m] iudicauerat duo homines erant in loco vno & habebat abo mortuos. & reliquit vnu[m] mortuu[m] suu[m] & abiit plorare mortuu[m] alteru[m]. **XCVI.**

De temptationibus demonum. **O**iebat quida[m] thebeus senex q[uo]d filiu[m] esset sacerdotis ydoloru[m]. & euz quada[m] die videret patre[m] suu[m] in t[em]plo sacrificante[m] ydolis. vidit & sathan[em] cum militia eius ei astantem. **Q**ue cu[m] demones adorassent retuleru[n]t facta neq[ue] die sue diuersimode. vnu[m] retulit se p[er] .xxx. dies homines vnu[m] p[er] uicinia plurimos occidisse. ali[us] retulit se plurimos submersisse in mari p[er] .xx. dies. ali[us] se interfuisse quibusda[m] nuptijs et sponsu[m] occidisse & multa sanguinis effusione. p[er] .x. dies incitasse. hoc cu[m] audisset sathan. p[re]cepit eos omnes flagellari dicens. **C**ur tantu[m] t[em]p[us] in hoc solo p[ro]sumpistis. **P**ostremo vo quida[m] ait se p[er] .xl. annos incitasse quenda[m] monachu[m] in heremo ad peccandu[m] & vix illa nocte opulisse eum fornicari. **T**u[m] surrexit sathanas & desolatus eum imposuit capiti ei[us] corona[m] qua[m] habebat. dicens se maximu[m] quid egisse. beatus abbas pachomi[us] dicebat fratrib[us]. sicut mihi testis est d[omi]n[us]. sepe audiui immundos spiritus demonum loquentes inter se varias artes suas. quas p[ro]tra seruietes deo. maximeq[ue] p[ro]tra monachos habet. **Q**uidam eni[m] ex eis dicebat. **E**go ad durissimu[m] ho[m]i[n]e[m] cam habeo. & quoties ei immiteo puerlas cogitatio[n]es statim p[ro]sternit se in oratione. cu[m] gemitu & g[ra]di ofusione egredior. **A**li[us] dicebat. **E**go ad illu[m] que[m] obseruo. cu[m] cogitatio[n]es immisero. p[re]sentit & succipit eas. sepe eni[m] exardescere eum in iracundia facio & in oratione[m] rix[us] et pigritiam in oratione et dormitacione in psalmodia imitto. et non p[ro]trao cit michi. **Q**uidam frater impugnabat a spiritu blasphemie et erubescere dice. **C**u[m] ergo frequenter ad abbatem p[er]menem p[er]uenisset dicit ei. **E**cce frequenter venis ad me habens cogitaciones. et sic re meas tristis tecum illas reportas. **D**ic ergo quid

habes. mox ut aperuit causā leuior ei? ipugnatio apparuit. & dixit ei senex. Ne tristeris fili. Quādo em̄ hec cogitatio venit ad te. dic. blasphemā tua sup te sachana. hāc em̄ causā anima nō vult. Abbas ysidor? quotiens illi cogitatio dicebat qz magnus es. Respondit ad se. Nūquid talis suz qualis anthoni? Quādo vero demon p̄turbans eū suggerebat ei desperationez dicebat. Quāuis ego in tormentis mitrar. tamen vos subitus me inuenio. Quidā frater requisituit senē. Cur tā graui ter impugnamur a demonib? Respondit qz arma nostra p̄ijim? Quidā senex dixit. sicut ad succensā ollā musce nō appropinquāt. Si vero tepida fuerit incidēt in eā. & faciunt vermes. Ita & monachū succensū igne diuini spiritū? fugiūt de mones. tepidū uero illudūt & sequunt.

•XCVII. De temptatione carnis.

Pater quidā volens cū matrē sua trāsire fluuiū. & man? suas inuoluit pallio eius. & portauit eā vltra. Interrogatus a matre quare sic fecisset. Respondit. qz corpus mulieris ignis est. & eo ipso qd p̄tingebā te. veniebat michi memoria de alijs mulierib? Abbatisa fara impugnata. xij. ānis a spiritu fornicatōis pe tebat a dño fortit uo inē & nō amotionē. Cui tandem apparuit spūs fornicatōis corporalit̄ dicens viciisti me fara. At illa. ego nō vici te. s; dñs me? xpūs. Quidā senex in monasterio habuit filium qui ibi nuericus nesciebat cuiusmōi muliēs essēt. Cūqz factus esset vir imitēbat ei demon. species & habitū mulierz. Ille aut̄ retulit patri q mirabatur. cūqz euz patre descēderet in egiptum. vidēs mulieres ait. Isti sunt qui veniebant ad me de nocte in heremo. Ad miratus ergo pater demonum fraudulentiā ait illi. Fili isti sunt monachi seculares qui alio vtunt̄ habitu qd heremite. sicqz statim reuerſi sūt in cellā suā. Quidā frater tēptationib? p̄batus in seibi affligēbat a dyabolo. p̄ memoria cuiusdā mulieris. Cūqz nūciatum esset ei a quodā fratre veniente de egipto. vxor illius mortua est. Erat aut̄ illa de qua in quietabā. surgens nocte venit vbi audierat eā esse sepultā. & fodiens locū exerpſit sanguinē putredinis in vestim̄to suo. & tulit in cellā suā. & cū nimis feteret & ante oculos suos posuit dicens. Ecce habes tuuz desiderii. satia te eo. sicqz castigabat se donec morerent̄ p̄cupiscentie sue. Quidā frater iuuenis a spiritu fornicationis vexatus. voluit redire ad seculū. sed alteri? monitis acquiescēs ad interiorē heremū p̄xit. cūqz p̄. xx. dies morā fecisset. vidit opus demonū nā corā eo stetit qsi mulier ethiopsis fa fetens. & p̄ fetore nō ferens statim abiecit eā. & gratias agens. sic exit & abiit ad patrē dicens. modo nolo redire ad seculuz. Senex quidā in flamabā. & vidēs obsequiū & laborē fratru ait. Vado in egiptū. Cui abbas moyses. Nō eas qz in cursurus es fornicationē. At ille hoc graui ter ferens ait. Mortuū est corpus meū. & tu michi ita dicis. Surrexit igit̄ & abiit. Erat aut̄ virgo qdam fidelis frequēter veniēs ad domū patris ei? quaz postmodū corrupit. & ex ea filiū genuit. Et post modū dualescēs tulit puerū in humeris suis die festo fratru in seibi. & intravit ecclesiā corā oib? qbus lacrimantib? ait. Ecce fratres fili? inobediētie est iste. orate ergo pro me. sicqz p̄māsit in loco suo priori. Quidā senex quandā hospitaui in domo sua. cūqz vltra modū p̄ ea torquerē. accen-

dit lucernā & posuit i digitos suos. & obustione nō sensit p̄e ardore alio. sicqz omēs alios obustie. Mane uero venientib? iuuenib? ad mulierē. qd? spopoderat illa se eiecturā senē de cella sua. ait se nex. Videtis qd male filia ista dyaboli p̄didit oēs digitos meos. ecce vbi dormit. Quib? illā excitā tibus nichil respōdit. mortua em̄ erat. Et viri sancti oratōe resuscitata est. sicqz om̄ssa postmoduz penituit. Frater quidā impugnabat a spū fornicationis. & secedēs in vicū egipti. vidit filiam cuiusdā sacerdotis paganor. & petijt eā a patre. Qui respondit. volo p̄sulere deos meos. & abiit. & ait. Monach? vult filiā meā habere. donē illam illi. Cui demon. ne dederis ei donec renūciauerit deo suo & baptismo & proposito. & tūc dabis. Tūc sacerdos abiit ad fratē & hec omnia retulit. Cui monachus osentit. Et vidit statim qsi columbā de ore suo egredientē. & volantē in celū. Tūc sacerdos cōsuluit demonē. Qui dixit. Ne dederis ei. qm̄ adhuc de? su? iuuat illū. Et rediēs sacerdos hec omnia dixit monacho. Tūc tristatus monachus ait. Ve michi. deus me? michi bonū p̄ malo reddidit. Et cuiusdā senis p̄silio penitentiā agens. meruit colūbam iteruz videre. intrantē in os eius quā p̄? amiserat.

•XCVIII. Adhuc de eodem.

Vidam frater molestiā sustinebat a spiritu fornicatōis frequenter aut̄ venientē ad se vidēs senior et de p̄cantē se. ut p̄ se oraret valde tristatus mirabā qz nō exaudiuit dñs oratōes ei?. Eadē aut̄ nocte vidit sedentē illū monachū. & spūs fornicatōnis in diuersis mulieruz formis ante illū ludentes. & ipm̄ cū eis delectari. & angelū dñi astantē & iōgnantē graui ter cōtra eū. qz nō surgebat neqz p̄sternebat se in orationib? ad deū. Hec ergo ostēsa sunt p̄ reuelationē seniori. qz culpa & negligentia illi? monachi erat. ut nō exaudirent̄ orationes eius. & tūc dixit ei. tua culpa est frater. qz delectaris cogitationib? malis. Impossibile est enim discedere a te spiritu fornicationis alijs oratōib? & deū p̄ te deprecantib? nisi & tu labores assumas in ieiunijs & orationib? & vigilijs. Nā & si ille qd infirmat nō se abstineat a noxijs cibis. nichil ei p̄ficiet cura & sollicitudo medicoruz. Hoc a uidiens frater cōpunctus est. & s̄m doctrinā senioris se meipm̄ afflixit & recessit ab eo spiritus immūde passionis. Erat quidā grecus adolescens in cenobio qui nulla cōtinentia. nulla operis magnitudine carnis flamā poterat extinguere. cūqz ad patrem monasterij hec eius temptatio plata fuisset. hac eū ille arte suauit. Imperauit cuiōā viro graui & aspero. ut iurgijs atqz uicijs insectaretur adolescentē. & post irrogatā iniuriā. p̄mus uiret ad querimonias. Cūqz impata sibi p̄liceret. insup etiā vocati testes p̄ eo loquebant̄ qui denm̄liam adolescenti fecerat. At ille cepit flere oca mēda ciū. & sedebat solus. omniqz auxilio destitutus ad hie su pedes iacebat. Quid multa. Ita totus ānus ductus est. Quo expleto interrogatus sup cogitationib? p̄stims. an molestē aliquid sustineret. Respondens dixit pape. uiuē michi nō libet. quē admodū fornicari nō libet. Ypochius ait. sicut leo terribilis est onagri. ita p̄batus monach? cogitacōib? sordidis. Pastor ait. Siē sparari? p̄m̄cipis ei assistit semp̄ paratus. sic oportet animū semp̄ esse paratū aduersū demonem fornicationis.

•XCIX. De utilitate temptationū.

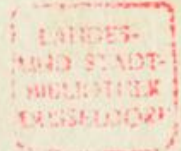
87

Discipulus cuiusda senioris impugnabat a spiritu fornicatois sed auxiliante gra dñi resistebat viriliter. Senior vidēs eū sic laborantē dixit ei. Si vis o fili de peccor dñm ut auferat a te istā impugnationē. Ille vero respōdit. Et si labore sustineo. sentio tamen fructū. qz per occasionē hui? & ampli? ieiuno & in vigilijs & in orationib? pl? tolero. Verūtñ oēs deū ut mihi det virtutē quatinus possim sustinere & certare legitime. **D**icebat quidā senex nisi pastor vela ret oculos aialis ad mola; circueuntis. ouertēt se animal & comederet labores suos. Ita & nos vel lamē accipim? fm dispensationē dei ne videam? bona. & beatificātes nos pdam? mercedē nram. fordidē cogitatōes velamen sūt modici ipi? boni opis. **Q**uidā senex dixit. pmittit dñs laborare suos. ut rememoret tribulationū labores. Vnde semetipos custodiūt. timentes ne tātos labores amittāt. Nam & filios isrl? p desertū. xl. ānis circūduxit. ut rememoratis tribulatōib? nō redirent retrorsū. **O**rosius dixit. fragmen crude tegule in fundamēto nō durat. coctē durat ut lapis. sic temptatiōnū igne coctus. **S**yrus. si cogitatiōnes fornicatois nō habes opationes habes. Qui em cogitatōe aduersus peccatū non pugnat neq; tradicit corporaliter peccat. Qui em corporaliter peccat cogitatiōnū molestias non habet. **A**gathon ait. Nō est peior passio q̄ fiducia. **C.**

De remedijs vera impetū prauē cogitatōis. **R**ater quidam dixit seni. Quid faciā. qz occidit me cogitatio fordidā. Dixit ei senex. mulier quādo vult puerū suū ablatāre supungit amarū vberib? suis. & cū ex osue tudine voluerit puer sugere. senties amaritudinē fugit. Tu ergo mitte in cogitatōe tua. cogitatōez amarā mortis & tormentoz. que pparata sūt peccatozib? in futuro. **A**bbas zenon cū post la borē relideret iuxta cucumerariū. dicebat ei a im? Tolle tibi vnū cucumerē & māduca. Tūc osurgēs stetit. v. dieb? in cauma. & defricās seipm in sole dicebatq; ei anim? suus nō se posse portare tormēta. Tūc respōdit intra se. Si tormenta ferre non potes. nō rapias que māduces. **D**ixit quidā senex. Sicut venenata aialia fortiores herbe vel pigmenta expellūt. ita cogitatōnes fordidās oratio cū ieiunio repellit. **Q**uidā frater requisit se nem dicens. Si quis michi debet paucos nūmos repetā eos. Cui senex ait. Ego in hac causa nūq; impugnaeus sum. Scādalizatus ipē venit ad alterū senem & dixit ei. Sup̄ naturā humanā locutus est. Dixit ei ille. nō simpliciē tibi dixit o homo dei. **V**ade ut dicat tibi virtutē verbi. Reuersus ē ad senem & dixit. Rogo te explana michi quēadmodū nō es impugnatus? Dixit ei senex. ex quo fact? sum monachus non sum satiatas. neq; pane. neq; aqua. neq; somno & hoz oim cogitatio. nō me pmisit habere pugnā quā tu dixisti. **A**bbas permen dixit. In nullo sic gaudet inimic? quomō in illo qui non vult cogitationes suas manifestare. **D**ixit abbas euagri? mentē errantē & nutantē solidat lectio vigilie & oratio. **C**ōcupiscentiā vō feruentem madafacit esuries labor & sollicitudo. **I**racundiā autē reprimat psalmodia & lōganimitas & misericordia. **Q**uidā venit ad eundē abbatē & dixit ei. Multe cogitatōes veniūt ī animā meā & periclitoz in eis. Et eiecit eū senex sub aere nudo. & dixit ei. **E**xpede sinū tuū & apprehende vē-

eum. At ille rōdit. Nō possū hoc facere. & dixit senex. Nec cogitatōes phibere potes ne introeāt sed tuū est resistere eis. **S**isoī dixit. Da passionib? tuis suū pignus & discedūt a te. **S**ūt em in te vadia earū. **I**dem ait pastor ad amon. Nō porrigas man? tuas cogitationib? malis. & ociose erūt. sicut securis & gladius sine feriente nō ferit. **I**dem ad ysaac. **C**apla plena vestib? si dimissa fuerit lōgo tpe. putrescent in ea vestes. Ita & cogitatōes nostre si nō fecerimus eas corporaliē. **I**dem ad io seph. **S**erpēs si longo tpe claudit in vase. morit. sic & cogitationes clausē.

ExPLICIT scōa pars speculi historialis vincēij.

5

CV

101

102

100

103

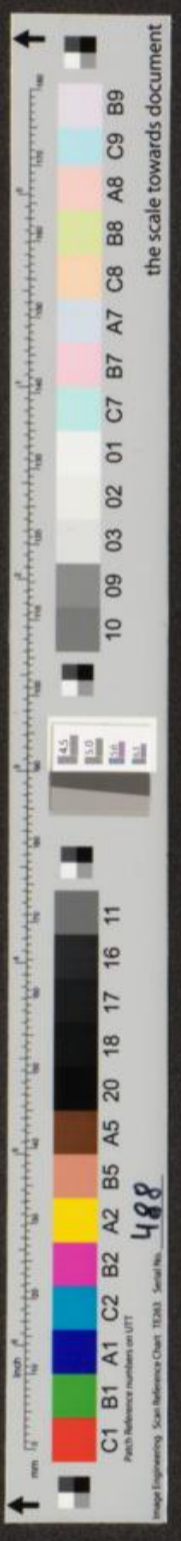
104
105

106

207

Discipulus cuiusdam senioris impugnabat
 a spiritu fornicationis. sed auxiliante gra
 dia resistebat viriliter. Senior videns eu
 sic laborantem dixit ei. Si vis o fili de peccator dnm vt
 auferat a te ista impugnatione. Ille vero respodit
 Et si labore sustineo. sentio tamen fructu. qz per
 occasionem huius & amplius ieiunio & in vigilijs &
 in orationibus plura tolero. Verumtamen oves deum ut mihi
 det virtutem quatinus possim sustinere & certare
 legitime. Dicebat quidam senex nisi pastor vela
 ret oculos aialis ad molam circumuectis. auertet se
 animal & comederet labores suos. Ita & nos ve
 lam accipimus. sed dispensatione dei ne videamur
 bona. & beatificam non pernam. mercedem nam
 forditam co... 2 boni
 opis. 2 bozare
 suos. ut re... Vnde
 semetipos... abores
 amittat. N... is cir
 euduxit. u... birene
 retrofusu. regule
 in fundam... pis. sic
 temptatio... gitatio
 nes fornic... s. Qui
 em cogita... at neqz
 traditio... paliter
 peccat co... Aga
 thon ait. C.
De ren...
 etare sup...
 tudine vo...
 fugit. Tu...
 amarā me...
 catoribus...
 rem relin...
 Tolle tibi...
 stetit. v...
 dicebatqz...
 ta. Tūc r...
 potes: nō...
 nex. Sic...
 gmenta...
 cū ieiuni...
 nem dice...
 repetā ec...
 impugn...
 rū senem...
 est. Dixi...
 Vade u...
 senem &...
 dū nō es...
 sum mo...
 aqua. ne...
 misit ha...
 men dix...
 illo qui...
Dixit...
 solidat...
 feruens...
 Iracund...
 & misericordia. Quida venit ad eundem abbatē
 & dixit ei. Multe cogitationes veniunt in animam meam
 & periclitor in eis. Et eiecit eum senex sub aere nu
 do. & dixit ei. Expēde sinum tuum & apprehende ve-

tum. At ille rōdit. Nō possū hoc facere. & dixit
 senex. Nec cogitationes prohibere potes ne introeāt
 sed tuū est resistere eis. Sicut dixit. Da passionibus
 tuis suū pignus & discedūt a te. Sūt em in te va
 dia earū. Idem ait pastor ad amon. Nō porrigas
 manus tuas cogitationibus malis. & ociose erūt. sic
 cut securis & gladius sine feriente nō ferit. Idem
 ad ysaac. Capta plena vestibus si dimissa fuerit lō
 go tpe. putrescent in ea vestes. Ita & cogitationes
 nostre si nō fecerimus eas corporaliter. Idem ad io
 seph. Serpens si longo tpe claudit in vase. morit̄.
 sic & cogitationes clausē.

Explicit scda pars speculi historialis vinctij.

LAIBES-
 MIO STADT-
 BIBLIOTHEK
 ERLENBURG